

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

PD-5345

[Total No. of Pages : 2

[6448]-1

F.Y.B.Com. (SODL)

**111 : COMPULSORY ENGLISH
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All Questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following:

[10]

- a) What is the most expressive part of the human face?
- b) What is the Index of the mind?
- c) Why did Sudha Murthy have to resign from TELCO?
- d) Who is Jimmy Wells?
- e) What does 'the road' symbolize in 'Up - Hill'?
- f) What type of poem is 'O captain' ! 'My captain'!?
- g) What are the storms poet had secretly insisted in the poem ' A Prayer for my Daughter'?
- h) What is the most popular method of Interactive Communication?
- i) Who is Dr. Farida Khan?
- j) What analysis is made by Reddy in the essay 'The Black Money and The Black Economy'?
- k) Which tree did the nightingale speak to first?
- l) What is thematic Issue raised by Farida Khan?

P.T.O.

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following: [25]

- a) Discuss the idea of microcredit as evident in Muhammad Yunus: An Economics for Peace.
- b) Describe the attitude of the company and the ex-CEO of the company towards Indra Nooyi and her abilities.
- c) What plan did the girls make so that Suzanne could get what she wanted?
- d) What is the climax of the story 'After Twenty Years'?
- e) Who is the Captain? Why is he called so?
- f) Why does the poet want his daughter to have a life of custom and ceremony in 'A Prayer for my Daughter'?
- g) What preparation do you need to make before the meeting?

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following: [25]

- a) Write a dialogue between two friends on the topic 'Climate Change'
- b) Which skills are essential for making a good presentation?
- c) How is the Journey? What happens during the Journey in 'Up-Hill'?
- d) Why should one not be disappointed in 'Stay Calm'?
- e) What are the 5 C's of leadership, according to Indra Nooyi?
- f) What do you understand by the Phrase 'art for art's sake'?
- g) How attire and apperance of a person reveal one's personality? Explain.

Q4) Attempt any 1 out of 2 from the following: [10]

- a) You are Sandhya/Soham an active member of the Animal Lovers club which works for the welfare of animals by preventing cruelty to them. Recently you visited Mahatma Gandhi Animal care Home. You were pleasantly surprised to see the good treatment given to the animals. Write a report in 120-150 words on your visit.
- b) Write a letter to a friend apologising for losing her book. You are Lata from Solapur.

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

PD-5346

[Total No. of Pages : 2

[6448]-2

F.Y.B.Com. (SODL)

(117A) ADDITIONAL ENGLISH

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*

Q1) Attempt any TEN out of TWELVE from the following:

[10]

- a) Who is the author of 'The Sporting Spirit'?
- b) What is the central idea of the poem 'The World is too much with us'?
- c) How many lines are there in a Sonnet?
- d) What is the book the author quotes from at the beginning of the essay 'Do Insects Think'?
- e) Who is the researcher who believes insects can think?
- f) Why does the Fortune-Teller say so many good things about 'The Second Memsab'?
- g) How should a person behave in company?
- h) Who is the poet of the Poem 'Where the mind is Without fear'?
- i) Why would Gandhiji not feel at home in English Society?
- j) How many stages are in 'All the Worlds a Stage'?
- k) What system was Adam Smith a Proponent of ?
- i) Who is the Poet of the poem 'My Grandmother's House'?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following: [25]

- a) Write a note on Wordsworth's attitude towards nature.
- b) Describe the incident that led to the author's observation on the intelligence of insects in your own words.
- c) Comment on how the Fortune-teller does business.
- d) Bring out the significance of having good manners, keeping Hill's views in mind.
- e) What kind of freedom does Tagore desire for his country?
- f) Draw a character sketch of the narrator of the story 'My Financial Career'.
- g) Write critical appreciation of the poem 'I Sit and Look Out'.

Q3) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following: [25]

- a) What were the attempts that Gandhiji made to inculcate the qualities of an English gentleman and how did these attempts turn out?
- b) Bring out the cynicism in Shakespeare's description of the lover.
- c) Examine the theme of the Poem 'My Grandmother's House'.
- d) Think of how the window plays an important role in the story and write about it.
- e) Comment on the relationship between death, time and life in the poem 'Laugh and Be Merry'.
- f) Examine and Comment on Robert Lynd's thesis that real pleasure lies in ignorance: What examples does he give?
- g) Comment on the relationship between death and life in the poem. 'To Daffodils'.

Q4) Attempt any ONE out of the TWO from the following: [10]

- a) Describe the narrator's experiences in the bank. Do you think he is justified in keeping his money in his pocket and his savings in a sock in the story 'My Financial Career'.
- b) What are the stages described in the poem. All the World's a Stage? Explain in details.

[6448]-3

F.Y. B.Com. (SODL)

MARATHI (मराठी)

117B : भाषा साहित्य आणि कौशल्यविकास व भाषा आणि कौशल्य विकास
(2019 Pattern)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी वीस शब्दात लिहा. [10]

- अ) निबंधलेखनाचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.
- ब) महाराजा सयाजीराव गायकवाडयांनी सहकारी मंडळांची पहिली परिषद केंव्हा व कोठे आयोजित केली?
- क) तोतारामला महात्मा गांधीजींनी कोणत्या झाडाची लागवड करण्यास सांगितले ते लिहा.
- ड) 21 व्या शतकात ज्ञानयुगातील नेतृत्व कसे असावे असे विवेक सावंत यांना वाटते ते लिहा.
- इ) 'चला जरा काम करू', या लेखात राजेश मंडलिक यांनी कोणत्या दोन देशांतील कार्य संस्कृतीची तुलना केली ते लिहा.
- फ) 'भारत विरूद्ध इंडिया' ही संकल्पना कोणी मांडली?
- य) राहीबाई पोपरे यांना कोणत्या सन्मानाने आळेखले जाते ते लिहा.
- र) अर्ज लेखनाचे प्रकार सांगा.
- ल) इतिवृत्ताचे कोणतेही दोन प्रकार लिहा.
- व) जाहीर निवेदन म्हणजे काय ते लिहा.
- श) भाषांतर म्हणजे काय ते लिहा.
- ष) जाहिरातीची कोणतेही दोन माध्यमे लिहा?

P.T.O.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [25]

- अ) वैचारिक निबंध म्हणजे काय ते थोडक्यात लिहा?
- ब) 'चला जरा काम करू' या लेखातून राजेश मंडतलिक यांनी वर्णन केलेल्या तैवान देशाची कार्य संस्कृतीची थोडक्यात ओळख लिहा.
- क) 'मन्वंतर घडविणारी पत्रकारिता' या लेखातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या स्फुटलेखनाचे विषय थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) अर्जलेखनाचे स्वरूप सांगून त्याचे प्रकार सांगा.
- इ) इतिवृत्त लेखनाची गरज थोडक्यात लिहा.
- फ) माहितीपत्रकाचे कार्य थोडक्यात लिहा.
- य) खालील पारिभाषिक संज्ञांचा मराठी अर्थ लिहा.
 - i) Admission
 - ii) Board
 - iii) Cash
 - iv) Lesson
 - v) President

प्रश्न 3) खालील पैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. [25]

- अ) निबंधलेखन म्हणजे काय ते स्पष्ट करा?
- ब) शरद जोशी यांच्या शेतकरी आंदोलनामुळे मराठी साहित्यात काय बदल झाले ते लिहा.
- क) 'मार्ग शोधताना - निलिमा मिश्रा' या लेखातून त्यांची 'आदर्श गावची' संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) इतिवृत्त लेखन करताना कोणती काळजी घ्यावी ते थोडक्यात लिहा.
- इ) माहितीपत्रकाचे विशेष थोडक्यात विशद करा.
- फ) भाषांतराचे कार्य स्पष्ट करा.
- य) दिलेल्या 3 ताऱ्यांचे सारांशलेखन करून 3 ताऱ्यास समर्पक शीर्षक द्यावे.

पुराणकाळात देवविषयक संकल्पना 'देवपंचायतन' चे रूप घेऊन आपल्या संस्कृतीत रुजली. त्यानंतर थोड्याच काळात ब्रह्मा, विष्णु, महेश, गणेश यांच्याबरोबर 'देवी' या स्त्री रूपातील देवतेची संकल्पना आकार घेऊ लागली. आश्विन महिन्यात संपूर्ण देशात एकाच दिवशी एकाच श्रद्धेने देवीचे नवरात्र सुरू होते. संपूर्ण भारताच्या कानाकोपऱ्यात विभागलेल्या, वेगवेगळ्या वातावरणात, भौगोलिक प्रदेशात विखुरलेल्या मनमानसात विविधतेत एकता साधणाऱ्या 'देव' या संकल्पनेला धन्यवाद दिले पाहिजेत. आसेतु हिमाचल या देवांनी एकात्मता साधली आहे. प्रत्येक गावात देवी, शंकर, गणपती यांची देवळ आहेत. या सर्व देवतांची पूजा, अर्चा, श्रद्धेने केली जाते. ग्रामदैवत, कुलदैवत या कल्पना, देवीची 51 पीठे, 12 ज्योतिर्लिंगे, अष्टविनायक ही काय आहेत? श्रद्धा, भक्ती, पूजापाठ, दर्शन अशा उपचारांची एक साखळीच निर्माण केली आहे. विचार करू लागल्यास या सांस्कृतिक हेतूने केलेल्या धार्मिक उपचारांचे सामाजिक कार्य अधिक महत्वपूर्ण वाटू लागते.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा.

[10]

- अ) 'मन्वंतर घडविणारी पत्रकारिता' या लेखातून डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पत्रकारितेचे ठळक विशेष सांगा?
- ब) जाहिरात लेखनाची माध्यमे सविस्तर स्पष्ट करा.

[6448]-4

F.Y. B.Com. (SODL) (ODL Mode)

HINDI (हिन्दी)

(117C) : हिन्दी (वैकल्पिक हिन्दी प्रश्नपत्र)
(2019 Pattern)

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 70

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) पाँच अंको के प्रश्नों के उत्तर 50 से 100 शब्दों में लिखिए ।
3) दस अंको के प्रश्नों के उत्तर 100 से 200 शब्दों में लिखिए ।
4) दाहिनी ओर कंस में निर्देशित अंक कुल अंको की संख्या दर्शाते हैं।
-

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में लिखिए । (12 में से 10 प्रश्न) [10]

- अ) आदिकाल में मुख्य रूप से किस रस की प्रधानता रही है?
ब) 'स्वदेश के प्रति' इस कविता में कवयित्री ने किसे संबोधित किया है?
क) किसी भी कहानी का सबसे महत्वपूर्ण तत्व क्या होता है?
ड) 'उसने कहा था' कहानी के लेखक का नाम क्या है?
इ) अंको की उत्पत्ति सर्वप्रथम कहाँ हुई?
फ) फोर्ट विलियम कॉलेज के हिंदुस्थानी विभाग के प्रथम अध्यक्ष कौन थे?
य) हिंदी काव्यधारा में कौन-सी कविता का महत्व है?
र) कवि कुँवर नारायण किसे सबसे बड़ा मूल्य मानते हैं?
ल) कथा कहने और सुनने की परंपरा का सूत्रपात भारत में कब से शुरू हुआ?
व) 'बच्चे का सपना' कहानी के कथावाचक ट्रेन में क्या भूल आए थे?
श) 'संवाद' किस भाषा का शब्द है?
ष) अनुवाद को विज्ञान के रूप में स्थापित करने में इनका प्रमुख योगदान रहा है?

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । (सात में से पाँच प्रश्न)
(50 से 100 शब्दों में) [25]

- अ) हिन्दी साहित्य की भक्तिकाल काव्यधारा का संक्षेप में परिचय दीजिए ।
- ब) 'भोलाराम का जीव' कहानी का उद्देश्य संक्षेप में लिखिए ।
- क) भाषा कम्प्यूटिंग क्या है?
- ड) 'कलगी बाजरे की' कविता का मूलस्वर क्या है?
- इ) ओमप्रकाश वाल्मीकि के लेखन की विशेषता स्पष्ट कीजिए ।
- फ) अनुवाद की विभिन्न परिभाषाएँ स्पष्ट कीजिए ।
- य) 'चिट्ठी' कहानी के रोचक पहलुओं को संक्षिप्त स्वरूप में स्पष्ट कीजिए ।

प्रश्न 3) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए (सात में से पाँच)
(50 से 100 शब्दों में) [25]

- अ) प्रगतिवादी काव्य की प्रमुख विशेषताएँ लिखिए ।
- ब) 'व्यथा का सरगम' कहानी किन हालात को केंद्र में रखकर लिखि गई है?
- क) ई-मैगजीन और ई-पेपर्स क्या है?
- ड) कवयित्री कांत्यायनी के काव्य में स्त्री के कौन-से रूप अभिव्यक्त हुए हैं?
- इ) शेखर जोशी की कहाँनिया जीन लोगों से प्रभावित है, उसपर प्रकाश डालिए ।
- फ) अनुवाद के संदर्भ में शिल्प एवं शैली की प्रासंगिकता क्या है?
- य) 'सलाम' कहानी के उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए ।

प्रश्न 4) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए । (दो में से एक प्रश्न)
(100 से 200 शब्दों में) [10]

- अ) 'बोलनेवाली औरत' कहानी के माध्यम से ममता कालिया जी नारी की किस व्यथा पर प्रकाश डालना चाहती है? विस्तार से लिखिए ।
- ब) अनुवाद की विभिन्न शैलियों की व्याख्या कीजिए ।

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5349

[Total No. of Pages : 3

[6448]-5

F.Y.B.Com. (SODL)

**114 A: BUSINESS MATHEMATICS AND STATISTICS
(2019 Pattern) (CBCS)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates :

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of logarithmic table and calculator is allowed.*
- 4) *Symbols have their usual meaning.*

Q1) Attempt any ten of the following :

[10 × 1 = 10]

- a) What is Annuity?
- b) What is EMI?
- c) What is Redeemable Preference Shares?
- d) What is NAV of mutual funds?
- e) What is LPP?
- f) What is Bonus Share?
- g) Define Statistics?
- h) What is Simple Random Sampling?
- i) What is dependent variable in regression analysis?
- j) What is empirical relation between mean, median and mode?
- k) What is meant by square matrix?
- l) What is the full form of SRSWR?

P.T.O.

Q2) Attempt any five of the following :**[5 × 5 = 25]**

- a) What are the requirements of good measure of dispersion?
- b) Find the compound interest and Amount on Rs. 10000 for 6 years at 8 % p.a.?
- c) State any five properties of determinant?
- d) Find the value of determinant for the following matrix

$$A = \begin{bmatrix} 1 & 3 & 3 \\ 2 & 1 & 1 \\ 4 & 2 & 3 \end{bmatrix}$$

- e) Solve the following L.P.P. by graphical method

Maximize $Z = 3X + 4Y$

Subject to conditions

$$5X + 7Y \leq 35$$

$$2X + 3Y \leq 24$$

$$X, Y \geq 0$$

- f) Marks given by two judges series of eight one-act play in a drama competition

Marks by Judge A	81	72	60	33	29	11	56	42
Marks by Judge B	75	56	42	15	30	20	60	80

Obtain Spearman Rank Correlation coefficient.

- g) Construct the Index Number of prices for the year 2022 with 2000 as a base year using Fishers Ideal Method.

Commodity	2000		2022	
	Price	Quantity	Price	Quantity
A	20	8	40	6
B	50	10	60	5
C	40	15	50	10
D	20	20	20	15

Q3) Attempt any five of the following :**[5 × 5 = 25]**

- a) Explain Regression analysis?
- b) Distinguish between Simple Interest and Compound Interest.
- c) Calculate the standard deviation and coefficient of variation for the frequency distribution of marks of 100 candidates given below:

Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
Frequency	5	12	32	40	11

- d) A company manufactures two products, Product A and Product B. These products are processed through two machines, Machine 1 and Machine 2. Product A requires 5 hours of Machine 1 and 3 hours of Machine 2 to manufacture one unit of Product A. Product B requires 4 hours of Machine 1 and 2 hours of Machine 2. Machine 1 is available for 80 hours whereas Machine 2 is available for 75 hours in a week. Profit per unit of Product A is Rs. 120 and per unit of Product B is 110 Rs. How many units of Product A and Product B to be manufactured to maximise the profit. Formulate the problem of LPP.
- e) Ravi holds 300 shares of Rs.20 each. The company issues shares in the ratio 3:5. The company declared a dividend of 25% on the enlarged capital. What is the average rate of return on his investment?
- f) Ranks given by two judges to the 8 beauty contest :

Ranks by Judge A	4	3	5	6	7	8	1	2
Ranks by Judge B	3	5	4	8	7	6	2	1

Obtain Spearman Rank Correlation coefficient.

- g) A study of wheat prices at Mumbai and Kanpur yield the following data

	Mumbai	Kanpur
Arithmetic mean	Rs. 20	Rs. 25
Standard deviation	Rs. 0.3	Rs. 0.2

Correlation coefficient between the prices at Mumbai and Kanpur is 0.7. Estimate the price at Kanpur if the price at Mumbai is Rs. 25 using the above data.

Q4) Attempt any one of the following :

[1 × 10 = 10]

- a) Explain in detail problems in the construction of Index Number.
- b) The following are the values of import of raw material and export of finished products in suitable units:

Export	10	11	14	14	20	22	16	12	15	13
Import	12	14	15	16	21	26	21	15	16	14

Find the Karl correlation coefficient between Export & Import.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5350

[Total No. of Pages : 3

[6448]-6

F.Y.B.Com. (SODL)

114B - COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATION
(2019 CBCS Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten :

[10]

- a) What is the full form of CPU?
 - i) Computer Processing Unit ii) Computer Principle Unit
 - iii) Central Processing Unit iv) Control Processing Unit
- b) Which of the following is the brain of the computer?
 - i) Central Processing Unit ii) Memory
 - iii) Arithmetic and Logic unit iv) Control unit
- c) Which of the following are physical devices of a computer?
 - i) Hardware ii) Software
 - iii) System Software iv) Package
- d) Which unit is responsible for converting the data received from the user into a computer understandable format?
 - i) Memory Unit ii) Arithmetic & Logic Unit
 - iii) Input Unit iv) Output Unit
- e) Which of the following is non-volatile storage?
 - i) Backup ii) Secondary
 - iii) Primary iv) Cache

P.T.O.

Q3) Attempt Any Five :

[25]

- a) Explain in detail Input and Output devices of computer.
- b) Describe Functions and types of Operating System.
- c) Define and Explain Computer Virus.
- d) Explain types of Computer Networks.
- e) Explain Traditional Marketing Vs E-Marketing.
- f) Explain Goals, Strategies and Functions of Supply Chain Management.
- g) Explain Advantages and disadvantages of online Marketing.

Q4) Attempt Any One :

[10]

- a) Explain Computer Application in various fields of Commerce.
- b) Explain Steps to design and develop an E-Commerce Website.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5351

[Total No. of Pages : 6

[6448]-7

F.Y. B.Com. (SODL)

**115 - A : ORGANISATIONAL SKILL DEVELOPMENT
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10 × 1 = 10]

- i) The act of collecting, processing, storing and distribution information comprise the functions of the _____
 - a) Organisation
 - b) Office
 - c) Division
 - d) Department
- ii) Office is a place where all types of information is stored and handled and hence it is called as the _____
 - a) Information Developer
 - b) Information Provider
 - c) Information Centre
 - d) Information Store
- iii) _____ for achieving the objectives are prepared at the office.
 - a) Decisions
 - b) Procedures
 - c) Systems
 - d) Plans & Policies
- iv) An office can be called as _____ of activities of various persons & groups working for the organisation.
 - a) coordinator
 - b) manager
 - c) organisor
 - d) decision maker
- v) Success of the business depend upon prompt & proper _____.
 - a) Office management
 - b) Correspondence
 - c) Office work
 - d) Office organisation

P.T.O.

- vi) The Internet means _____.
 - a) Network of computer
 - b) Network through link
 - c) Network of Electronic devices
 - d) Network of Electrical devices
- vii) A large company may be divided into different department.
 - a) True
 - b) False
- viii) Which is the last step in the process of handling inward mail?
 - a) Recording the mail
 - b) Scrutiny the mail
 - c) Distributing the mail
 - d) Sorting the mail
- ix) Internet can be used for _____.
 - a) Uploading
 - b) Downloading
 - c) Chatting
 - d) All of the above
- x) Maintaining the separate register to record the detail at all incoming & outgoing correspondence is _____ functions of an office.
 - a) Communication
 - b) Administration
 - c) Routine
 - d) Management
- xi) _____ means arrangement of equipment within the available floor space.
 - a) Interior of office
 - b) Office location
 - c) Office design
 - d) Office layout
- xii) _____ is a group of people who are cooperation under the direction of leadership for accomplishment of common end.
 - a) Office place
 - b) Division
 - c) Department
 - d) Organisation

Q2) Attempt any five out of seven from the following.

[5 × 5 = 25]

- a) What are the objective of office layout?
- b) What are the scope of office management?
- c) Explain the benefits of office manuals.
- d) What are the features of ideal flow at work?
- e) Explain the techniques of time management.
- f) Explain the importance of report.
- g) What are the factors considered while selecting office machine?

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5 × 5 = 25]

- a) What are the important factors of office location?
- b) What are the scope of office records?
- c) Explain the techniques of scientific office management.
- d) Explain the importance of goals.
- e) What are the objectives of standardisation?
- f) Explain the types of modern office machine.
- g) What are the types of standards?

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1 × 10 = 10]

- a) What is office manual? Explain the contents & types of office manuals?
- b) What is office report? Explain the principles of report and structure of report?

- vi) इंटरनेट म्हणजे
- अ) संगणकाचे जाळे ब) लिंकद्वारे नेटवर्क
- क) इलेक्ट्रॉनिक उपकरणाचे नेटवर्क ड) इलेक्ट्रिकल उपकरणाचे नेटवर्क
- vii) मोठी कंपनी वेगवेगळ्या विभागात विभागली जाऊ शकते.
- अ) सत्य ब) असत्य
- viii) संस्थेसाठी काम करणाऱ्या विविध व्यक्ती आणि गटांच्या क्रियाकलापांचे म्हणून कार्यालय म्हटले जाऊ शकते.
- अ) समन्वयक ब) व्यवस्थापक
- क) आयोजक ड) निर्णय घेणे
- ix) इंटरनेटचा वापर साठी केला जाऊ शकतो.
- अ) अपलोड करणे ब) डाऊनलोड करणे
- क) चॅटिंग करणे ड) वरील सर्व
- x) येणाऱ्या आणि जाणाऱ्या सर्व पत्रव्यवहाराचे तपशील रेकॉर्ड करण्यासाठी स्वतंत्र रजिस्टर ठेवणे हे कार्यालयाचे कार्य आहे.
- अ) संवाद ब) प्रशासन
- क) दिनचर्या ड) व्यवस्थापन
- xi) म्हणजे उपलब्ध मजलावरील जागेत उपकरणांची व्यवस्था.
- अ) कार्यालयाचे आतील भाग ब) कार्यालयाचे स्थान
- क) ऑफिस डिजाइन ड) ऑफिस लेआउट
- xii) हा लोकांचा एक समूह आहे जो सामायिक हेतू साध्य करण्यासाठी नेतृत्वाच्या मार्गदर्शनाखाली सहकार्य करतो.
- अ) कार्यालयाची जागा ब) विभागणी
- क) विभाग ड) संघटना

प्रश्न 2) खालील सातपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) ऑफिस लेआउटची उद्दिष्टे काय आहेत?
- ब) कार्यालयीन व्यवस्थापनाची व्याप्ती काय आहे?
- क) ऑफिस मॅन्युअलचे फायदे स्पष्ट करा.
- ड) कामाच्या आदर्श प्रवाहाची वैशिष्ट्ये काय आहेत?
- इ) वेळ व्यवस्थापनाचे तंत्र स्पष्ट करा.
- फ) अहवालाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- य) ऑफिस मशिनस निवडताना कोणते घटक विचारात घेतले जातात?

प्रश्न 3) खालील सातपैकी पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) कार्यालयातील स्थानाचे महत्वाचे घटक कोणते आहेत?
- ब) वैज्ञानिक कार्यालय व्यवस्थापनाचे तंत्र स्पष्ट करा.
- क) कार्यालयीन नोंदींची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ड) ध्येयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) मानकीकरणाचे उद्दिष्ट काय आहेत?
- फ) आधुनिक ऑफिस मशीनचे प्रकार स्पष्ट करा.
- य) मानकांचे प्रकार काय आहेत?

प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) ऑफिस मॅन्युअल म्हणजे काय? ऑफिस मॅन्युअलची सामग्री आणि प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) ऑफिस रिपोर्ट म्हणजे काय? अहवालाची तत्वे आणि अहवालाची रचना स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5352

[Total No. of Pages : 6

[6448]-8

F.Y. B.Com. (SODL)

115 - B : BANKING & FINANCE

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All question are Compulsory.
- 2) Figures to the Right Indicates Full Marks.

Q1) Attempt any 10 :

[10]

- i) The Bank of England was established in the year _____.
 - a) 1594
 - b) 1694
 - c) 1794
 - d) 1894
- ii) _____ is not a type of short-term loan.
 - a) Overdraft facility
 - b) Cash credit
 - c) Discounting of bills
 - d) Vehicle loan
- iii) _____ is not a type of individual bank account.
 - a) Partnership firm account
 - b) Joint account
 - c) NRI account
 - d) Married woman account
- iv) RTGS started service in India from _____.
 - a) 2005
 - b) 2004
 - c) 2006
 - d) 2007
- v) The lending principle of _____ not included in the principle of banking business.
 - a) Loss
 - b) Profitability
 - c) Safety
 - d) Liquidity
- vi) Section _____ of negotiable instrument act 1881, given the definition of negotiable instrument.
 - a) 11
 - b) 12
 - c) 13
 - d) 14

P.T.O.

- vii) _____ is not type of endorsement.
a) Partial	b) Conditional
c) Bank	d) Non-Special
- viii) ATM means _____.
a) Automatted teller machine	b) Any time money
c) All time money	d) An where to money
- ix) _____ is not function of Reserve bank of India.
a) Printing currency notes	b) Agriculture finance
c) Credit control	d) Governments bank
- x) _____ included in secondary function of bank.
a) Accepting deposits	b) Working as an agent
c) Granting loan	d) Granting advances
- xi) _____ is not a type of a bank account.
a) Non-saving account	b) Saving account
c) Current account	d) Fixed deposit account
- xii) _____ are not component of the asset side of bank's balance sheet.
a) Investments	b) Deposits
c) Advances	d) Fixed assets

Q2) Attempt any five :

[25]

- Explain the concepts : current and saving deposits.
- Explain the function of bank as an agent to account holders.
- Explain the concept : Know Your Customer (KYC).
- Write short information an joint account.
- Explain the process of opening of bank account of Hindu undivided family.
- Write short information about R.T.G.S.
- Write characteristics of N.E.F.T.

Q3) Attempt any five :

[25]

- a) Write characteristics of negotiable instruments.
- b) Explain the types of bankers cheque.
- c) Write characteristics of promissory note.
- d) Write meaning and definition of endorsement.
- e) Explain the concept of conditional endorsement.
- f) Explain the functioning of ATM.
- g) Explain the advantages of core banking.

Q4) Attempt any one :

[10]

- a) What do you mean by bank? Explain in details the evolution of European banking business.
- b) Explain the following lending principles of bank.
 - i) Safety
 - ii) Withdraw
 - iii) Profitability
 - iv) Diversification of risks

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- अ) चलनक्षम दस्तऐवजाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) धनादेशाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- क) वचन चिठ्ठीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ड) पृष्ठांकनचा अर्थ व व्याख्या लिहा.
- इ) सशर्त पृष्ठांकनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- फ) स्वयंचलित गणकयंत्राची कार्यपद्धती स्पष्ट करा.
- य) कोअर बँकींगचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) बँक म्हणजे काय? युरोपातील बँक व्यवसायाची उत्क्रांती स्पष्ट करा.
- ब) बँक व्यवसायाची पुढील कर्जतत्वे स्पष्ट करा.
 - i) सुरक्षितता
 - ii) रोखता
 - iii) लाभप्रदता
 - iv) जोखमीचे विविधीकरण

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5353

[Total No. of Pages : 4

[6448]-9

F.Y. B.Com. (SODL)

116B : INSURANCE & TRANSPORT

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN out of TWELVE from the following :

[10]

- a) What is transfer in insurance concept?
- b) 'Contract of insurance is a kind of contract', which law recognizes it?
- c) How many insurance companies were merged to form the Life Insurance Corporation of India?
- d) Where is the head office of Life Insurance Corporation of India located?
- e) Group insurance provides insurance cover to multiple insurers under what name of insurance?
- f) The Life Insurance in its modern form came to India for the first time from which country?
- g) Who is responsible for the State highways and major district roads?
- h) When was Indian Railways Nationalized?
- i) Which transport is one of the cheapest modes of transport?
- j) Which Indian state has the longest coastline?
- k) What benefits does tourism bring to our country?
- l) When was Air Cargo Carriers established?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following :

[25]

- a) Explain the nature of insurance.
- b) What are the benefits of fire insurance?
- c) State the various features of Marine Insurance.
- d) What are the different disadvantages of transport?
- e) State the scope of marine insurance.
- f) What is Metrorail?
- g) What is coastal shipping?

Q3) Attempt any FIVE out of SEVEN from the following :

[25]

- a) Explain any five points of difference between life insurance and general insurance.
- b) State the importance of life insurance.
- c) Explain Valued Policy and Unvalued Policy.
- d) Explain different risks in Marine Transport.
- e) Explain in detail the importance of road transport in domestic trade.
- f) Why we use water transport in international trade?
- g) Why we have to use air transport in transport of costly things?

Q4) Attempt any ONE out of TWO from the following :

[10]

- a) Define Life Insurance. Explain the procedure of making a life insurance contract in detail.
- b) State the progress of road transport in India since 1951.

[6448]-9
F.Y. B.Com. (SODL)
116B : INSURANCE & TRANSPORT
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा सोडवा : [10]
- अ) विमा संकल्पनेत कशाचे हस्तांतरण होते?
- ब) 'विमा करार हा एक प्रकारचा करार आहे', तो कोणत्या कायद्याने मान्य केलेला आहे?
- क) भारतीय जीवन विमा महामंडळ स्थापण्यासाठी किती विमा कंपन्यांचे विलीनीकरण करण्यात आले?
- ड) भारतीय जीवन विमा महामंडळाचे केंद्रीय कार्यालय कोठे आहे?
- इ) समूह विमा अनेक विम्यांना कोणत्या नावाच्या विम्यांतर्गत विमा संरक्षण पुरवते?
- फ) आयुर्विमा आधुनिक स्वरूपात भारतात प्रथमच कोणत्या देशातून आला?
- य) राज्य महामार्ग व प्रमुख जिल्हा रस्ते यासाठी कोण जबाबदार आहे?
- र) भारतीय रेल्वेचे राष्ट्रीयकरण केव्हा झाले?
- ल) कोणती वाहतूक ही वाहतुकीच्या सर्वात स्वस्त पद्धतीपैकी एक आहे?
- व) भारतातील कोणत्या राज्यात सर्वात लांब किनारपट्टी आहे.
- श) पर्यटनामुळे आपल्या देशास कोणता लाभ होतो?
- ष) एअर कार्गो कॅरियर्सची स्थापना कधी झाली?

प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा :

[25]

- अ) विम्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) अग्नी विम्याचे फायदे काय आहेत?
- क) सागरी विम्याची विविध वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) वाहतुकीचे वेगवेगळे तोटे काय आहेत?
- इ) सागरी विम्याची व्याप्ती सांगा.
- फ) मेट्रोरेल म्हणजे काय?
- य) समुद्र किनाऱ्यावरील वाहतूक म्हणजे काय?

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा :

[25]

- अ) जीवन विमा आणि सामान्य विमा यांच्यातील फरकाचे कोणतेही पाच मुद्दे स्पष्ट करा.
- ब) जीवन विम्याचे महत्त्व सांगा.
- क) मूल्यवान विमा आणि अमूल्य विमा स्पष्ट करा.
- ड) सागरी वाहतुकीतील विविध धोके स्पष्ट करा.
- इ) देशांतर्गत व्यापारात रस्ते वाहतुकीचे महत्त्व तपशीलवार सांगा.
- फ) आंतरराष्ट्रीय व्यापारात आपण जलवाहतूक का वापरतो?
- य) महागड्या वस्तूंच्या वाहतुकीसाठी हवाई वाहतूक का करावी लागते?

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणतेही एक सोडवा :

[10]

- अ) जीवन विम्याची व्याख्या करा. जीवन विमा करार करण्याची प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) 1951 पासून भारतातील रस्ते वाहतुकीची प्रगती सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5354

[Total No. of Pages : 6

[6448]-10

F.Y. B.Com. (SODL)

116C : MARKETING AND SALESMANSHIP

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All question are Compulsory.
- 2) Figures to the Right Indicates Full Marks.

Q1) Attempt any ten.

[10]

- i) Marketing is a process which aims at _____.
 - a) Production
 - b) Profit making
 - c) The satisfaction of customer needs
 - d) Selling products
- ii) Factors are the most popular bases. for segmenting customer groups _____.
 - a) Geography
 - b) Demographic
 - c) Psychographic
 - d) Behavioral
- iii) Marketing mix for services includes _____.
 - a) 4ps
 - b) 7ps
 - c) 8ps
 - d) 5ps
- iv) What does the term PLC stands for _____.
 - a) product life cycle
 - b) production life control
 - c) product long cycle
 - d) production long cycle
- v) Place in marketing is also known as _____.
 - a) Physical distribution
 - b) Channel of distribution
 - c) Intermediary
 - d) All of above

P.T.O.

- vi) _____ are the key elements of promotion mix
- Advertising and sales promotion
 - Publicity and public relations
 - Direct marketing and personal selling
 - All of the above
- vii) A feature of rural marketing is the large and _____ market
- Attractive
 - Neat
 - Limited
 - Scattered
- viii) Green marketing is part of _____.
- Re-marketing
 - Event marketing
 - Social marketing
 - Mega marketing
- ix) During which steps of the marketing segmentation targeting and positioning process does the firm develop a marketing mix for each segment
- Market segmentation
 - Market targeting
 - Market Positioning
 - The firm does not go through the development during any of the above steps.
- x) Which of the following is incorrect about digital marketing
- Digital marketing requires electronic device for promoting goods and services
 - Digital marketing can be done online
 - Digital marketing can be done offline
 - Digital marketing can be understood as online marketing, web marketing and e-mail marketing.
- xi) The strategy adopted by retailer and wholesalers for creating their private brand is called as _____.
- Store brand
 - Mega brand
 - Brand extension
 - Co brand
- xii) Marketing is a process that create communicates and Delivers _____.
- Services to customers
 - Products to customers
 - Value to customer
 - Benefits to customers

Q2) Attempt any five.

[25]

- a) Write short note on macro and micro segmentations.
- b) Explain the elements of Marketing Mix.
- c) Mention the limitations of marketing segmentation.
- d) Explain the pricing methods.
- e) What are the types of distribution channel?
- f) How is the price of commodity determined in the market.
- g) What is the significance of promotion mix?

Q3) Attempt any five.

[25]

- a) Explain the elements of psychology of a sales person.
- b) Explain the importance of rural marketing
- c) Discuss the process of selling.
- d) Explain the challenges of rural marketing.
- e) Define niche marketing.
- f) Explain the concept of E- marketing.
- g) What are blogs?

Q4) Attempt any one.

[10]

- a) Define the term salesmanship, explain the scope of salesmanship.
- b) Explain classification of marketing.

PD-5354

[6448]-10

F.Y. B.Com. (SODL)

116C : विपणन आणि विक्री

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) विपणन ही एक प्रक्रिया आहे ज्याचा उद्देश आहे.
अ) उत्पादन ब) नफा मिळविणे
क) ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणे ड) उत्पादन विकणे
- ii) घटक हे ग्राहकांच्या गटांचे विभाजन करण्यासाठी सर्वात लोकप्रिय आधार आहेत.
अ) भौगोलिक ब) लोकसंख्याशास्त्रीय
क) मानसशास्त्रीय ड) वर्तणूक
- iii) विपणन मिश्रणामध्ये सेवा समाविष्ट आहेत.
अ) 4ps ब) 7PS
क) 8Ps ड) 5ps
- iv) PLC चे पूर्ण रूप लिहा
अ) प्रोडक्ट लाईफ सायकल ब) प्रोडक्शन लाईफ कंट्रोल
क) प्रोडक्ट लाँग सायकल ड) प्रोडक्शन लाँग सायकल
- v) विपणनातील स्थान हे म्हणून देखील ओळखले जाते.
अ) भौतिक वितरण ब) वितरण साखळी
क) मध्यस्थ ड) वरील सर्व

- vi) हे विक्रय वृद्धी मिश्रणाचे प्रमुख घटक म्हणून ओळखले जाते.
- अ) जाहिरात आणि विक्री प्रोत्साहन
 ब) प्रसिद्धी आणि जनसंपर्क
 क) थेट विपणन आणि वैयक्तिक विक्री
 ड) वरील सर्व
- vii) ग्रामीण विपणनाचे वैशिष्ट्य म्हणजे मोठी आणि बाजारपेठ होय.
- अ) आकर्षक
 ब) व्यवस्थित
 क) मर्यादित
 ड) विखुरलेले
- viii) हरित विपणन हा चा एक भाग आहे.
- अ) पुनर विपणन
 ब) कार्यक्रम विपणन
 क) सामाजिक विपणन
 ड) मेगा विपणन
- ix) बाजारपेठ विभागीकरण त्याच्या धेय्याच्या आणि स्थानाच्या कोणत्या प्रक्रियेच्या टप्प्या दरम्यान प्रत्येक संघटना विभाजनासाठी विपणन मिश्र विकसित करते.
- अ) विपणन विभागीकरण
 ब) बाजारपेठ लक्ष्यीकरण
 क) विपणन स्थिती
 ड) संघटना वरीलपैकी कोणत्याही टप्प्यावर विकास करत नाही
- x) डिजिटल मार्केटिंग बद्दल खालीलपैकी कोणते विधान चुकीचे आहे.
- अ) डिजिटल मार्केटिंगला वस्तू आणि सेवांच्या प्रचारासाठी इलेक्ट्रॉनिक उपकरणाची आवश्यकता असते
 ब) डिजिटल मार्केटिंग ऑनलाइन करता येते
 क) डिजिटल मार्केटिंग ऑफलाइन करता येते
 ड) डिजिटल मार्केटिंग म्हणजे ऑनलाइन मार्केटिंग, वेब मार्केटिंग आणि ई-मेल मार्केटिंग
- xi) किरकोळ विक्रेते आणि घाऊक विक्रेत्यांनी त्यांचा खाजगी ब्रँड तयार करण्यासाठी अवलंबलेल्या धोरणाला असे म्हणतात.
- अ) दुकानातील ब्रँड
 ब) मेगा ब्रँड
 क) ब्रँड विस्तार
 ड) सह ब्रँड
- xii) विपणन ही एक प्राथमिक प्रक्रिया आहे जी संप्रेषण तयार करते आणि वितरीत करते.
- अ) ग्राहकांना सेवा
 ब) ग्राहकांना उत्पादने
 क) ग्राहक मूल्य
 ड) ग्राहकांना फायदा

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) बाजारपेठ विभागणी (सूक्ष्म आणि स्थूल) टीप लिहा.
- ब) विपणन मिश्रणाचे घटक स्पष्ट करा.
- क) विपणन विभागणीच्या मर्यादांचा उल्लेख करा.
- ड) किंमत पद्धती स्पष्ट करा.
- इ) वितरण साखळीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- फ) विपणनामध्ये वस्तूची किंमत कशी ठरवली जाते ते स्पष्ट करा.
- य) विक्रय वृद्धी मिक्सचे महत्त्व लिहा?

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विक्रय कलेच्या मानसशास्त्राचे घटक स्पष्ट करा.
- ब) ग्रामीण विपणनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- क) विक्री प्रक्रिया : चर्चा करा.
- ड) ग्रामीण विपणनाची अव्हाणे स्पष्ट करा.
- इ) कोनाडा मार्केटिंग परिभाषित करा.
- फ) ई-मार्केटिंगची संकल्पना स्पष्ट करा.
- य) ब्लॉग म्हणजे काय?

प्रश्न 4) कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विक्रय कलाची व्याख्या सांगून, विक्रय कलाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
- ब) विपणनाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5355

[Total No. of Pages : 6

[6448]-11

F.Y. B.Com. (SODL)

**116E : BUSINESS ENVIRONMENT &
ENTREPRENEURSHIP
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following: [10 × 1 = 10]

- i) If there is excessive intensity of sound, when a person becomes restless, it is called _____pollution.
 - a) Air
 - b) Water
 - c) Sound
 - d) None of these
- ii) In India _____ it is the major cause of social injustice.
 - a) Caste discrimination
 - b) Education
 - c) Roads
 - d) All of above
- iii) The word 'Entrepreneur' is derived from _____ word
 - a) French
 - b) Latin
 - c) American
 - d) Indian
- iv) _____is a component of cultural environment.
 - a) Festival
 - b) Education
 - c) Health
 - d) None of these

P.T.O.

- 2

Q2) Attempt any five out of seven from the following:

[5× 5 = 25]

- a) Write the importance of entrepreneurship.
- b) Write the inter relation between Entrepreneur and Environment.
- c) Write note on-Opportunities in Environment.
- d) Explain the types of Unemployment.
- e) Write the difference between Entrepreneur and Manager.
- f) Write a note on- Habits of Entrepreneurs.
- g) Explain the role of local NGO in promoting Entrepreneurship.

Q3) Attempt any five out of seven from the following:

[5× 5 = 25]

- a) Write the journey of Suwasini kirloskar.
- b) Write the causes of pollution.
- c) Write note on- Social injustice.
- d) Explain the concept of motivation.
- e) Write note on- Entrepreneurial Behaviour,
- f) Write a note on- DIC.
- g) Explain the role of Entrepreneurship Development Institute of India.

Q4) Attempt any one out of two from the following:

[1× 10 = 10]

- a) Explain the whole journey of Hanumant Gaikwad.
- b) What is Pollution? Explain the types of Pollution and Remedies of Pollution.

Total No. of Questions : 4]

PD-5355

[6448]-11

F.Y. B.Com. (SODL)

116E : BUSINESS ENVIRONMENT &
ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 1 गुण)

[10 × 1 = 10]

- i) आवजाची तीव्रता जास्त असल्यास, जेव्हा एखादी व्यक्ती अस्वस्थ होते तेव्हा त्याला
प्रदूषण म्हणतात.
अ) हवा ब) पाणी
क) ध्वनी ड) यापैकी नाही
- ii) भारतात हे सामाजिक अन्यायाचे प्रमुख कारण आहे.
अ) जातिभेद ब) शिक्षण
क) रस्ते ड) वरील सर्व
- iii) उद्योजक या शब्दाची व्युत्पत्ती शब्दापासून झाली आहे.
अ) फ्रेंच ब) लॅटिन
क) अमेरिकन ड) भारतीय
- iv)सांस्कृतिक वातावरणाचा एक घटक आहे.
अ) सण ब) शिक्षण
क) आरोग्य ड) यापैकी नाही
- v) खालीलपैकी कोणता स्रोत पुनर्जीवित होणारा नाही?
अ) हवा ब) पाणी
क) प्रकाश ड) कोळसा

- vi) व्यवसायाच्या सभोवतालीच्या परिस्थितीला असे म्हणतात.
- अ) व्यवसाय स्थिती
ब) व्यावसायिक पर्यावरण
क) व्यवसाय संघटना
ड) व्यवसाय परिस्थिती
- vii) उद्योजकीय वर्तन हा चा अभ्यास आहे.
- अ) आर्थिक
ब) मानवी मन
क) जोखीम
ड) वित्त
- viii) EDP चा विस्तार आहे.
- अ) उद्योजकता विकास कार्यक्रम
ब) विकास पिन प्रविष्ट करा
क) मूल्यमापन विकास कार्यक्रम
ड) उद्योजकता विकास पिन
- ix)म्हणजे एक उद्योजक होय.
- अ) जोखीम घेणारा
ब) भयभीत
क) अक्षम
ड) वरील सर्व
- x) राज्य उद्योग केंद्र पुरते मर्यादित आहे.
- अ) देश
ब) राज्य
क) जिल्हा
ड) गाव
- xi) बायोकेनचे संस्थापक आहेत.
- अ) सुवासिनी किल्लोस्कर
ब) किरण मुजुमदार
क) कैलास काटकर
ड) रतन टाटा
- xii) महाराष्ट्र उद्योजकता विकास केंद्राची स्थापना मध्ये झाली.
- अ) 1998
ब) 1988
क) 1965
ड) 1986

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[5× 5 = 25]

- अ) उद्योजकतेचे महत्त्व लिहा.
- ब) उद्योजक आणि पर्यावरण यांच्यातील संबंध लिहा.
- क) पर्यावरणातील संधी यावर टीप लिहा.
- ड) बेरोजगारीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) उद्योजक आणि व्यवस्थापक यांच्यातील फरक लिहा.
- फ) उद्योजकांच्या सवयी यावर टीप लिहा.
- य) उद्योजकतेला चालना देण्यासाठी स्थानिक NGO ची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 5 गुण)

[5× 5 = 25]

- अ) सुवासिनी किलोस्करांचा प्रवास लिहा.
- ब) प्रदूषणाची कारणे लिहा.
- क) सामाजिक अन्याय यावर टीप लिहा.
- ड) प्रेरणा motivation हि संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) उद्योजकीय वर्तन यावर टीप लिहा.
- फ) DIC (जिल्हा उद्योग केंद्र) वर टीप लिहा.
- य) भारतीय उद्योजकता विकास संस्थेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 10 गुण)

[1× 10 = 10]

- अ) हनुमंत गायकवाड यांचा संपूर्ण प्रवास स्पष्ट करा.
- ब) प्रदूषण म्हणजे काय? प्रदूषणाचे प्रकार आणि प्रदूषणावरील उपाय स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5356

[Total No. of Pages : 6

[6448]-12

F.Y. B.Com. (SODL)

116 F : FOUNDATION COURSE IN COMMERCE

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All question are Compulsory.
- 2) Figures to the Right Indicates Full Marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- i) Joint Venture means permanent _____.
 - a) Partnership
 - b) Co-operative Society
 - c) Sole Proprietor
 - d) None of the above
- ii) _____ is given at the time of every transaction on the registered mobile number.
 - a) OTP
 - b) OMR
 - c) PPB
 - d) MCR
- iii) The word Logistics is derived from the _____ language.
 - a) French
 - b) German
 - c) Latin
 - d) Greek
- iv) Startup India was started in the year _____.
 - a) 2016
 - b) 2018
 - c) 2020
 - d) 2022
- v) E-Commerce stands for _____.
 - a) Electrical Commerce
 - b) Electronic Commerce
 - c) Entertainment Commerce
 - d) Electro Chemical Commerce

P.T.O.

- vi) The liability of Sole Proprietorship is _____.
 - a) Limited
 - b) Unlimited
 - c) Minimum
 - d) None of the above
- vii) Partnership business is governed by Partnership Act _____.
 - a) 1932
 - b) 1956
 - c) 1992
 - d) 2013
- viii) Transactions between customers and customers come under _____.
 - a) B2B
 - b) C2C
 - c) B2C
 - d) C2A
- ix) The Limited Liability Partnership Act came into existence in _____.
 - a) 2010
 - b) 2008
 - c) 2020
 - d) 1932
- x) The Indian Co-operative Act was passed in _____.
 - a) 1932
 - b) 1956
 - c) 1912
 - d) 1988
- xi) Balancing resources is the _____ function of an organization.
 - a) Less important
 - b) Fundamental
 - c) Secondary
 - d) None of the above
- xii) The types of business organization are private sector and _____.
 - a) Trade Sector
 - b) Industry Sector
 - c) Public Sector
 - d) Business Sector

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the importance of Public Sector.
- b) Wrote a short note on 'Leasing Model'
- c) State the objectives of Privatization.
- d) Explain the Report of Malhotra Committee.
- e) Write note on Internet Banking.
- f) What is BPO?
- g) Write short note on Start- up.

Q3) Attempt any five out of seven from the following :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the types of Retail Selling.
- b) Explain the Features of sole proprietorship.
- c) Explain the New industrial policy in 1991.
- d) Write Short note on Digital India.
- e) Explain the features of Company.
- f) Write the functions of Business Model.
- g) What are the objectives of Exim Policy?

Q4) Attempt any one out of two from the following :

[1 × 10 = 10]

- a) What is Private Sector? Explain the advantages and disadvantages of Private Sector.
- b) Define Administration and explain the features and importance of Administration.

PD-5356

F.Y. B.Com. (SODL)

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 70

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

[10 × 1 = 10]

ड) इलेक्ट्रोकेमिकल कॉमर्स

प्रश्न 3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[5 × 5 = 25]

- अ) किरकोळ विक्रीचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) एकल भागीदारीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) 1991 मधील नवीन औद्योगिक धोरण स्पष्ट करा.
- ड) डिजिटल भारत (Digital India) यावर टीप लिहा.
- इ) कंपनीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) व्यवसाय प्रतिमानाची कार्ये लिहा.
- य) आयात-निर्यात धोरणाची उद्दिष्ट्ये काय आहेत?

प्रश्न 4) खालील दोनपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा :

[1 × 10 = 10]

- अ) खाजगी क्षेत्र म्हणजे काय? खाजगी क्षेत्राचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- ब) प्रशासनाची व्याख्या सांगून प्रशासनाची वैशिष्ट्ये व महत्त्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5357

[Total No. of Pages : 5

[6448]-13

F.Y. B.Com. (SODL)

112 : FINANCIAL ACCOUNTING

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any ten of the following

[10]

- i) What does the Business Entity Concept imply?
 - a) Business and owner are the same
 - b) Business has no separate identity
 - c) Business and owner are separate entities
 - d) Business only records cash transactions
- ii) The Dual Aspect Principle means:
 - a) Recording only profits
 - b) Every transaction has two effects
 - c) Only cash is recorded
 - d) Assets equal liabilities only
- iii) What does the Realization Concept state?
 - a) Revenue is recorded when order is placed
 - b) Revenue is recognized when cash is received
 - c) Revenue is recognized when it is earned
 - d) Revenue is never recorded

P.T.O.

- iv) Why is the Matching Concept important?
 - a) It helps match the ledger balances
 - b) It matches assets with liabilities
 - c) It matches revenues with related expenses
 - d) It avoids recording expenses
- v) Which of the following correctly differentiates Accrual and Cash Concepts?
 - a) Accrual records only cash transactions; Cash records all
 - b) Accrual records when incurred/earned; Cash when received
 - c) Both record at the same time
 - d) Accrual is not used in accounting
- vi) What does the Consistency Concept ensure?
 - a) Changing methods every year
 - b) Using the same accounting policies consistently
 - c) Ignoring errors in books
 - d) Recording only cash
- vii) What is the purpose of the Conservatism Principle?
 - a) To overstate profits
 - b) To ignore losses
 - c) To anticipate no profits but provide for all losses
 - d) To record only assets
- viii) The Materiality Concept allows :
 - a) Recording every small item in detail
 - b) Ignoring insignificant items
 - c) Estimating taxes
 - d) Ignoring all expenses

- ix) Going Concern Concept assumes :
 - a) The business will shut down soon
 - b) The business has unlimited funds
 - c) The business will continue for the foreseeable future
 - d) The business has no liabilities
- x) Inflation Accounting refers to:
 - a) Recording only future prices
 - b) Adjusting financial statements for price level changes
 - c) Ignoring inflation
 - d) Only recording historical costs
- xi) What is Creative Accounting?
 - a) Ethical accounting method
 - b) Legal manipulation of financial statements within the law
 - c) Recording only cash
 - d) Unethical and illegal activity only
- xii) The Money Measurement Concept means :
 - a) Recording all non-monetary items
 - b) Recording only monetary items
 - c) Recording emotions
 - d) Ignoring all money-related information

Q2) Attempt any five of the following.

[25]

- a) Goodwill is to be valued at three years' purchase of four years' average profit. Profits for the last four years ending on 31st March of the firm were :

Year Amount (Rs.)

2020 ₹ 10,000

2021 ₹ 18,000

2022 ₹ 13,000

2023 ₹ 14,000

Calculate the amount of Goodwill.

- b) Write a short note on Accounting Concepts and Conventions.
- c) What is Piecemeal Distribution of Cash?
- d) Define the Single-Entry System in detail
- e) Explain any two types of GST.
- f) What is Accounting Software? Write any two advantages of it.
- g) From the following information prepare Receipt & Payment Account for the year Ended 31st Dec. 2024.

Cash Balance as on 1.1.2024 Rs. 4,000/-

Bank Balance as on 1.1.2024 Rs. 11,000/-

Cash Collected from Debtors Rs. 20,000/-

Other Income Rs. 5,000/-

Payment Made to Creditors Rs. 10,000/-

Cash Purchase Rs. 20,000/-

Cash Balance as on 1.12.2024 Rs. 10,000/-

Bank Balance as on 1.12.2024 Rs. 15,000/-

Q3) Attempt any five of the following.

[25]

- a) What is the Dual Aspect Concept?
- b) Write a short note on Creative Accounting
- c) Write a short note on contingent liabilities
- d) What is conversion of single entry into double entry system?
- e) What is Input Tax Credit?
- f) Write a short note on Human Resource Accounting
- g) What is a Finance Lease?

Q4) Attempt any one of the following.**[10]**

- a) ABC was in Partnership sharing Profits and Losses in the Ratio of 2:1:1 respectively. They decided to dissolve the business on 31st December, 2022. On which date their Balance Sheet as follows:

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Capital A/C's :		Cash in Hand	20,000
A	2,00,000	Debtors	1,80,000
B	1,10,000	Stock	1,70,000
C	50,000	Plant and Machinery	1,04,000
Creditors	2,34,000	Land and Buildings	1,20,000
Total	5,94,000	Total	5,94,000

The Assets were realized piecemeal as follows

- i) First Realization - Rs. 30,000
- ii) Second Realization - Rs. 4, 22,000

Calculate :

- I) The Statement Showing Surplus Capital.
 - II) The Statement showing distribution of Cash.
- b) Explain the concept and process of Valuation of Goodwill, Patents, Copyright, and Trademarks

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5358

[Total No. of Pages : 6

[6448]-14

F.Y. B.Com. (SODL)

113 : BUSINESS ECONOMICS

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are Compulsory.*
- 2) *Figures to the Right Indicates Full Marks.*

Q1) Attempt any ten.

[10]

- i) In 1956, Adam Smith's _____ book was published.
 - a) Wealth of Nation
 - b) Macroeconomics
 - c) Das Capital
 - d) Public Finance
- ii) The ability of Goods to satisfy a consumers need is _____ Yes
 - a) Price
 - b) Consumption
 - c) Utility
 - d) None of these
- iii) Equilibrium curve analysis was formulated by _____ in the year 1934.
 - a) David Ricardo
 - b) Thomas Malthus
 - c) Allen and Hicks
 - d) Adam Smith
- iv) There is a relationship between supply and demand.
 - a) Positive
 - b) Negative
 - c) Neutral
 - d) None of these
- v) The Law of variable proportions was proposed by Sir Edward West in the _____ century
 - a) 17
 - b) 18
 - c) 19
 - d) 20

P.T.O.

- vi) The long run cost curve is shaped like an English _____.
 - a) V
 - b) U
 - b) W
 - d) N
- vii) Geographically _____. This is not a market type.
 - a) National Market
 - b) Local market
 - c) Saraf market
 - d) International market
- viii) Marginal cost is the cost incurred by _____ unit.
 - a) For the last
 - b) For the first
 - c) For another
 - d) For the total
- ix) In an imperfectly competitive market all goods are _____.
 - a) Different
 - b) Homogeneous
 - c) Incomplete
 - d) None of these
- x) _____ is a characteristic of monopolistic competition
 - a) Homogeneous Products
 - b) Lack of transportation costs
 - c) Absolute mobility of production factor
 - d) Advertising expenses
- xi) The concept of transferred income was introduced by _____.
 - a) David Ricardo
 - b) Thomas Malthus
 - c) Adam Smith
 - d) Mrs Jone Robinson's
- xii) The innovation theory of profit was introduced by _____.
 - a) Prof. Shumpiter
 - b) Prof. Keynes
 - c) Prof. Knight
 - d) Prof. Clark

Q2) Solve any five questions.

[25]

- a) Explain the relationship between total revenue, average revenue and marginal revenue.
- b) Explain the law of equi marginal utility.
- c) Explain the concept of price elasticity of demand in detail.
- d) Explain internal economies
- e) State the characteristics of monopolistic competition.
- f) Explain backward sloping supply curve of labour.
- g) Explain equilibrium in perfectly competitive market

Q3) Solve any five questions.

[25]

- a) State the financial objectives of a business organization
- b) Explain external economies.
- c) State the loanable funds theory of interest
- d) State the characteristics of Duopoly.
- e) Explain the meaning of wages.
- f) Explain the features and meaning of Oligopoly
- g) State the law of demand.

Q4) Write the answer to any one question.

[10]

- a) Define the scope and importance of business economics.
- b) Discuss the long run cost curve is English 'U' shaped.

Total No. of Questions : 4]

PD-5358

[6448]-14

F.Y. B.Com. (SODL)

113 : BUSINESS ECONOMICS

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) 1956 मध्ये ऍडम स्मिथ चा ग्रंथ प्रसिद्ध झाला.
अ) राष्ट्राची संपत्ती ब) समग्र अर्थशास्त्र
क) दास कॅपिटल ड) सार्वजनिक वित्त
- ii) व्यक्तीची गरज पूर्ण करण्याची वस्तूच्या अंगी असणारी क्षमता म्हणजे होय.
अ) किंमत ब) उपभोग
क) उपयोगिता ड) यापैकी नाही
- iii) सन 1934 मध्ये यांनी समवृत्ती वक्र विश्लेषणाची मांडणी केली.
अ) डेविड रेकॉडो ब) थॉमस माल्थस
क) अॅलन अँड हीक्स ड) अँडम स्मिथ
- iv) मागणी आणि पुरवठा यामध्ये संबंध असतो.
अ) सम ब) व्यस्त
क) तटस्थ ड) यापैकी नाही
- v) बदलाचा प्रमाणाचा सिद्धांत सर एडवर्ड वेस्ट यांनी शतकात मांडला.
अ) 17 ब) 18
क) 19 ड) 20

- vi) दीर्घकालीन खर्च वक्र इंग्रजी आकाराचा असतो.
 अ) V ब) U
 क) W ड) N
- vii) भौगोलिक दृष्ट्या हा बाजाराचा प्रकार नाही.
 अ) राष्ट्रीय बाजार ब) स्थानीक बाजार
 क) सराफ बाजार ड) आंतराष्ट्रीय बाजार
- viii) सिमांत खर्च म्हणजे नगासाठी येणारा खर्च.
 अ) शेवटच्या नगासाठी ब) पहिल्या नगासाठी
 क) दुसऱ्या नगासाठी ड) एकूण नगासाठी
- ix) अपूर्ण स्पर्धा बाजारामध्ये सर्व वस्तू असतात.
 अ) भिन्न ब) एकजिनसी
 क) अपूर्ण ड) यापैकी नाही
- x) हे मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) एकजिनसी वस्तू ब) वाहतूक खर्च अभाव
 क) घटकांची परिपूर्ण गतीक्षमता ड) जाहिरात खर्च
- xi) बदली उत्पन्नाची संकल्पना यांनी मांडली.
 अ) डेव्हिड रिकार्डो ब) थॉमस माल्थस
 क) अँडम स्मिथ ड) अल्फ्रेड मार्शल
- xii) नफ्याचा नवप्रवर्तन सिद्धांत यांनी मांडला
 अ) प्रा. शुपीटर ब) प्रा. केन्स
 क) प्रा. नाईट ड) प्रा. क्लार्क

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) एकूण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती व सीमांत प्राप्ती यातील संबंध स्पष्ट करा.
 ब) सम सीमांत उपयोगितेचा नियम स्पष्ट करा.
 क) मागणीची किंमत लवचिकता संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
 ड) अंतर्गत बचती विशद करा.
 इ) मक्तेदारी युक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 फ) श्रमाचा मागे झुकणारा वक्र स्पष्ट करा.
 य) पूर्ण स्पर्धा बाजारातील समतोल विशद करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) व्यवसाय संस्थेची आर्थिक उद्दिष्टे सांगा.
- ब) बाह्य बचती स्पष्ट करा.
- क) व्याजाचा कर्जाऊ निधी सिद्धांत सांगा.
- ड) द्वयाधिकाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- इ) मजुरी/वेतन व्याख्या सांगून अर्थ स्पष्ट करा.
- फ) अल्प विक्रेताधिकाराचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- य) मागणीचा नियम सांगा.

प्रश्न 4) कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याख्या सांगून व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
- ब) दीर्घकालीन खर्च वक्र इंग्रजी युव आकाराचा असतो चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5359

[Total No. of Pages : 4

[6448]-21

S.Y. B.Com. (SODL)

AECC - ENVIRONMENTAL STUDIES

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) What do you mean by Ecosystem?
- b) Write any two significance of Environment.
- c) State any two causes of water pollution.
- d) List the most polluted cities in India.
- e) Write any two effects of loss of biodiversity.
- f) State two main causes of deforestation.
- g) Write two significance of wildlife protection act.
- h) List the major Environmental issues in India.
- i) Write any two water conservation methods.
- j) Define global warming.
- k) List renewable resources.
- l) Who's initiate chipko movement?

Q2) Attempt any five out of seven from the following :

[25]

- a) Explain the importance of Environmental studies.
- b) Write short note on forest Ecosystem.
- c) Explain causes of soil erosion.
- d) Discuss threats to biodiversity.
- e) Explain effects of Air pollution.
- f) Discuss in details the major causes of climate change.
- g) Explain the causes of earthquake.

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven of the following :

[25]

- a) Explain the structure and function of ecosystem.
- b) Discuss the major effects of soil pollution.
- c) Explain control measures of solid waste.
- d) Write short note on kyoto protocols.
- e) Explain the role of society in sustainable development.
- f) Discuss in details causes and effects of climate change.
- g) Define concept of Environmental movement and Explain Chipko movement.

Q4) Attempt any one out of two of the following :

[10]

- a) Define deforestation. Discuss in details effects and controlling measures of deforestation.
- b) Describe the causes and effects of soil pollution.

[6448]-21
S.Y. B.Com. (SODL)
AECC - ENVIRONMENTAL STUDIES
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

- अ) परिसंस्था म्हणजे काय?
- ब) पर्यावरणाचे कोणतेही दोन महत्व लिहा.
- क) जलप्रदूषणाची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
- ड) भारतातील सर्वात जास्त प्रदूषित शहराची यादी लिहा.
- इ) जैवविविधतेच्या -हासाचे कोणतेही दोन परिणाम लिहा.
- फ) जंगलतोडीची दोन महत्वाची कारणे लिहा.
- य) वन्यजीव संरक्षण कायद्याचे दोन महत्व लिहा.
- र) भारतातील महत्वाच्या पर्यावरणीय समस्यांची यादी करा.
- ल) जलसंवर्धनाच्या कोणत्याही दोन पद्धती लिहा.
- व) जागतिक तापमान वाढीची व्याख्या लिहा.
- श) अक्षय संसाधनाची यादी करा.
- ष) चिपको आंदोलन कोणी सुरू केले.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]

- अ) पर्यावरणीय अभ्यासाचे महत्व लिहा.
- ब) जंगल परिसंस्था टीप लिहा.
- क) मृदेच्या धुपेची कारणे लिहा.
- ड) जैवविविधतेला धोका चर्चा करा.
- इ) हवाप्रदूषणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- फ) हवामानबदलाच्या महत्वाच्या कारणांची चर्चा करा.
- य) भूकंपाची कारणे लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) परिसंस्थेची रचना व कार्य स्पष्ट करा.
- ब) मृदा प्रदूषणाच्या महत्वाच्या परिणामांची चर्चा करा.
- क) घनकचरा प्रतिबंधक उपाययोजना स्पष्ट करा.
- ड) क्योटो प्रोटोकॉल टीप लिहा.
- इ) शाश्वत विकासामध्ये समाजाची भूमिका स्पष्ट करा.
- फ) हवामानबदलाच्या कारणे व परिणामांची चर्चा करा.
- य) पर्यावरण चळवळीची व्याख्या लिहा. चिपको आंदोलन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[10]

- अ) जंगलतोडीची व्याख्या लिहून जंगलतोडीच्या उपाय व परिणामांची चर्चा करा.
- ब) मृदा प्रदूषणाच्या कारणे व परिणामांचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5360

[Total No. of Pages : 2

[6448]-22
S.Y. B.Com. (SODL)
201: BUSINESS COMMUNICATION
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN questions out of TWELVE :

[10 × 1 = 10]

- a) What do you mean by the term Business Communication?
- b) Write the meaning of 'Written Communication'
- c) What is 'Decoding'?
- d) What is the full form of C.V.
- e) What do you mean by a Circular letter?
- f) Define the term 'Memo'.
- g) What is an Order Letter?
- h) What is a signal?
- i) What do you mean by a Pamphlet?
- j) What are Soft Skills?
- k) Define Intranet
- l) What is WWW?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE questions out of SEVEN :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the importance of Communication
- b) Write short note on the impact of technology on business communication.
- c) Discuss the features of an ideal Sales Letter.
- d) What is the importance of soft skills in an organisation?
- e) What are the ten commandments of listening?
- f) Explain the key characteristics of a business report
- g) Write short note on Group Discussion.

Q3) Attempt any FIVE questions out of SEVEN :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the principles of Communication
- b) Explain the concept of Grooming
- c) Explain any 3 merits & 2 demerits of written Communication
- d) Write short note on 'Social Media Network'.
- e) Briefly mention the style of an ideal business letter.
- f) What is an Office Order?
- g) State the main advantages of Press Release.

Q4) Attempt any ONE question out of TWO :

[1 × 10 = 10]

- a) What is Business Communication? Explain in details the methods and channels of communication.
- b) What do you mean Business Letter? Explain in details the layout or Structure of a business letter.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5361

[Total No. of Pages : 4

[6448]-23
S.Y. B.Com. (SODL)
202 :CORPORATE ACCOUNTING
(2019 Annual Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any TEN of the following :

[10 × 1 = 10]

- 1) What do you Mean by Amalgamation?
- 2) Define the term Promoter.
- 3) What do you mean Balance Sheet?
- 4) Define the term Rate of returns.
- 5) What is Minority Interest?
- 6) Define the term Absorption.
- 7) What is Liquidation?
- 8) What do you meant by Forensic Accounting?
- 9) AS14 – Stands for.
- 10) What is Promotion?
- 11) AS 10 – Stands for.
- 12) What do you mean by Trading Account?

P.T.O.

Q2) Attempt any FIVE of the following :**[5 × 5 = 25]**

- 1) Explain the Objectives of the Accounting Standard Board.
- 2) Difference between Incorporation & commencement of business.
- 3) Calculate Purchase Consideration from the following:
Land and Building Rs. 2,00,000, Furniture Rs. 45,000, Debtors Rs. 95,000, Investment Rs. 35,000 Sundry Creditors Rs. 50,000, Bills Payable Rs. 20,000.

- 4) The following particulars relate to a company:

Particulars	Rs.
Total Assets	18,50,000
External Liabilities	2,50,000
Share Capital:	
14% Preference Shares of Rs.10 each, fully paid	5,00,000
40,000 Equity Shares of Rs. 10 each, fully paid	4,00,000
60,000 Equity Shares of Rs. 10 each, Rs. 7.50 paid	4,50,000

Calculate the value of each category of equity shares of the company based on deemed liquidation.

- 5) Write the short note on wholly owned & partly owned subsidiaries.
- 6) What is the difference between Pooling of interest method & Purchase Method.
- 7) A ltd. went into voluntary liquidation. The following are the details:

Assets realized	Rs. 40,000
Liquidators remuneration	5,000
Unsecured Creditors	20,000

Preference share capital is Rs. 20,000(2,000 shares of 10 each).

Equity share capital consists of:

1,000 shares of Rs.10 each, Rs. 9 called and paid up Rs.9,000

2,000 shares of Rs. 10 each, Rs. 5 called and paid up Rs.10,000

You are required to prepare the “Liquidator’s Statement of Account.”

Q3) Attempt any FIVE of the following :

[5 × 5 = 25]

- 1) Explain the objectives & scope of AS10.
- 2) Which are the preliminary steps in company incorporation?
- 3) The following figures have been taken from the Trial Balance of a trader:

Particulars	Rs.
Purchases	30,000
Purchases Returns	5,000
Sales	40,000
Sales Returns	5,000

Calculate the amount of profit or loss made by the trader.

- 4) Calculate the Liquidators total remuneration using following data.

The liquidator is entitled to a fixed remuneration of Rs. 3,200 and 2% on the asset realized and 2% on the amount distributed to unsecured creditors. (Asset realized- Land & Building Rs. 70,000, Plant & Machinery Rs. 65,000, Furniture Rs. 70,000, Stock Rs. 35,000, Debtors Rs. 11,000 Unsecured Creditors -9000)

- 5) Calculate the amount of purchase consideration using following data:

A Ltd. takes over the business of B Ltd. at the following values:

Fixed Assets Rs. 3,00,000 Current Assets Rs. 1,00,000 Debentures Rs. 50,000 Current Liabilities Rs. 1,00,000.

- 6) Explain the modes of winding up.
- 7) Explain the growth of forensic accounting.

Q4) Attempt any ONE of the following :

[1 × 10 = 10]

- 1) Explain in details the SEBI guidelines for Bonus Issues.
- 2) *H* ltd. acquires 3/4 of the share capital of *S* ltd. on 31st December 2024 when the balance sheets of the two companies are as under:

Balance Sheets

As on 31st December, 2024

Liabilities	H ltd Rs.	S ltd Rs.	Assets	H ltd Rs.	S ltd Rs.
Share capital (in Rs.10 shares)	20,000	10,000	Fixed Assets	20,000	10,000
General Reserve	5,000	3,000	Current Assets	13,000	12,000
Profit and loss A/c	3,000	2,000	Shares in S Ltd.	10,000	
10% debentures	10,000	5,000			
Sundry Creditors	5,000	2,000			
	43,000	22,000		43,000	22,000

You are required to prepare the consolidated balance sheet as on 31st December, 2024.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5362

[Total No. of Pages : 4

[6448]-24

S.Y. B.Com. (SODL)

203 : BUSINESS ECONOMICS (Macro)

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Draw the diagram wherever is necessary.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- a) _____ it is a policy statement of the government with its financial implications.
(Budget, Profit, Revenue, None of the above)
- b) Consumption Function shows the relationship between _____
(Income and saving, Income and Investment, Income and Consumption, None of the above)
- c) Following is not the objective of Macro Economics _____
(Full employment, Price stability, Economic Growth, Profit Maximization of firm)
- d) GDP is calculated in _____
(Money, Physical Quantity, Barter, None of the above)
- e) _____ it refers to the expenditure which a government disburses for its own maintenance, for economy and society.
(Public expenditure, Public Debt, public revenue, public tax)
- f) Following is not the phase of Business cycle _____
(Recession, Depression, Recovery, Deflation)
- g) Following is the Macro Economic Variable _____
(Personal Income, Individual price, Saving of a Firm, General Price level)
- h) According to Fisher if supply of money is double then value of money will be _____
(Half, Double, Decline, Increases)
- i) Following is the qualitative Credit Control _____
(Open market operation, Bank Rate, CRR, Margin Requirement)
- j) _____ Includes Income earn from abroad.
(GDP, GNP, NNP, NDP)

P.T.O.

- k) Following is not the determinant of Efficiency of capital _____
(Supply price, Rate of interest, prospective yield, Market condition)
- l) _____ means anything which is generally acceptable as a means of Exchange.
(Income, Wages, Money, Saving)

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [25]

- a) Briefly explain the macro-economic objectives.
- b) Write a short note on the classical quantity theory of money.
- c) Explain the accelerator principle.
- d) Explain the meaning and definition of inflation.
- e) Write the phases of Business Cycle.
- f) Write the meaning and importance of public debt.
- g) Describe the meaning and types of budget.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : [25]

- a) Write a short note on personal and disposable income.
- b) Explain the Say's Law of market.
- c) What are the money measure of RBI?
- d) Examine the controls of inflation.
- e) Explain the meaning, definition and importance of public finance.
- f) Discuss the various types of public expenditure.
- g) Explain Primary and secondary Functions of Money.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [10]

- a) Explain the Keynesian theory of Employment.
- b) Define public Expenditure and write the causes of increasing public expenditure.

[6448]-24
S.Y. B.Com. (SODL)
203 : BUSINESS ECONOMICS (Macro)
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) जिथे आवश्यक असेल तिथे आकृती काढा.

-
- प्रश्न 1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]
- अ) हे त्याच्या आर्थिक परिणामांसह सरकारचे धोरणात्मक विधान आहे.
(अर्थसंकल्प, नफा महसूल, वरीलपैकी काहीही नाही)
- ब) उपभोग फलन यांच्यातील संबंध दर्शविते.
(उत्पन्न आणि बचत, उत्पन्न आणि गुंतवणूक, उत्पन्न आणि उपभोग, वरीलपैकी कोणतेही नाही)
- क) खालील स्थूल अर्थशास्त्रते उद्दिष्ट नाही.
(संपूर्ण रोजगार, किंमत स्थिरता, आर्थिक वाढ, फर्मचा नफा वाढवणे)
- ड) GDP मध्ये मोजला जातो.
(पैसे, भौतिक मात्रा, वस्तु विनिमय, वरीलपैकी काहीही नाही)
- इ) हे सरकार ज्या खर्चाचे वितरण करते त्याचा संदर्भ आहे स्वतः च्या देखभालीसाठी,
अर्थव्यवस्था आणि समाजासाठी.
(सार्वजनिक खर्च, सार्वजनिक कर्ज, सार्वजनिक महसूल, सार्वजनिक कर)
- फ) खालील व्यापार चक्राचा टप्पा नाही.
(मंदी, डिफ्लेशन, पुनर्प्राप्ती, स्थिरता)
- य) खालील स्थूल अर्थशास्त्रचे चल आहे
(वैयक्तिक उत्पन्न, वैयक्तिक किंमत, फर्मची बचत, सामान्य किंमत पातळी)
- र) पैशाचे मूल्य यावर अवलंबून असते.
(पैशाचे प्रमाण, पैशाचा पुरवठा, किंमत पातळी, चलनात असलेला पैसा)
- ल) खालील गुणात्मक क्रेडीट नियंत्रण आहे
(खुल्या बाजारातील ऑपरेशन, बँक दर, CRR, मार्जिन आवश्यकता)
- व) परदेशातून मिळणाऱ्या उत्पन्नाचा समावेश आहे.
(GDP, GNP, NNP, NDP)

- श) खालील गोष्टी भांडवलाच्या कार्यक्षमतेचे निर्धारक नाहीत
(पुरवठा किंमत, व्याजदर, संभाव्य उत्पन्न, बाजार स्थिती)
- ष) म्हणजे देवाणघेवाणचे साधन म्हणून सर्वसाधारणपणे स्वीकारा असलेली कोणतीही गोष्ट.
(उत्पन्न, वेतन, पैसा, बचत)

प्रश्न 2) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) स्थूल अर्थशास्त्राचे उद्दिष्टे थोडक्यात स्पष्ट करा.
ब) पैशाच्या सनातन प्रमाण सिद्धांतावर एक छोटी टीप लिहा.
क) प्रवेगक तत्त्व स्पष्ट करा.
ड) महागाईचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा.
इ) व्यापार चक्राचे टप्पे लिहा.
फ) सार्वजनिक कर्जाचा अर्थ आणि महत्त्व लिहा.
य) अर्थसंकल्पाचा अर्थ आणि प्रकार सांगा.

प्रश्न 3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]

- अ) वैयक्तिक आणि disposable उत्पन्नावर एक छोटी टीप लिहा.
ब) सेज बाजाराचा नियम सांगा.
क) RBI चे पैशाचे माप काय आहेत? लिहा.
ड) महागाईच्या नियंत्रणाचे परीक्षण करा.
इ) सार्वजनिक वित्ताचा अर्थ, व्याख्या आणि महत्त्व स्पष्ट करा.
फ) सार्वजनिक खर्चाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.
य) पैशाची प्राथमिक आणि दुय्यम कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील दोनपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [10]

- अ) रोजगाराचा केनेशियन सिद्धांत स्पष्ट करा.
ब) सार्वजनिक खर्चाची व्याख्या करा आणि सार्वजनिक खर्च वाढण्याची कारणे लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5363

[Total No. of Pages : 6

[6448]-25

S.Y. B.Com. (SODL)

204 : BUSINESS MANAGEMENT

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- i) The Father of Scientific Management is _____
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker
- ii) Corporate Social Responsibility is useful to _____
 - a) Private Sector
 - b) Public Sector
 - c) Non-government organizations
 - d) Both private and public sector
- iii) Decisions taken by top management in business management are _____
 - a) fundamental decision
 - b) strategic decisions
 - c) planned decision
 - d) collective decision
- iv) Forecasting means _____
 - a) prediction of future events
 - b) measuring future events
 - c) planning for future events
 - d) all of the above
- v) Planning is a _____ process.
 - a) intellectual
 - b) continuous
 - c) technical
 - d) all of the above
- vi) Organizing Deals with _____
 - a) division of work
 - b) decentralization of activities
 - c) centralization of activities
 - d) all of the above
- vii) Delegation of Authority is _____
 - a) monopoly
 - b) unity of direction
 - c) fixing of responsibility
 - d) unity of command

P.T.O.

- viii) 14 principles of management were presented by _____
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker
- ix) In a business organization, assigning responsibility for the right work to the right person means _____
 - a) Task determination
 - b) Decommissioning of work groups
 - c) Division of work or division of labor
 - d) Allocation of authority
- x) How many levels are there in the hierarchy of motivational needs?
 - a) 6
 - b) 5
 - c) 4
 - d) 2
- xi) Concept of trustsheel was introduced by _____
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Pandit Jawaharlal Nehru
 - c) Dr.Babasaheb Ambedkar
 - d) Peter Drucker
- xii) The father of administrative management is _____
 - a) F. W. Taylor
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintberg
 - d) Peter Drucker

Q2) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) Explain need / Importance for management study.
- b) Explain Process of planning.
- c) Explain types of organization.
- d) Explain Douglas McGregor Theory “X” and Theory “Y”
- e) Explain techniques of Direction.
- f) Explain the concept of corporate Social Responsibility.
- g) Explain in short importance of leadership

Q3) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) Explain the meaning and definition of management.
- b) Explain concept of change management.
- c) Explain Process of organization.
- d) Explain the meaning and definition of Planning.
- e) Explain the concept of Team work.
- f) Explain the concept of Control.
- g) Explain Mahatma Gandhi’s contribution to management thought.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [1 × 10 = 10]

- a) Define the term Leadership. Explain in detail qualities for effective leadership.
- b) Explain in Detail Functions / Process of Management.

S.Y. B.Com. (SODL)
204 : BUSINESS MANAGEMENT
(2019 Pattern) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 70

[10 × 1 = 10]

- i) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक आहेत.
अ) एफ. डब्ल्यू टेलर
ब) हेन्री फेयॉल
क) हेन्री मिंटबर्ग
ड) पीटर ड्रकर
- ii) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी ही ला उपयुक्त आहे.
अ) खाजगी क्षेत्र
ब) सार्वजनिक क्षेत्र
क) बिगर शासकीय संस्था
ड) खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्र दोहोंनाही
- iii) व्यवसाय व्यवस्थापनातील उच्च व्यवस्थापका कडून घेतले जाणारे निर्णय म्हणजे
अ) मुलभूत निर्णय
ब) धोरणात्मक निर्णय
क) नियोजित निर्णय
ड) सामुहिक निर्णय
- iv) पुर्वानुमान म्हणजे
अ) भविष्यकालीन घटनांचा अंदाज होय
ब) भविष्यकालीन घटनांचे मोजमाप करणे
क) भविष्यकालीन घटनांवर नियोजन योजना करणे
ड) वरील सर्व
- v) नियोजन ही प्रक्रिया आहे.
अ) बौद्धिक
ब) सातत्याने चालणारी
क) तांत्रिक
ड) वरील सर्व
- vi) संघटन हे शी संबंधित असते.
अ) कामाचे विभाजन
ब) कृतींचे विकेंद्रीकरण
क) कृतींचे केंद्रीकरण
ड) वरील पैकी सर्व

- vii) अधिकार प्रदान म्हणजे होय.
 अ) एकाधिकार ब) निर्देशनातील एकवाक्यता
 क) जबाबदाऱ्यांचे निश्चितीकरण ड) आदेशातील एकता
- viii) व्यवस्थापनाची 14 तत्वे यांनी मांडली.
 अ) एफ. डब्ल्यू टेलर ब) हेन्री फेयॉल
 क) हेन्री मिंटबर्ग ड) पीटर ड्रकर
- ix) व्यवसाय संस्थेत योग्य व्यक्तीला, योग्य कामाची जबाबदारी सोपविणे म्हणजे?
 अ) कार्य निश्चिती ब) कार्यगट पाडणे
 क) कामाची विभागणी किंवा कार्यवाटप ड) अधिकार वाटप
- x) अभिप्रेरणेच्या गरज अधिश्रेणीमध्ये किती स्तर आहेत.
 अ) 6 ब) 5
 क) 4 ड) 2
- xi) विश्वस्तपदाची (Trusteeship) संकल्पना यांनी मांडली.
 अ) महात्मा गांधी ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
 क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) पीटर ड्रकर
- xii) प्रशासकीय व्यवस्थापनाचा जनक आहे.
 अ) एफ. डब्ल्यू टेलर ब) हेन्री फेयॉल
 क) हेन्री मिंटबर्ग ड) पीटर ड्रकर

प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5 × 5 = 25]

- अ) व्यवस्थापन विषयक अभ्यासाची गरज/महत्त्व स्पष्ट करा.
 ब) नियोजनाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.
 क) संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
 ड) डग्लस मॅग्रेगर यांचा 'क्ष' सिद्धांत आणि 'य' सिद्धांत स्पष्ट करा.
 इ) निर्देशनाची तंत्रे सांगा.
 फ) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 य) नेतृत्वाचे महत्त्व थोडक्यात सांगा.

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5 × 5 = 25]

- अ) व्यवस्थापनाचा अर्थ आणि व्याख्या द्या.
 ब) बदल व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 क) संघटनेची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 ड) नियोजनाचा अर्थ आणि व्याख्या स्पष्ट करा.
 इ) सामूहिक कार्य/सांघिक कार्य ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 फ) नियंत्रण ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 य) महात्मा गांधीचे व्यवस्थापन विचारातील योगदान स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[1 × 10 = 10]

- अ) नेतृत्व या शब्दाची व्याख्या देऊन नेतृत्वासाठी आवश्यक असणारे गुण सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) व्यवस्थापनाची कार्य/प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5364

[Total No. of Pages : 6

[6448]-26

S.Y. B.Com. (SODL)

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are Compulsory.
- 2) Figures to the Right Indicates Full Marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- i) Which of the following is not a registered Company?
 - a) Life Insurance Corporation of India
 - b) Bajaj Auto
 - c) Tata Steel Company
 - d) Indian Petroleum
- ii) Which type of company has a single member as its shareholder?
 - a) Public Company
 - b) Private Company
 - c) One Person Company
 - d) Listed Company
- iii) After obtaining registration, A Public Company has to obtain _____ certificate, only after that it can start business.
 - a) Commencement of business
 - b) Registration
 - c) Enforcement
 - d) None of these
- iv) What document is issued by the Registrar of Companies after a company's successful incorporation?
 - a) Memorandum of Association
 - b) Articles of Association
 - c) Certificate of Registration
 - d) Prospectus

P.T.O.

- 2

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [5 × 5 = 25]

- a) What is a 'Joint Stock Company'? State the Characteristics of such a Company.
- b) Describe the Stages in the Formation of Company.
- c) Explain the Elements of Articles of Association.
- d) Explain five different methods a company can use to raise share capital.
- e) Explain the Corporate Social Responsibility of the Company.
- f) Define "Whole Time Director" and explain their role in a company.
- g) What is e-Governance? Explain its advantages.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : [5 × 5 = 25]

- a) What is the primary duty of a "Promoter" in the context of forming a company?
- b) Write a Note on - Certificate of Company Registration
- c) Explain difference between Equity Shares and Preference Shares.
- d) Explain the qualifications of the Director
- e) Explain various methods of voting used in company meetings.
- f) Explain the legal provisions regarding holding of special general meetings.
- g) Discuss the benefits associated with the e-filing of documents for companies.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [1 × 10 = 10]

- a) Explain the types of company meetings.
- b) What is mean by a director? Explain the Powers and Duties of Director.

PD-5364

[6448]-26

S.Y. B.Com. (SODL)

205 : ELEMENTS OF COMPANY LAW

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 1 गुण) : [10 × 1 = 10]

i) खालील पैकी कोणती नोंदणीकृत कंपनी नाही.

- अ) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ ब) बजाज ऑटो
क) टाटा स्टील कंपनी ड) भारतीय पेट्रोलियम

ii) कोणत्या प्रकारच्या कंपनीचा भागधारक म्हणून एकच सदस्य असतो?

- अ) सार्वजनिक कंपनी ब) खाजगी कंपनी
क) एक व्यक्ती कंपनी ड) सूचीबद्ध कंपनी

iii) सार्वजनिक कंपनीला नोंदणीदाखला मिळाल्यानंतर प्रमाणपत्र मिळवावे लागते. त्यानंतरच व्यवसाय प्रारंभ करता येतो.

- अ) व्यवसाय प्रारंभ ब) नोंदणी
क) प्रवर्तन ड) यापैकी नाही

iv) एखाद्या कंपनीच्या नोंदणी नंतर कंपनी निबंधकाद्वारे कोणते दस्तऐवज जारी केले जाते?

- अ) कंपनीचे घटनापत्रक ब) कंपनीची नियमावली
क) नोंदणी प्रमाणपत्र ड) माहितीपत्रक

- 5

प्रश्न 2) खालील सातपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा :

[5 × 5 = 25]

- अ) 'संयुक्त भांडवली कंपनी' म्हणजे काय? अशा कंपनीची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ब) कंपनीच्या निर्मितीतील टप्प्यांचे वर्णन करा.
- क) नियमावलीतील घटक स्पष्ट करा.
- ड) भाग भांडवल वाढवण्यासाठी कंपनी वापरू शकते अशा पाच वेगवेगळ्या पद्धती स्पष्ट करा.
- इ) कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारीची माहिती सांगा.
- फ) पूर्ण वेळ संचालकाची व्याख्या द्या आणि कंपनीतील त्यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- य) ई-गव्हर्नन्स म्हणजे काय? त्याचे फायदे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील सातपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा :

[5 × 5 = 25]

- अ) कंपनी स्थापन करण्याच्या संदर्भात "प्रवर्तक" चे प्राथमिक कर्तव्य कोणती?
- ब) टिप लिहा - कंपनी नोंदणीचे प्रमाणपत्र
- क) समहक्क भाग आणि अग्रहक्क भाग मधील फरक स्पष्ट करा.
- ड) संचालकाच्या पात्रता स्पष्ट करा.
- इ) कंपनीच्या सभेमध्ये वापरल्या जाणाऱ्या मतदानाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.
- फ) विशेष सर्वसाधारण सभा भरविण्यासंबंधी कायदेशीर तरतुदी स्पष्ट करा.
- य) कंपन्यांसाठी कागदपत्रांच्या ई-फायलिंगशी संबंधित फायद्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालील दोनपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा :

[1 × 10 = 10]

- अ) कंपनीच्या सभेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) संचालक म्हणजे काय? संचालकाचे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5365

[Total No. of Pages : 6

[6448]-27

S.Y. B.Com. (SODL)

206 A : BUSINESS ADMINISTRATION

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10]

- i) What is the primary goal of a business from an economic perspective?
 - a) Social Responsibility
 - b) Profit maximization
 - c) Environmental sustainability
 - d) Employee satisfaction
- ii) Which of the following is NOT a characteristic of a business entity?
 - a) Profit motive
 - b) Social objectives
 - c) Private ownership
 - d) Non-profit status
- iii) Which term refers to the exchange of goods and services between two parties?
 - a) Management
 - b) Commerce
 - c) Entrepreneurship
 - d) Administration
- iv) What do aids to trade include?
 - a) Production techniques
 - b) Advertising and promotion
 - c) Currency exchange rates
 - d) Legal regulations
- v) What term is used to describe the process of coordinating resources to achieve organizational goals?
 - a) Management
 - b) Administration
 - c) Organization
 - d) Trade
- vi) Which term refers to the process of planning, organizing, and controlling resources to achieve specific objectives?
 - a) Management
 - b) Organization
 - c) Administration
 - d) Commerce
- vii) A partnership where all partners have limited liability is known as:
 - a) Sole Proprietorship
 - b) Partnership Firm
 - c) Limited Liability Partnership (LLP)
 - d) Joint Stock Company

P.T.O.

- viii) Which form of business organization is characterized by ownership in the form of shares?
 - a) Sole Proprietorship
 - b) Joint Stock Company
 - c) Non-Profit Joint Stock Company
 - d) Partnership Firm
- ix) What is the role of an entrepreneur in a business venture?
 - a) Implementation of strategies
 - b) Executing administrative functions
 - c) Providing financial support
 - d) Taking calculated risks
- x) Which quality is important for an entrepreneur to identify and exploit business opportunities?
 - a) Risk aversion
 - b) Consistency
 - c) Procrastination
 - d) Creativity
- xi) What are the various components of the business environment?
 - a) Economic, Social, Political, Technological
 - b) Financial, Environmental, Cultural, Legal
 - c) Local, National, International, Educational
 - d) Labor, Capital, Goods, Services
- xii) How does a change in government policies affect the business environment?
 - a) It has no impact on businesses
 - b) It can lead to improved product quality
 - c) It can create opportunities or challenges for businesses
 - d) It only affects the technological aspect of businesses

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [25]

- a) Explain the primary aim of a business from an economic perspective.
- b) Distinguish between Promotor and Entrepreneur
- c) What are the constituents of the business environment?
- d) What is the significance of government policies on the business environment?
- e) Describe the key qualities required of an entrepreneur.
- f) Write the advantages of Mergers.
- g) State the laws related to Industry.

Q3) Attempt any five Out of seven from the following : [25]

- a) State the demerits of Multinational Companies.
- b) What is meant by 'Quality Circle'?
- c) Explain any one aspect of Business Environment.
- d) Explain the concept of business development and its significance.
- e) Describe the role of markets, customers, and relationships in business development.
- f) How is productivity measured in a business context?
- g) Explain the significance of product quality control in business operations.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [10]

- a) Define Administration. Explain the Functions of Administration.
- b) State the various types of business organizations.

[6448]-27
S.Y. B.Com. (SODL)
206 A : BUSINESS ADMINISTRATION
(2019 Pattern) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा : [10]

- i) आर्थिक दृष्टीकोनातून व्यवसायाचे प्राथमिक ध्येय काय आहे ?
अ) सामाजिक उत्तरदायित्व ब) जास्तीत जास्त नफा
क) पर्यावरणीय शाश्वतता ड) कर्मचारी यांचे समाधान
- ii) खालीलपैकी कोणते व्यवसाय संस्थेचे वैशिष्ट्य नाही ?
अ) नफ्याचा हेतू ब) सामाजिक उद्दिष्टे
क) खाजगी मालकी ड) गैर-नफा दर्जा
- iii) कोणता शब्द दोन पक्षांमधील वस्तु आणि सेवांची देवाणघेवाण दर्शवितो ?
अ) व्यवस्थापन ब) वाणिज्य
क) उद्योजकता ड) प्रशासन
- iv) व्यापारासाठी सहाय्यकांमध्ये काय समाविष्ट आहे ?
अ) उत्पादन तंत्र ब) जाहिरात आणि जाहिरात
क) चलन विनिमय दर ड) कायदेशीर नियम
- v) संघटनात्मक उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी संसाधनांची समन्वय करण्याच्या प्रक्रियेचे वर्णन करण्यासाठी कोणता शब्द वापरला जातो ?
अ) व्यवस्थापन ब) प्रशासन
क) संघटना ड) व्यापार
- vi) विशिष्ट उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी संसाधनांचे नियोजन, संघटन आणि नियंत्रण करण्याच्या प्रक्रियेस कोणता शब्द संदर्भित करतो ?
अ) व्यवस्थापन ब) संस्था
क) प्रशासन ड) वाणिज्य

- vii) अशी भागीदारी जिथे सर्व भागीदारांचे मर्यादित दायित्व असते ते म्हणून ओळखले जाते:
 अ) एकमेव मालकी ब) भागीदारी फर्म
 क) मर्यादित दायित्व भागीदारी (एलएलपी) ड) जॉइंट स्टॉक कंपनी
- viii) कोणत्या प्रकारच्या व्यावसायिक संस्थेचे वैशिष्ट्य शेअर्सच्या स्वरूपात मालकी आहे?
 अ) एकमेव मालकी ब) जॉइंट स्टॉक कंपनी
 क) नॉन - प्रॉफिट जॉइंट स्टॉक कंपनी ड) भागीदारी फर्म
- ix) व्यावसायिक उपक्रमात उद्योजकाची भूमिका काय असते?
 अ) धोरणांची अंमलबजावणी ब) प्रशासकीय कामे पार पाडणे
 क) आर्थिक मदत पुरविणे ड) विचारपूर्वक जोखीम घेणे
- x) व्यवसायाच्या संधी ओळखण्यासाठी आणि त्याचा फायदा घेण्यासाठी उद्योजकासाठी कोणती गुणवत्ता महत्वाची आहे?
 अ) जोखीम विकृती ब) सातत्य
 क) दिरंगाई ड) सर्जनशीलता
- xi) व्यावसायिक वातावरणातील विविध घटक कोणते आहेत?
 अ) आर्थिक, सामाजिक, राजकीय, तांत्रिक
 ब) आर्थिक, पर्यावरणीय, सांस्कृतिक, कायदेशीर
 क) स्थानिक, राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय, शैक्षणिक
 ड) श्रम, भांडवल, वस्तू, सेवा
- xii) सरकारी धोरणांमधील बदलाचा व्यावसायिक वातावरणावर कसा परिणाम होतो?
 अ) त्याचा व्यवसायावर कोणताही परिणाम होत नाही
 ब) यामुळे उत्पादनाची गुणवत्ता सुधारू शकते
 क) हे व्यवसायांसाठी संधी किंवा आव्हाने निर्माण करू शकते
 ड) याचा परिणाम केवळ व्यवसायांच्या तांत्रिक पैलूवर होतो

प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) आर्थिक दृष्टीकोनातून व्यवसायाचे प्राथमिक उद्दिष्ट समजावून सांगा.
 ब) प्रवर्तक आणि उद्योजक यांच्यातील फरक लिहा.
 क) व्यावसायिक वातावरणाचे घटक कोणते?
 ड) व्यावसायिक वातावरणावर सरकारी धोरणांचे महत्त्व काय?
 इ) उद्योजकाला आवश्यक असलेल्या प्रमुख गुणांचे वर्णन करा.
 फ) विलनिकरणाचे फायदे लिहा.
 य) उद्योगाशी संबंधित कायदे सांगा.

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे तोटे सांगा.
- ब) गुणवत्ता वर्तुळे म्हणजे काय?
- क) व्यावसायिक वातावरणाचा कोणताही पैलू समजावून सांगा.
- ड) व्यवसाय विकासाची संकल्पना आणि त्याचे महत्त्व समजावून सांगा.
- इ) व्यवसाय विकासात बाजारपेठ, ग्राहक आणि नातेसंबंधांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
- फ) व्यवसायाच्या संदर्भात उत्पादकता कशी मोजली जाते?
- य) व्यवसाय कामकाजात उत्पादन गुणवत्ता नियंत्रणाचे महत्त्व समजावून सांगा.

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) प्रशासनाची व्याख्या करा. प्रशासनाची कार्ये समजावून सांगा.
- ब) विविध प्रकारच्या व्यावसायिक संस्थांचे प्रकार सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5366

[Total No. of Pages : 6

[6448]-28

S.Y. B.Com. (SODL)

206 B : BANKING AND FINANCE

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All question are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten :

[10]

- i) _____ means an institution which accepts deposits from the public and returns them by check on demand.
 - a) Bank
 - b) Credit Union
 - c) Social Institution
 - d) Credit Institution
- ii) When was the nationalization of Reserve Bank of India?
 - a) 1948
 - b) 1947
 - c) 1949
 - d) 1935
- iii) Private banks are controlled by _____.
 - a) Reserve Bank of India
 - b) SEBI
 - c) I.R.D.A.
 - d) Exim Bank
- iv) What is the meaning K.Y.C.?
 - a) Know your customers
 - b) Know your creditors
 - c) Understand your position
 - d) Know your coordinator
- v) The day-to-day banking between the customer and his personal bank is called the _____.
 - a) Retail Bank
 - b) Private Bank
 - c) Foreign bank
 - d) None of these

P.T.O.

- vi) When was Basel criteria-II announced?
 - a) 2005
 - b) 2004
 - c) 2003
 - d) 2001
- vii) In India, the structure of Co-operative Bank.
 - a) Three layer
 - b) Single layer
 - c) Bilayer
 - d) None of these
- viii) Which of the following development banks provides finance for import-export trade in India?
 - a) NABARD BANK
 - b) EXIM BANK
 - c) State Bank of India
 - d) Reserve Bank of India
- ix) Which of the following is not a public financial institution?
 - a) Life Insurance corporation of India
 - b) State Financial corporation
 - c) Axis Bank Limited
 - d) Nabard
- x) The Reserve Bank of India was established in the year _____.
 - a) 1 April 1935
 - b) 1 April 1999
 - c) 1 April 1945
 - d) 1 April 1934
- xi) Which year IDBI bank was established?
 - a) 1964
 - b) 1965
 - c) 1966
 - d) 1970
- xii) _____ are the functions of central bank.
 - a) Creating currency
 - b) Acting as a bank for the government
 - c) Acting as a bank of banks
 - d) All of the above

Q2) Attempt any Five :

[25]

- a) Write Short note- evolution of reserve bank of India.
- b) Mention the supervisory functions of the reserve bank of India.
- c) Write short note-lead bank.
- d) What are the challenges before private sector in India?
- e) What is the function of state bank of India?
- f) Write short note- Basel -4
- g) What are advantages of wholesale Banking?

Q3) Attempt any Five :

[25]

- a) Write short note — role of “development bank” in economic development.
- b) Write in brief about central bank function.
- c) Write short note-Retail banking.
- d) What are the merits of unit banking?
- e) Write in brief about recommendation of narshirnahn committee in II (1998)
- f) State the feature of development bank.
- g) What do you mean by NPA? state the classification of non -performing asset?

Q4) Attempt any One :

[10]

- a) Analyze the impact of covid -19 on Indian banking sector.
- b) Describe the evolution of cooperative banking in India.

- 5

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- अ) टीपा लिहा - रिझर्व्ह बँकेची उत्क्रांती
- ब) रिझर्व्ह बँकेची पर्यवेक्षक कार्य सांगा.
- क) टीपा लिहा - अग्रणी बँक
- ड) भारतातील खाजगी बँक व्यवसायासमोरील आव्हाने कोणती आहेत?
- इ) भारतीय स्टेट बँकेची कार्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- फ) टीपा लिहा - बेसल निकष - 4
- य) घाऊक बँकेचे फायदे कोणते आहेत?

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[25]

- अ) विकास बँकेची आर्थिक विकासातील भूमिका यावर टीपा लिहा.
- ब) मध्यवर्ती बँकेची कार्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) टीपा लिहा - किरकोळ बँक
- ड) एकक बँक पद्धतीचे फायदे सांगा.
- इ) एम. नरसिंहम समितीच्या शिफारशी - II (1998) थोडक्यात स्पष्ट करा.
- फ) विकास बँकेची वैशिष्ट्ये थोडक्यात सांगा.
- य) अनुउत्पादक मालमत्ता म्हणजे काय? अनुउत्पादक मालमत्तेचे वर्गीकरण सांगा.

प्रश्न 4) कोणतेही एक प्रश्न सोडवा :

[10]

- अ) कोविड - 19 महामारीचा भारतातील बँक व्यवसायावर झालेला परिणाम सविस्तर विशद करा.
- ब) भारतातील सहकारी बँक व्यवसायाची उत्क्रांती सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5367

[Total No. of Pages : 2

[6448]-29

S.Y. B.Com. (SODL)

206 C : BUSINESS LAWS AND PRACTICE

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following:

[10 × 1 = 10]

- a) What is the meaning of 'State Marketing Board'?
- b) Define offer and acceptance as par contract of Insurance.
- c) Explain the terms, Insured, Insurer and Premium.
- d) Define floating Policy.
- e) Explain the term Electronic Commerce.
- f) Explain the Provisions Provided for opening and closing hours of establishments.
- g) What is a Joint Farming Society?
- h) What do you mean by medical report in life Insurance.
- i) Define electronic signature.
- j) What are the two types of disability benefits?
- k) When was LIC golden jubilee foundation established?
- l) Define the meaning of the term 'Cartel'.

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following: [5 × 5 = 25]

- a) What are the objectives & important characteristics of the Maharashtra Agricultural Produce Marketing (Regulation) Act 1963?
- b) Explain the current challenges in life insurance industry?
- c) What are the limitations of reinsurance?
- d) State in brief the principle of indemnity.
- e) Describe some of the types of special fire policies.
- f) What is the procedure for inquiry in the competition commission.
- g) Describe in brief bye-laws as per Maharashtra Co-operative Societies Act, 1960.

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following: [5 × 5 = 25]

- a) What do you mean by electronic governance?
- b) Explain the Principles of fire insurance.
- c) What is Maturity Claim?
- d) What are the features of Co-operative Society?
- e) What are the outcomes of Industrial Disputes?
- f) Briefly mention the elements of a life insurance policy.
- g) What are the objectives of the competition Act, 2002?

Q4) Attempt any One out of Two from the following: [1 × 10 = 10]

- a) State the types of marine insurance policies?
- b) What are the various forms of strikes?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5368

[Total No. of Pages : 4

[6448]-30

S. Y. B.Com. (SODL)

**206 E : COST AND WORKS ACCOUNTING
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Ten of the Following :

[10 × 1 = 10]

- a) What is Costing?
- b) Define, Labour Cost.
- c) What do you meant by Purchase Requisition?
- d) Define the term 'Inventory'.
- e) What is Classification of Material?
- f) What do you meant by Salaries?
- g) Define the term Job Analysis.
- h) What do you meant by Marginal Cost?
- i) What is Payroll?
- j) What is the full form of ERP?
- k) What do you meant by Bin Card?
- l) Define the term Time Booking.

P.T.O.

Q2) Attempt Any Five of the Following:**[5 × 5 = 25]**

- a) Explain the role of a Cost Accountant in an Organisation.
- b) Calculate the Cost of Production & Net Profit from the following:
- Direct Material Rs. 50,000
 - Direct Labour Rs. 30,000
 - Factory Overheads Rs. 20,000
 - Selling Price Rs. 1,20,000
 - Selling Expenses Rs. 10,000
- c) Explain the functions of the Purchase Department.
- d) Explain the advantages of Perpetual Inventory System.
- e) Calculate Inventory Turnover Ratio:

Particulars	Material- M1	Material-M2	Material- M3
Opening Stock	95,000	1,37,500	65,000
Closing Stock	87,000	1,42,500	50,000
Purchases	2,70,000	2,95,000	1,20,000

- f) Zen Ltd supplies you the following data:

Direct material cost ₹48,000

Direct wages ₹22,000

Variable overheads - Factory ₹13,000

-Adm, and selling ₹2,000

Fixed overheads - Factory ₹20,000

-Adm. and selling ₹8,000

Sales ₹1,25,000

Prepare an income statement under absorption costing.

- g) Explain the group incentive plans.

Q3) Attempt Any Five of the Following :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the disadvantages of Cost Accounting.
- b) Calculate the Prime Cost from the following:

Particulars	Rs.
Opening stock of raw materials	3,000
Purchases	60,000
Closing stock of raw materials	5,000
Wages	42,000
Carriage inwards	6,000
Carriage outwards	12,000
Direct expenses	4,000
Indirect expenses	6,000
Salaries	12,000

- c) Write the short note on Purchase Requisition.
- d) From the following particulars, find out the Economic Order Quantity:
- i) Annual demand 12,000 units
 - ii) Ordering cost ₹90 per order
 - iii) Inventory carrying cost per annum ₹5 per unit.
- e) Define, LIFO Method, Explain the advantages & Disadvantages of LIFO method.
- f) A store has 3,000 items of consumption and monthly consumption value is Rs.6,00,000. The other details are as follows:

Material type	Percentage of each item	Percentage of Total Value
A	15%	63%
B	30%	22%
C	55%	15%
Total	100%	100%

Prepare a statement showing ABC analysis.

- g) Explain the Disadvantages of Marginal Costing.

Q4) Attempt Any One of the Following:

[1 × 10 = 10]

- a) Prepare a Cost Sheet from the following information and calculate:
- i) Prime Cost
 - ii) Factory Cost
 - iii) Cost of Production
 - iv) Cost of Sales
 - v) Profit
 - vi) Selling Price

Details for the March 2025:

- Raw Materials Purchased: ₹ 1,00,000
 - Opening Stock of Raw Materials: ₹10,000
 - Closing Stock of Raw Materials: ₹ 5,000
 - Direct Wages: ₹ 50,000
 - Factory Rent: ₹10,000
 - Depreciation on Machinery: ₹5,000
 - Office Expenses: ₹8,000
 - Selling Expenses: ₹7,000
 - Opening Stock of Finished Goods: ₹20,000
 - Closing Stock of Finished Goods: ₹15,000
 - Profit is 20% on Cost of Sales
- b) A departmental store gives you the following transactions that occurred during the month of July 2023 for the purchase and sale of a material.
- 2 July 2023 Purchased 2,000 units @ 4.00 per unit
- 5 July 2023 Purchased 1,000 units @ 5.00 per unit
- 8 July 2023 Issued 2,000 units.
- 9 July 2023 Issued 500 units.
- 10 July 2023 Purchased 4,000 units @6.00 per unit
- 15 July 2023 Issued 3,000 units.
- 18 July 2023 Issued 1,000 units.
- 23 July 2023 Purchased 3,800 units @ 7.00 per unit
- 30 July 2023 Issued 2,000 units.
- Prepare the Stores Ledger Account by following FIFO method of charging material issues.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5369

[Total No. of Pages : 6

[6448]-31

S.Y. B.Com. (SODL)

206 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10]

- i) In India, entrepreneurship has been rapid grown since the liberalization of the economy in _____
 - a) 1991
 - b) 1992
 - c) 1993
 - d) 1994
- ii) Full form of FDCI _____
 - a) Fashion Design Council of India
 - b) Fashion Design Council of Iran
 - c) Fashion Design Council of Islampur
 - d) Fashion Design Council of Irak
- iii) Functions of an Entrepreneur _____
 - a) Realization of opportunity
 - b) Giving shape to ideas
 - c) Assessing potential
 - d) All of the above
- iv) Types of Internet Transactions _____
 - a) B2B
 - b) B2C
 - c) C2C
 - d) All of the above
- v) Full form of PA _____
 - a) People Administration
 - b) Piple Administration
 - c) Public Administration
 - d) None of the above
- vi) _____ entrepreneurship is all about exploiting opportunities to create social value.
 - a) Economical
 - b) Environmental
 - c) Social
 - d) Others
- vii) _____ schumpeter the famous economist, described entrepreneurship as the process of 'Creative destruction'.
 - a) Fredrik
 - b) Peter
 - c) Joseph
 - d) Elton

P.T.O.

- viii) _____ city near Delhi has one of the wonders of the world.
- a) Rajasthan b) Agra
- c) Bihar d) Bhopal
- ix) Stage _____ is widespread adoption of the Innovation.
- a) Stage 6 b) Stage 7
- c) Stage 8 d) Stage 9
- x) A.F. Osborn developed the brainstorming procedure in _____
- a) 1951 b) 1952
- c) 1953 d) 1954
- xi) The _____ method is often used in a more complex six cycle version.
- a) KM b) KL
- c) KN d) KJ
- xii) SWOT means, _____
- a) Strengths, weaknesses, opportunities & Treats
- b) Stress, weaknesses, option & Treats
- c) Only 'a'
- d) Only 'b'

Q2) Attempt any 5 out of 7 :

[25]

- What are the important functions that need to be performed by an entrepreneur?
- Write a short note on "Sustainable product design".
- Briefly explain the technique of KJ method.
- What do you think are the most important goals of a business?
- What are the do's and don'ts of managing SHGs?
- How can an economy be classified?
- What kind of lessons can be learned from Tata's Journey?

Q3) Attempt any 5 Out of 7 :

[25]

- Write short note on the origin of Naukri. com.
- Briefly explain all of the phases of EDP.
- Distinguish between service and manufacturing industry.
- List the differences between individual & group entrepreneurship.
- What are the myths surrounding business ethics?
- What are the important steps in the innovation process?
- What are the goals of social entrepreneurship?

Q4) Attempt any 1 out of 2 :

[10]

- a) Explain the advantages of Internet Entrepreneurs.
- b) Discribe the different types of entrepreneurs in detail.

206 G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील 12 पैकी कोणतेही 10 सोडवा : [10]

- i) भारतात, मध्ये अर्थव्यवस्थेच्या उदारीकरणानंतर उद्योजकता वेगाने विकसित होत आहे.
- अ) 1991 ब) 1992
- क) 1993 ड) 1994
- ii) FDCI चे पूर्ण रूप
- अ) Fashion Design Council of India
- ब) Fashion Design Council of Iran
- क) Fashion Design Council of Islampur
- ड) Fashion Design Council of Irak
- iii) उद्योजकाची कार्ये
- अ) संधीची जाणीव ब) कल्पनांना आकार देणे
- क) संभाव्यतेचे मूल्यांकन ड) वरील सर्व
- iv) इंटरनेट व्यवहाराचे प्रकार
- अ) B2B ब) B2C
- क) C2C ड) वरील सर्व
- v) PA चे पूर्ण रूप
- अ) People Administration ब) Piple Administration
- क) Public Administration ड) None of the above
- vi) उद्योजकता म्हणजे सामाजिक मूल्य निर्माण करण्याच्या संधीचा वापर करणे.
- अ) आर्थिक ब) पर्यावरण विषयक
- क) सामाजिक ड) इतर

प्रश्न 3) खालील 7 पैकी 5 प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) Naukari.com. च्या उत्पत्तीवर टीप लिहा.
- ब) EDP चे सर्व टप्पे स्पष्ट करा.
- क) सेवा आणि उत्पादन उद्योग यांच्यातील फरक लिहा.
- ड) वैयक्तिक आणि समूह उद्योजकता यांच्यातील फरकाची यादी करा.
- इ) व्यवसाय नैतिकतेच्या असपासच्या मिथक काय आहेत ?
- फ) इनोव्हेशन प्रक्रियेतील महत्वाचे टप्पे कोणते ?
- य) सामाजिक उद्योजकतेची उद्दिष्टे काय आहेत.

प्रश्न 4) खालील 2 पैकी 1 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) इंटरनेट उद्योजकांचे फायदे स्पष्ट करा.
- ब) विविधप्रकारच्या उद्योजकांचे तपशीलवार वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5370

[Total No. of Pages : 4

[6448]-32

S.Y. B.Com. (SODL)

(206 H) MARKETING MANAGEMENT

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12 from the following :

[10]

- a) What is mean by 'Sale'?
- b) Who conduct the transaction?
- c) Who is the 'Decider'?
- d) What is mean by 'Pressure Groups'?
- e) What is the Full Form of MKIS?
- f) Who is the 'Payer'?
- g) What is mean by 'Marketing Audit'?
- h) What is mean by 'Green Marketing'?
- i) What is mean by 'E-marketing'?
- j) What is Mean by Return on Investment?
- k) What is 'QR Code'?
- l) What is 'Portfolio Analysis'?

P.T.O.

Q2) Attempt any 5 out of 7 from the following :

[25]

- a) Explain the Components of Marketing Management?
- b) What are the Elements of Marketing Planning?
- c) Explain the Objectives of Marketing Research?
- d) What are the importance of Green marketing?
- e) Explain the disadvantages of E-Marketing?
- f) Write a note on 'Digital Marketing'.
- g) Write a note on 'International marketing'.

Q3) Attempt any 5 out of 7 from the following :

[25]

- a) What are the benefits of 'International Marketing'?
- b) What are the benefits of Social media marketing?
- c) What are the challenges before E-Marketing?
- d) Explain the marketing mix of 'Green Marketing'?
- e) Explain the types of Research Methods?
- f) Explain the importance and relevance of marketing planning?
- g) Explain the functions of marketing management?

Q4) Attempt any 01 out of 02 from the following :

[20]

- a) Discuss the Different models of consumer behaviour.
- b) Discuss the various digital marketing channels in detail.

Total No. of Questions : 4]

PD-5370

[6448]-32

S.Y. B.Com. (SODL)

(206 H) : MARKETING MANAGEMENT

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील 12 पैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) 'विक्री' म्हणजे काय?
- ब) व्यवहार कोण करतात?
- क) 'निर्णयकर्ता' कोण आहे?
- ड) 'दबाव गट' म्हणजे काय?
- इ) MKIS चे पूर्ण रूप काय आहे?
- फ) 'पैसे देणारा' कोण आहे?
- य) 'मार्केटिंग ऑडिट' म्हणजे काय?
- र) 'ग्रीन मार्केटिंग' म्हणजे काय?
- ल) 'ई-मार्केटिंग' म्हणजे काय?
- व) गुंतवणुकीवर परतावा म्हणजे काय?
- श) 'कोड' म्हणजे काय?
- ष) 'पोर्टफोलिओ विश्लेषण' म्हणजे काय?

प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा. [25]

- अ) विपणन व्यवस्थापनातील घटक स्पष्ट करा?
- ब) मार्केटिंग प्लॅनिंगचे घटक काय आहेत?
- क) विपणन संशोधनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ड) ग्रीन मार्केटिंगचे महत्त्व काय आहे?
- इ) ई-मार्केटिंगचे तोटे सांगा?
- फ) 'डिजिटल मार्केटिंग' वर टीप लिहा.
- य) आंतरराष्ट्रीय विपणनावर टीप लिहा.

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच सोडवा. [25]

- अ) 'इंटरनॅशनल मार्केटिंग'चे फायदे काय आहेत?
- ब) सोशल मीडिया मार्केटिंगचे फायदे काय आहेत?
- क) ई-मार्केटिंगसमोर कोणती आव्हाने आहेत?
- ड) 'ग्रीन मार्केटिंग' चे विपणन मिश्रण स्पष्ट करा.
- इ) संशोधन पद्धतींचे प्रकार स्पष्ट करा?
- फ) विपणन नियोजनाचे महत्त्व आणि प्रासंगिकता स्पष्ट करा.
- य) विपणन व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणतेही एक सोडवा. [10]

- अ) ग्राहकांच्या वर्तनाच्या विविध मॉडेल्सची चर्चा करा.
- ब) विविध डिजिटल मार्केटिंग चॅनेलची तपशीलवार चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5371

[Total No. of Pages : 4

[6448]-33

S.Y. B.Com. (SODL)

**206-K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any 10 questions out of 12 from the following :

[10]

- a) What is mean by non-traditional plans of life insurance.
- b) Define Term plans of Life Insurance.
- c) What is mean by 'Insurable Interest'?
- d) What is mean by 'Cover Note'?
- e) What is mean by 'Endorsment'?
- f) Define principle of 'contribution'.
- g) Define - Tourism.
- h) What is mean by Crop Insurance?
- i) What is the full form of IRDAI?
- j) Define 'Ecotourism'.
- k) Define - Educational Tourism'.
- l) What is mean by Agritourism.

P.T.O.

Q2) Attempt any 5 out of seven from following. **[25]**

- a) Principles of Life Insurance
- b) Procedure of becoming Insurance Agent
- c) Unit Linked Insurance Plan
- d) Features of Life Insurance
- e) Importance of tourism
- f) Social Impact of tourism
- g) Factors affecting demand of tourism

Q3) Attempt any 5 out of seven from following. **[25]**

- a) Principles of General Insurance
- b) Principle of Risk Pooling
- c) Powers of IRDAI
- d) Scope of Tourism in India
- e) Career opportunities in Tourism
- f) Educational Tourism
- g) Role of Govt. in Tourism Development

Q4) Attempt any one out of two from following. **[10]**

- a) Explain the procedure of settlement of Life Insurance Claim.
- b) Describe the Environmental and Economic impact of Tourism.

Total No. of Questions : 4]

PD-5371

[6448]-33

S.Y. B.Com. (SODL)

206-K : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील आकडे प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील बारापैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) जीवन विम्याच्या अपारंपारीक योजनांचा अर्थ काय आहे?
- ब) जीवन विम्याच्या टर्म प्लॅनची व्याख्या करा?
- क) विमा योग्य होत म्हणजे काय?
- ड) कव्हर नोट (कच्चे विमापत्र) म्हणजे काय?
- इ) 'समर्थन' म्हणजे काय?
- फ) 'योगदान' तत्वाची व्याख्या करा.
- य) व्याख्या करा – पर्यटन
- र) पीक विमा म्हणजे काय?
- ल) IRDAI चे पूर्ण रूप काय आहे?
- व) इको टूरीझमची व्याख्या करा.
- श) शैक्षणिक पर्यटनाची व्याख्या करा.
- ष) कृषी पर्यटन म्हणजे काय?

प्रश्न 2) खालील सात पैकी पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) जीवन विम्याची तत्वे
- ब) विमा प्रतिनिधी बनण्याची प्रक्रिया
- क) युनिट लिन्कड विमा योजना
- ड) जीवन विम्याची वैशिष्ट्ये
- इ) पर्यटनाचे महत्व
- फ) पर्यटनाचा सामाजिक प्रभाव
- य) पर्यटनाच्या मागणीवर परीणाम करणारे घटक

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सामान्य विम्याची तत्वे
- ब) रिस्क पुलिंगचे - तत्व
- क) IRDAI चे अधिकार
- ड) भारतातील पर्यटनाची व्याप्ती
- इ) पर्यटन क्षेत्रात कारकिर्दीच्या संधी
- फ) शैक्षणिक पर्यटन
- य) पर्यटन विकासात सरकारची भूमिका

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) आयुर्विम्यातील क्लेम सेटलमेंटची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- ब) पर्यटनाच्या पर्यावरणीय आणि आर्थिक प्रभावाचे वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5372

[Total No. of Pages : 4

[6448]-41

T.Y. B.Com. (SODL)

301 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) :

[5]

- i) _____ an agreement enforceable by law.
(Valid contract, Voidable contract, Novation)
- ii) When a partner agrees to share his share of profits in a partnership firm with an outsiders, such an outsiders is called a _____.
(Sub-partner, Silent partner, Active partners)
- iii) The law relating to sale of goods is contained in the sale of goods Act, 1930, Which came into force on _____.
(1 July 1930, 15 March 1935, 22 Feb 1940)
- iv) _____ is the action or process of officially recognizing someone as having a particular status or being qualified to perform a particular activity.
(Accreditation, Abrogate, Arbitration)
- v) The act which deals with the matters relating to the contract is title as _____.
(The Contract Act 1872, The Indian Contract Act 1872, The Indian Contract Act 1882)
- vi) A partnership firm is governed by the provisions of the Indian partnership Act, _____.
(1932, 1947, 1950)

P.T.O.

B) Match the pairs

[5]

Group A

- i) Negotiable Instrument Act
- ii) E-contracts
- iii) The consumer protection Act
- iv) Trade Mark Act
- v) Geographical Indication

Group B

- a) 1881
- b) 2019
- c) IT Act 2000
- d) Name or sign used on product
- e) 1999
- f) Controller

Q2) Attempt any five questions :

[5 × 5 = 25]

- a) Who can perform the contracts?
- b) Briefly explain the advantages of Limited Liability Partnership.
- c) What are the essential characteristics of a contract of sale of goods?
- d) Explain the essentials of a valid Arbitration Agreement.
- e) Discuss the types of Arbitration.
- f) What are the modes of Delivery?
- g) What is the procedure of registration of a partnership firm?

Q3) Attempt any five questions :

[5 × 5 = 25]

- a) What are the differences between cheque and a bill of exchange.
- b) What are the different types of crossing of cheque.
- c) What is digital signature? Explain in brief.
- d) Explain any five advantages of E-commerce to society.
- e) How is consumer defined under the consumer protection Act 2019?
- f) What are the types of Trademark?
- g) Discuss the rights of patent holder.

Q4) a) Describe the essential elements of a valid contract.

[10]

OR

- b) Discuss the meaning of 'unfair trade practices' in detail as given under the consumer protection Act 2019.

[10]

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही पाच) :

[5]

i) कायद्याने अमलात अणण्यायोग्य करार असे म्हणतात.

(वैध करार, रद्द करण्यायोग्य करार, नवकल्पना)

ii) जेव्हा एखादा भागीदार भागीदारी संस्थामधील नफ्याचा आपला हिस्सा बाहेरील व्यक्तीबरोबर सामायिक करण्यास सहमत होतो, तेव्हा अशा बाहेरील व्यक्तीस असे म्हणतात.

(उप भागीदार, शांत भागीदार, सक्रिय भागीदार)

iii) माल विक्रीशी संबंधित कायदा 1930 च्या वस्तूच्या विक्रीत समाविष्ट आहे, जो ला अमलात आला.

(1 जुलै 1930, 15 मार्च 1935, 22 फेब्रुवारी 1940)

iv) एखाद्याला विशिष्ट स्थिती आहे किंवा एखादी विशिष्ट क्रिया करण्यास पाना आहे हे ओळखणे अधिकृत करण्याची क्रिया किंवा प्रक्रिया ला म्हणतात.

(अधिस्वीकृती, रद्द करणे, लवाद)

v) कराराशी संबंधित बाबीशी संबंधित असलेल्या कायद्याला असे शीर्षक आहे.

(करार कायदा 1872, भारतीय करार कायदा 1872, भारतीय करार कायदा 1882)

vi) भारतीय भागीदारी कायद्याच्या तरतुदीनुसार शासित असलेल्या भागीदारी संस्था वर्ष आहे.

(1932, 1947, 1950)

ब) जोळया जुळवा :

[5]

गट अ

गट ब

i) चलनक्षम दस्तऐवजांचा कायदा

अ) 1881

ii) ई - करार

ब) 2019

iii) ग्राहक संरक्षण कायदा

क) माहिती व तंत्रज्ञान कायदा 2000

iv) व्यापारी चिन्ह

ड) वस्तूवरील ना व चिन्हा चा उल्लेख

v) भौगोलिक विशेषता दर्शक चिन्ह

इ) 1999

फ) नियंत्रक

प्रश्न 2) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

अ) करार कोण कस शकतो?

ब) मर्यादित दायित्व भागीदारीचे फायदे थोडक्यात स्पष्ट करा.

क) माल विक्रीच्या कराराची आवश्यक वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

ड) वैध लवादाच्या कराराच्या आवश्यक गोष्टी स्पष्ट करा.

इ) लवादाच्या प्रकार स्पष्ट करा.

फ) वस्तु वितरणाच्या पद्धति काय आहेत.

य) भागीदारी संस्थाच्या नोंदणीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

अ) धनादेश आणि हुंडी यातील फरक स्पष्ट करा.

ब) धनादेश रेखांकना च्या पद्धति स्पष्ट करा.

क) “डीजिटल सही” स्पष्ट करा.

ड) ई कराराच्या समाजा ला होणारे कोणते ही पाच फायदे स्पष्ट करा.

इ) ग्राहक संरक्षण कायदा 2019 अंतर्गत “ग्राहक” ही संकल्पना स्पष्ट करा.

फ) व्यापारी चिन्हाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

य) पेटेन्ट धारकाच्या अधिकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) अ) वैध कराराच्या आवश्यक घटकांचे वर्णन करा.

[10]

किंवा

ब) ग्राहक संरक्षण कायदा 2019 अंतर्गत अनुचित व्यापारी प्रथेची तपशीलवार चर्चा करा.[10]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5373

[Total No. of Pages : 3

[6448]-42

T.Y. B.Com. (SODL)

302 : ADVANCED ACCOUNTING

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of simple calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the Blanks and rewrite the sentence. (Attempt any 5) : [5]

- i) _____ is a set of International Accounting standards developed by the International Accounting standards Board.
(IFRS, IASD, IST, OSD)
- ii) In _____ reconstruction, a new company is formed to take over the business of an existing company which is in bad financial position.
(Internal, External, New, Broad)
- iii) _____ is the oldest type of co-operative society in India.
(Consumer Co-operative, Housing Co-operative, Credit Co-operative, Deparmental Co-operative)
- iv) _____ Branch does not maintain its own set of books.
(Dependent, Independent, Home, Foreign)
- v) _____ is responsible for overseeing the execution of the Company's CSR Policy.
(Chairman, Secretary, CSR Committee, Officer)
- vi) Forensic Accounting provides an accounting analysis suitable to be used in _____ proceedings.
(Useful, Legal, Income, Notes)
- vii) Liquidity Ratio measures the ability of a firm to meet its _____ obligations.
(Long Term, Current, Short Term, Medium Term)

P.T.O.

B) Match the following : [5]

Group 'A'	Group 'B'
i) Ideal Current Ratio	a) Branch Accounting
ii) Cash Flow Statement	b) Disclosure of Accounting Policies
iii) As 1	c) Financial Statement
iv) As 12	d) 2 : 1
v) Stock and Debtors System	e) Accounting for Government Grants

Q2) Attempt any Five : [25]

- Write a note on Accounting Standards Board.
- Write a note on Cash Flow Statement.
- Under what conditions can a company reduce its share capital?
- Write a note on Contingent Liabilities.
- Explain the terms Cum-Interest and Ex-Interest
- Explain the types of Consumer Co-operative Societies.
- Write a note on 'The way AI can be applied in Accounting'.

Q3) Attempt any Five : [25]

- Explain Branch petty cash A/c.
- Write a note on Accounting for CSR.
- Write a note on As - 19.
- State various types of Corporate Restructuring.
- Write a note on Capital Adequacy Ratio.
- Write a note on Scope of the IFRS.
- Calculate Gross Profit Ratio, Net Profit Ratio and stock Turnover Ratio.

Gross Profit	Rs. 3, 40,000/-
Net Profit	Rs. 1, 50,000/-
Sales	Rs. 8, 50,000/-
Opening Stock	Rs. 1, 00,000/-
Closing Stock	Rs. 1, 50,000/-

Q4) Attempt any One :

[10]

- a) Write a format of Balance Sheet of a Banking Company with details of particulars of all schedules of Assets and Liabilities.
- b) Calculate the following ratios -

Gross Profit Ratio

Net Profit Ratio

Current Ratio

Liquidity Ratio

Details are as Follows -

<u>Particulars</u>	<u>Amount</u>
Sales	30,00,000/-
Cost of Sales	20,00,000/-
Net Profit	4,00,000/-
Average Inventory	8,00,000/-
Other Current Assets	7,00,000/-
Fixed Assets	15,40,000/-
Net Worth	15,00,000/-
Debtors (Long Term)	9,00,000/-
Current Liabilities	5,00,000/-
Net Profit before tax and interest	8,00,000/-

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5374

[Total No. of Pages : 6

[6448]-43

T.Y. B.Com. (SODL)

**303 : INDIAN AND GLOBAL ECONOMIC
DEVELOPMENT
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figure to the right indicates full marks.*

Q1) Attempt any 10 out of 12

[10 × 1 = 10]

- i) _____ is the financial year in India.
 - a) 1 March to 31 April
 - b) 1 April to 31 March
 - c) 1 January to 31 December
 - d) 16 March to 15 March.
- ii) National Bank for Agriculture and Rural Development (NABARD) was established in the _____.
 - a) 1982
 - b) 1990
 - c) 1934
 - d) 1980
- iii) New Industrial policy announced on the day of _____.
 - a) 15 August 1947
 - b) 26 January 1975
 - c) 24 July 1991
 - d) 2 October 1995
- iv) GDP known as _____.
 - a) Gross Domestic product
 - b) Government democratic policy
 - c) Ganga Dham project
 - d) None of above

P.T.O.

- v) Integrated child development scheme was launched on_____
- a) 26 January 1950 b) 19 February 1975
- c) 15 August 1982 d) 2 October 1975
- vi) FDI means _____
- a) Film Development of India
- b) Fund Donation Institute
- c) Foreign Direct Investment
- d) None of this
- vii) EXIM policy is for _____
- a) Import Export Business
- b) External chemical manufacturing
- c) Extra control Management
- d) All of the above
- viii) IMF stand for
- a) Internal Money Fund
- b) International monopoly foundation
- c) International Monetary Fund
- d) Indian Monetary Fund
- ix) Indian Economy is _____
- a) Developed Economy b) Emerging economy
- c) Dual economy d) Non Agriculture economy
- x) The main source of Foreign capital in India is _____
- a) Loan from abroad
- b) Foreign direct investment
- c) Both a and b
- d) None of the above
- xi) $GNP = \text{_____} + NR - NP$
- a) GDP b) Import
- c) Export d) All of the above
- xii) Regional Rural Bank was establish on

- a) 14 November 1975
- b) 2 October 1975
- c) 2 October 1977
- d) 14 February 1980

Q2) Attempt any five out of seven.

[5× 5 = 25]

- a) State the functions of NABARD.
- b) Explain New Industrial Policy 1991.
- c) Short note on Digital Economy.
- d) Explain the main causes of low agricultural productivity.
- e) State the significance of public Industrial sector in India.
- f) Briefly discuss the benefits of E-commerce for consumers.
- g) Short Note on make in India.

Q3) Attempt any five out of seven.

[5× 5 = 25]

- a) Write a short note on market monopoly.
- b) State the needs for Foreign capital.
- c) Write a short note on EXIM policy.
- d) Explain the meaning and components of Balance of payment.
- e) What are the limitations of Foreign capital?
- f) Explain the convertibility of Indian rupee.
- g) Short Note of SAARC.

Q4) Attempt any one out of two.

[1× 10 = 10]

- a) Explain the characteristics of Indian economy as an emerging economy.
- b) Explain the objectives and Functions of IBRD (World Bank)

Total No. of Questions : 4]

PD-5374

[6448]-43

T.Y. B.Com. (SODL)

**303 : INDIAN AND GLOBAL ECONOMIC
DEVELOPMENT**

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात

प्रश्न 1) खालील 12 प्रश्नांपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा

[10 × 1 = 10]

- i) हे भारतीय आर्थिक वर्षे आहे.
अ) 1 मार्च ते 31 एप्रिल ब) 1 एप्रिल ते 31 मार्च
क) 1 जानेवारी ते 31 डिसेंबर ड) 16 मार्च ते 15 मार्च
- ii) साली नाबार्डची स्थापना झाली.
अ) 1982 ब) 1990
क) 1934 ड) 1980
- iii) नविन औद्योगिक धोरण या दिवशी घोषित करण्यात आले
अ) 15 ऑगस्ट 1947 ब) 26 जानेवारी 1975
क) 24 जुलै 1991 ड) 2 ऑक्टोबर 1995
- iv) G.D.P चे पूर्ण रूप लिहा
अ) सकल राष्ट्रीय उत्पाद ब) सरकारी लोकशाही धोरण
क) गंगाधाम प्रकल्प ड) या पैकी नाही
- v) एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना या दिवशी जाहीर करण्यात आली
अ) 26 जाने. 1950 ब) 19 फ्रेब. 1975
क) 15 ऑगस्ट 1982 ड) 2 ऑक्टो. 1975

- vi) FDI म्हणजे.....
- अ) फिल्म डेव्हलपमेंट ऑफ इंडीया
 ब) फंड डोनेशन इंस्टीट्यूट
 क) फॉरेन डायरेक्ट इनव्हेस्टमेंट
 ड) या पैकी नाही
- vii) एंक्झीम [EXIM] धोरण हे साणीचे धोरण आहे.
- अ) आयात निर्यात व्यापार ब) बाह्य रसायने उत्पादने
 क) अतिरिक्त नियंत्रण व्यवस्थापन ड) वरिल पैकी सर्व
- viii) आय. एम. एफ [IMF] म्हणजे
- अ) इंटरनल मणी फंड ब) इंटरनेशनल मोनोपॉली फाँडेशन
 क) इंटरनेशनल मॉनेटरी फंड ड) इंडीयन मोनेटरी फंड
- ix) भारतीय अर्थव्यवस्था हि अर्थव्यवस्था आहे.
- अ) विकसीत ब) उद्यनमुख्य
 क) दुहेरी ड) अ-कृषीक
- x) भारतातील परकीय भांडवलाचा हा मुख्य मार्ग आहे.
- अ) परदेशी कर्जे ब) परकीय थेट गुंतवणुक
 क) अ आणि ब ड) वरील पैकी नाही
- xi) सकल राष्ट्रीय उत्पादन [GNP] = _____ + परदेशातील निळक उत्पन्न -
 परदेशातील निळक देणी
- अ) सकल राष्ट्रीय उत्पाद [GDP] ब) आयात
 क) निर्यात ड) वरील पैकी सर्व
- xii) प्रादेशिक ग्रामीण बँकांची स्थापना या दिवशी करण्यात आली.
- अ) 14 नोव्हे. 1975 ब) 2 ऑक्टो. 1975
 क) 2 ऑक्टो. 1977 ड) 14 फ्रेब. 1980

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5× 5 = 25]

- अ) नाबार्डे ची कार्ये स्पष्ट करा.
- ब) नविन औद्योगिक धोरण 1991 थोडक्यात स्पष्ट करा.
- क) डिजीटल अर्थव्यवस्था [डिजीटल इकोनोमी]
- ड) कमी कृषी उत्पादकतेची मुख्य कारणे स्पष्ट करा
- इ) भारतातील सार्वजनिक औद्योगिक क्षेत्राचे महत्व सांगा
- फ) ग्राहकांच्या दृष्टीने ई-कॉमर्सचे फायदे लिहा
- य) मेक इन इंडीया थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5× 5 = 25]

- अ) बाजार मत्तेदारी थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) परकीय भांडवलाची गरज स्पष्ट करा.
- क) एक्झीम [EXIM] पॉलीसीवर टिप लिहा.
- ड) व्यवहार तोल म्हणजे काय सांगून त्याचे घटक स्पष्ट करा
- इ) परकीय भांडवलाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
- फ) भारतीय रुपयाची परिवर्तनियता स्पष्ट करा
- य) सार्क [SAARC]

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांपैकी कोणताही एक प्रश्न लिहा

[1× 10 = 10]

- अ) भारतीय अर्थव्यवस्थेची उद्यनमुख्य अर्थव्यवस्था म्हणून वैशिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) जागतिक बँकेची उद्दिष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5375

[Total No. of Pages : 6

[6448]-44

T.Y. B.Com. (SODL)

304 : AUDITING & TAXATION

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks :

[5 × 1 = 5]

- i) An auditor is like a
 - a) Silent person
 - b) Watch dog
 - c) May both according to situation
 - d) None of these
- ii) The term 'Audit' is derived from a Latin word "audire" which means;
 - a) To inspect
 - b) Not to examine
 - c) To hear
 - d) To investigate
- iii) The main object of an audit is _____
 - a) Expression of expert opinion
 - b) Detection and Prevention of fraud and error
 - c) Both (a) and (b)
 - d) Depends on the type of audit.

P.T.O.

- iv) A person includes.
 - a) Individual & HUF
 - b) Firm & Company
 - c) AOP/BOI, LA, Every AJP
 - d) All of the above.
- v) 'Income' u/s 2(24) includes.
 - (I) Profits of any business carried on by a person.
 - (II) Any advance money forfeited in the course of negotiations for transfer of capital asset.

Choose the correct option:

 - a) Both (I) & (II)
 - b) Only (I)
 - c) Only (II)
 - d) Neither (I) nor (II)

B) State whether the following statements are true or false.

[5 × 1 = 5]

- a) The main object of vouching is checking of vouchers.
- b) Verification is the art of recording the business transactions.
- c) Internal audit is generally conducted between two annual audits.
- d) The year in which income is earned is known as previous year
- e) Meaning of person under Income Tax Act does not include Association of persons

Q2) Attempt any five of the following :

[5 × 5 = 25]

- a) Analyze the different types of errors and frauds
- b) Write a short note on Audit note book
- c) Write short note on peer review of Auditing
- d) Describe the process of forensic Audit.
- e) State the various features of Income Tax.
- f) Write a short note on taxability of house rent allowance.
- g) Write a short note on higher education cess.

Q3) Attempt any five of the following:

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the advantages and disadvantages of Audit programme.
- b) Analyze the procedure of vouching of trade transactions.
- c) State the provisions relating to appointing or removing auditors.
- d) State the problems encountered in EDP.
- e) State the role of taxation in developing economies.
- f) Briefly describe the treatment of deductions from income from house property.
- g) Analyze the significance of filling of return on income.

Q4) Attempt any one of the following :

[1 × 10 = 10]

- a) Discuss the different types of Audit report.
- b) Mr.Sangram,Pune provide the following salary structure.
 - i) Basic salary Rs.50,000
 - ii) Bonus Rs.20,000 p.a
 - iii) Education Allowance Rs.480 p.m. (2 children's)
 - iv) Commission Rs.10,000 p.a.
 - v) House Rent Allowance 13,000 p.m. Rent paid by Mr.Sangram Rs.84,000 p.a.
 - vi) He has paid professional Tax @ 2,500 p.a.

Compute his net taxable income for the A.Y.2024-25 under old Regime.

Total No. of Questions : 4]

PD-5375

[6448]-44

T.Y. B.Com. (SODL)

304 : AUDITING & TAXATION

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[5 × 1 = 5]

- i) लेखापरीक्षक हा सारखा असतो
अ) शांत व्यक्ती
ब) वॉच डॉग
क) परिस्थितीनुसार दोन्ही असू शकतात
ड) यापैकी काहीही नाही
- ii) 'ऑडिट' हा शब्द लॅटिन शब्द "ऑडियर" पासून आला आहे ज्याचा अर्थ आहे;
अ) तपासणी करणे
ब) तपासणी न करणे
क) ऐकणे
ड) चौकशी करणे
- iii) लेखापरीक्षणाचा मुख्य उद्देश आहे.
अ) तज्ञांचे मत व्यक्त करणे
ब) फसवणूक आणि त्रुटी शोधणे आणि प्रतिबंध करणे
क) दोन्ही (अ) आणि (ब)
ड) लेखापरीक्षणाच्या प्रकारावर अवलंबून असते

- iv) व्यक्तीमध्ये समाविष्ट आहे.
- अ) व्यक्ती आणि HUF
- ब) फर्म आणि कंपनी
- क) AOP/BOI, LA, प्रत्येक AJP
- ड) वरील सर्व
- v) कलम 2(24) अंतर्गत 'उत्पन्नात' समाविष्ट आहे.
- (I) एखाद्या व्यक्तीने चालवलेल्या कोणत्याही व्यवसायाचा नफा
- (II) भांडवली मालमत्तेच्या हस्तांतरणासाठी वाटाघाटी दरम्यान जप्त केलेले कोणतेही आगाऊ पैसे
- योग्य पर्याय निवडा:
- अ) दोन्ही (I) आणि (II) ब) फक्त (I)
- क) फक्त (II) ड) दोन्हीही नाही (I) किंवा (II)

ब) खालील विधाने सत्य कि असत्य ते सांगा : [5 × 1 = 5]

- अ) पावती परीक्षणाचा मुख्य उद्देश पावतीचे परीक्षण करणे आहे.
- ब) पडताळणी ही व्यवसाय व्यवहारांची नोंद करण्याची कला आहे.
- क) अंतर्गत लेखापरीक्षण सामान्यतः दोन वार्षिक लेखापरीक्षणांदरम्यान केले जाते.
- ड) ज्या वर्षी उत्पन्न मिळवले जाते ते वर्ष मागील वर्ष म्हणून ओळखले जाते.
- इ) आयकर कायद्यांतर्गत व्यक्तीच्या अर्थात संघटनेचा समावेश होत नाही.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5 × 5 = 25]

- अ) विविध प्रकारच्या चुका आणि फसवणुकीचे विश्लेषण करा.
- ब) अंकेक्षण वही यावर टीप लिहा
- क) अंकेक्षणाचे समवयस्क पुनरावलोकन यावर टीप लिहा
- ड) न्यायालयीन अंकेक्षण प्रक्रियेचे वर्णन करा
- इ) आयकराची विविध वैशिष्ट्ये सांगा.
- फ) घरभाडे भत्त्याच्या करपात्रतेवर एक छोटी टीप लिहा
- र) उच्च शिक्षण उपकरावर एक छोटी टीप लिहा

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

- अ) अंकेक्षण कार्यक्रमाचे फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.
- ब) व्यापार व्यवहारांच्या तपासनीच्या प्रक्रियेचे विश्लेषण करा.
- क) अंकेक्षक नियुक्ती किंवा काढून टाकण्यासाठीच्या तरतुदी सांगा.
- ड) ईडीपी मध्ये येणाऱ्या समस्या सांगा.
- इ) विकसनशील अर्थव्यवस्थांमध्ये कर आकारणीची भूमिका सांगा.
- फ) घराच्या मालमत्तेतून मिळणाऱ्या उत्पन्नातून होणाऱ्या वजावटीचे थोडक्यात वर्णन करा.
- र) उत्पन्नावरील परतावा भरण्याचे महत्त्व विश्लेषित करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा.

[1 × 10 = 10]

- अ) विविध प्रकारच्या ऑडिट अहवालांची चर्चा करा.
 - ब) श्री. संग्राम, पुणे यांनी खालील पगार रचना दिली आहे.
 - i) मूल पगार रू. 50,000
 - ii) बोनस रू. 20,000 प्रतिवर्ष
 - iii) शिक्षण भत्ता रू.480 प्रतिवर्ष. (2 मुलांसाठी)
 - iv) कमिशन रू. 10,000 प्रतिवर्ष
 - v) घरभाडे भत्ता 13,000 प्रति महिना., श्री संग्राम यांनी दिलेले भाडे रू. 84,000 प्रतिवर्ष
 - vi) त्यांनी व्यावसायिक कर दरमहा 2,500 प्रतिवर्ष भरला आहे.
- जुन्या कर प्रणालीनुसार 2024-25 साठी त्यांच्या निव्वळ करपात्र उत्पन्नाची गणना करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5376

[Total No. of Pages : 6

[6448]-45

T.Y. B.Com. (SODL)

305A : BUSINESS ADMINISTRATION - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Fill in the blanks. (Any 10 out of 12).

[10]

- i) Promotion of environmentally safe products and services is _____
 - a) Marketing
 - b) Social marketing
 - c) Personal marketing
 - d) Green marketing
- ii) Included in the product life cycle
 - a) Availability of natural resources
 - b) Processing of raw materials
 - c) Manufacturing of products
 - d) All of the above
- iii) The promotion of a product or service to a market segment is called _____
 - a) Group marketing
 - b) Target marketing
 - c) Segment marketing
 - d) Concentrated marketing
- iv) Proposed of marketing mix concept _____
 - a) Peter Drucker
 - b) Philip Kotler
 - c) Jerome McCarthy
 - d) Neil Borden
- v) Exchange of money for goods or services is called _____
 - a) Sales
 - b) Marketing
 - c) Advertising
 - d) Promotion
- vi) The concept of Management by Objectives (MBO) came into _____
 - a) 1952
 - b) 1954
 - c) 1957
 - d) 1960
- vii) Graph Scale Rating also called as _____
 - a) Likert scale method
 - b) BARS method
 - c) Critical incidence method
 - d) Forced choice method
- viii) The first step in career development is _____
 - a) Self-evaluation
 - b) Recruitment
 - c) Development
 - d) Stability

P.T.O.

- ix) Hiring the right person at the right job means _____
 - a) Recruitment
 - b) Selection
 - c) Interview
 - d) Training
- x) Retired employees are a _____ source of recruitment.
 - a) External
 - b) Institutional
 - c) Governmental
 - d) Internal
- xi) LMS stands for _____
 - a) Learning Management System
 - b) E-Learning System
 - c) Local Learning System
 - d) HIRS
- xii) Purpose, Objectives, Responsibilities of the work are _____
 - a) Job description
 - b) Job specification
 - c) Job evaluation
 - d) Job control

Q2) Answer the following questions. (Any 5 out of 7) :

[25]

- Explain the stages of human resource planning.
- Explain the importance of job analysis.
- State the types of interview.
- Explain the benefits of Performance Appraisal.
- Explain the types of market.
- Explain the advantages of Mass marketing.
- Explain the types of Branding.

Q3) Answer the following questions (Any 5 out of 7) :

[25]

- Briefly explain the importance of Human Resource.
- State the components of recruitment process.
- Explain the objectives of the training.
- State the benefits of career counselling.
- Explain the function of Marketing.
- Explain the factors affecting marketing mix.
- Explain the importance of advertisement.

Q4) Answer the following questions. (Any 1 out of 2) :

[10]

- a) Explain the methods and steps of Market Segmentation
- b) Explain in detail the types of Performance Appraisal

305A : BUSINESS ADMINISTRATION - II
(2019 Pattern)
(मराठी रूपान्तर)

[एकूण गुण : 70

[10]

- i) पर्यावरण सुरक्षित असलेल्या उत्पादनाचा आणि सेवांचा प्रचार म्हणजे
अ) विपणन
ब) सामाजिक विपणन
क) वैयक्तिक विपणन
ड) हरित विपणन
- ii) उत्पादनाच्या जीवन चक्रात समाविष्ट आहे
अ) नैसर्गिक संसाधनांचे उपलब्धता
ब) कच्च्या मालावर प्रक्रिया करणे
क) उत्पादनांची निर्मिती
ड) वरील सर्व
- iii) एखाद्या उत्पादनाचा किंवा सेवेचा प्रचार बाजाराच्या विभागाला म्हणतात.
अ) समूह विपणन
ब) लक्ष्यविपणन
क) विभाग विपणन
ड) केंद्रित विपणन
- iv) विपणन मिश्र संकल्पनेचा जनक
अ) पीटर ड्रकर
ब) फिलिप कोटलर
क) जेरोम मॅककार्थी
ड) नील बोर्डन
- v) वस्तू किंवा सेवासाठी पैशाची देवाण-घेवाण केले जाते त्याला म्हणतात.
अ) विक्री
ब) विपणन
क) जाहिरात
ड) प्रचार
- vi) उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन (MBO) ही संकल्पना अस्तित्वात आली.
अ) 1952
ब) 1954
क) 1957
ड) 1960
- vii) आलेख मूल्यमापन पद्धतीलाच म्हटले जाते.
अ) लिंकर्ट स्केल पद्धत
ब) BARS पद्धत
क) गंभीर घटना पद्धत
ड) सक्ती निवड पद्धत

- viii) कारकीर्द विकासाची पहिली पायरी असते
 अ) स्व:मूल्यांकन ब) नियुक्ती
 क) विकास ड) स्थिरता
- ix) योग्य कर्मचारी योग्य ठिकाणी नेमणे म्हणजे होय
 अ) भरती ब) निवड
 क) मुलाखत ड) प्रशिक्षण
- x) निवृत्त कर्मचारी हा भरतीचा स्रोत आहे.
 अ) बहिर्गत ब) संस्था
 क) सरकारी ड) अंतर्गत
- xi) एल.एम.एस. म्हणजे
 अ) लर्निंग मॅनेजमेंट सिस्टीम ब) ई-लर्निंग सिस्टीम
 क) लोकल लर्निंग सिस्टीम ड) एच.आय.आर.एस
- xii) कार्याचा हेतू, उद्दिष्टे, जबाबदाऱ्या म्हणजे होय.
 अ) कार्य विवरण ब) कार्य तपशील
 क) कार्य मूल्यांकन ड) कार्य नियंत्रण

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) मानवी संसाधन नियोजनाचे टप्पे स्पष्ट करा.
 ब) कार्य विश्लेषणाचे महत्व स्पष्ट करा.
 क) मुलाखतीचे प्रकार सांगा.
 ड) कार्यक्षमता मूल्यांकनाचे फायदे सांगा.
 इ) बाजाराचे प्रकार सांगा.
 फ) समूह विपणनाचे फायदे स्पष्ट करा.
 य) चिन्हांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (7 पैकी 5)

[25]

- अ) मानवी संसाधनाचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ब) भरती प्रक्रियेचे घटक सांगा.
 क) प्रशिक्षणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 ड) कारकीर्द समूपदेशनाचे फायदे सांगा.
 इ) विपणनाची कार्ये स्पष्ट करा.
 फ) विपणन मिश्रवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
 य) जाहिरातीचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (2 पैकी 1)

[10]

- अ) बाजार विभाजनाच्या पद्धती व पायऱ्या स्पष्ट करा.
- ब) कार्यक्षमता मूल्यांकनाचे प्रकार सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5377

[Total No. of Pages : 6

[6448]-46

T.Y. B.Com. (SODL)

305-B : BANKING & FINANCE - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following :

[10]

- i) The period of Treasury Bill is _____.
 - a) From 15 days to 300 days
 - b) From 90 days to 180 days
 - c) From 14 days to 364 days
 - d) From 91 days to 350 days
- ii) Certificate of deposit instrument in Indian coin market became available in _____.
 - a) 1994
 - b) 1988
 - c) 1989
 - d) 1992
- iii) Free system of exchange rate was adopted in _____.
 - a) 1990
 - b) 1996
 - c) 1992
 - d) 1976
- iv) _____ is the oldest stock market in Asia
 - a) Mumbai Stock Exchange
 - b) National Stock Exchange
 - c) Chennai Stock Exchange
 - d) Delhi Stock Exchange
- v) A non-banking financial institution is not established under the Banking Regulation Act _____.
 - a) 1949
 - b) 1950
 - c) 1948
 - d) 1960
- vi) The Governor of RBI is _____.
 - a) Raghuram Rajan
 - b) Urjit Patel
 - c) Shashikant Das
 - d) CD Deshmukh

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven :

[5 × 5 = 25]

- a) Explain the structure of Indian financial system.
- b) Explain the Recent developments in the money market.
- c) Write the functions of Project Bank.
- d) Explain the direct methods of exchange rate control.
- e) Explain the working of capital market.
- f) State the functions of leasing finance companies.
- g) Write the types of orders.

Q4) Attempt any one out of Two :

[1 × 10 = 10]

- a) What is Foreign Exchange Market? Explain the factors involved in the foreign exchange market.
- b) Explain the role of financial system in economic development.

- 5

प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

- अ) परस्पर निधीचे प्रकार लिहा?
- ब) टीप लिहा कोषागार विपत्र.
- क) विमा नियमक आणि विकास प्राधिकरणाची उद्दिष्टे लिहा.
- ड) भारतीय नाणे बाजाराची कार्य सांगा.
- इ) राष्ट्रीय भाग बाजाराचे फायदे लिहा.
- फ) टिपा लिहा लोअर सर्किट
- य) भारतीय भांडवल बाजारातील उणिवा सांगा.

प्रश्न 3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 5 = 25]

- अ) भारतीय वित्तीय प्रणालीची रचना स्पष्ट करा
- ब) नाणे बाजारातील अलीकडील काळातील विकास स्पष्ट करा.
- क) प्रकल्प सेवी बँकेची कार्य लिहा.
- ड) विनिमय दर नियंत्रणाच्या प्रत्यक्ष पद्धती स्पष्ट करा.
- इ) भांडवल बाजाराची कार्य स्पष्ट करा.
- फ) भाडेपट्टा वित्तीय कंपन्याची कार्य सांगा.
- य) आदेशाचे प्रकार लिहा.

प्रश्न 4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[1 × 10 = 10]

- अ) परकीय चलन बाजार म्हणजे काय? परकीय चलन बाजारातील सहभागी घटक स्पष्ट करा.
- ब) आर्थिक विकासातील वित्तीय प्रणालीची भूमिका स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5378

[Total No. of Pages : 4

[6448]-47

T.Y. B.Com. (SODL)

**305C- Business Law and Practices-II
(2019 Pattern)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write answers to any ten questions from the following :

[10]

- a) What is Labour Welfare'?
- b) What is Compensation?
- c) Write the full form - ILO
- d) What is a Factory?
- e) What is a Company?
- f) What is Wages?
- g) What is a worker?
- h) What is Insurance fund?
- i) What is a Manufacturer?
- j) What is Social Responsibility?
- k) What is Minority ?
- l) What is Industrial Dispute?

P.T.O.

Q2) Write answers to any five of the following questions: [25]

- a) Explain the Provisions of the Factories Act, 1948.
- b) Write a note. Labour welfare.
- c) Explain the powers and duties of the Labour Court.
- d) Briefly write the evolution of Company Law in India.
- e) Explain the features of Company Law.
- f) Explain the powers of the central Government.
- g) Explain the rights and duties of an Observer.

Q3) Write answers to any five of the following questions: [25]

- a) Explain the objectives of Employees Provident Fund Act.
- b) Explain the objectives of Factories Act 1948.
- c) Write a short note on “Employee Pension Scheme”.
- d) Describe the Social Responsibility of a Company.
- e) Write principles of Business Ethics.
- f) Write a note on Cadbury Committee Report.
- g) Describe Labour Law.

Q4) Write the answer to one of the following questions : [10]

- a) Explain in detail the rights and duties of Minority Shareholders.
- b) Discuss in detail the evolution of Labour Laws in India.

Total No. of Questions : 4]

PD-5378

[6448]-47

T.Y. B.Com. (SODL)

305C- Business Law and Practices-II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.
-

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[10]

- अ) कामगार कल्याण म्हणजे काय?
- ब) नुकसान भरपाई म्हणजे काय?
- क) पूर्ण रूप लिहा - ILO
- ड) कारकखाना म्हणजे काय?
- इ) कंपनी म्हणजे काय?
- फ) वेतन म्हणजे काय?
- य) कामगार म्हणजे काय?
- र) विमा निधी म्हणजे काय?
- ल) उत्पादक म्हणजे काय?
- व) सामाजिक जबाबदारी म्हणजे काय?
- श) अल्पसंख्यांक म्हणजे काय?
- ष) औद्योगिक कलह म्हणजे काय?

- प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) कारखाना कायदा 1948 मधील तरतुदी स्पष्ट करा.
 - ब) टीप लिहा. कामगार कल्याण.
 - क) कामगार न्यायालयाचे अधिकार व कर्तव्य स्पष्ट करा.
 - ड) भारतातील कंपनी कायद्याची उत्क्रांती थोडक्यात लिहा.
 - इ) कंपनी कायद्याची वेशिष्टे स्पष्ट करा.
 - फ) केंद्र सरकारचे अधिकार स्पष्ट करा.
 - य) निरीक्षकाचे हक्क आणि कर्तव्य स्पष्ट करा.

- प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) कर्मचारी भविष्य निर्वाह निधी कायद्याची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 - ब) कारखाना कायदा 1948 ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 - क) “कर्मचारी पेन्शन योजना” यावर थोडक्यात टीप लिहा.
 - ड) कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारीचे वर्णन करा.
 - इ) व्यवसाय नीतीमतेची तत्वे लिहा.
 - फ) कॅडबरी कमिटी अहवाल यावर टीप लिहा.
 - य) कामगार कायद्याचे वर्णन करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. [10]
- अ) अल्पसंख्यांक भागधारकांचे हक्क आणि कर्तव्य सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ब) भारतातील कामगार कायद्याची उत्क्रांती यावर सविस्तर चर्चा करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5790

[Total No. of Pages : 3

[6448]-48

T. Y. B.Com. (SODL)

305E : COST AND WORK ACCOUNTING - II
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are Compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks. [5]

- i) The company's _____ costs include rent, insurance, and utility expenses that are not directly tied to production.
 - a) direct
 - b) variable
 - c) overhead
 - d) marginal
- ii) The factory's _____ overhead includes items like equipment depreciation and factory supervisor salaries.
 - a) fixed
 - b) direct
 - c) manufacturing
 - d) administrative
- iii) Depreciation on factory equipment is classified as a _____ overhead cost.
 - a) variable
 - b) discretionary
 - c) fixed
 - d) indirect
- iv) Overhead that cannot be traced to a specific cost object is considered _____ cost.
 - a) sunk
 - b) direct
 - c) indirect
 - d) variable
- v) Activity-Based Costing assigns _____ to products based on the activities they require.
 - a) revenues
 - b) profits
 - c) costs
 - d) prices

P.T.O.

- B) **Match the Pairs.** [5]

Column B

- Q2) Attempt any 5 of the following questions. [25]**

- Q3) Attempt any 5 of the following questions. [25]**

- [6448]-48**

Q4) Attempt any One of the following questions.**[10]**

- a) A Company Absorb overhead on Predetermined rates for the year ending 31. dec. 2021 factory overhead absorbed were Rs. 3,66,250. Actual Amounts of overhead incurred totalled Rs. 4,26,890. The following figure are also derived from the trial balance.

Finished Stock Rs. 2,30,732.

Cost of goods sold Rs. 8,40,588.

Work in progress RS. 1,41,480.

How would you dispose of under / over absorbed overheads by use of supplementary rate methods.

- b) From the Following Data relating to two different vehicles A and B compute the cost per

Running mile	Vehicle A	Vehicle B
Mileage run (annual)	₹ 15,000	₹ 6,000
Cost of vehicles	₹ 25,000	₹15,000
Road licences (annual)	₹ 750	₹ 750
Insurance	₹ 700	₹ 700
Garage rent	₹ 600	₹ 500
Supervision and Salaries	₹ 1200	₹ 1200
Driver Wages	₹ 3	₹ 3
Cost of fuel	₹ 3	₹ 3
Mile run per gallon	20 miles	20 miles
Repairs and Maintances	₹ 1.60	₹ 2.00
Tyre Allocation per mile	₹ 0.80	₹ 0.60
Estimated life of vehicles	1,00,000 miles	75,000 miles

Charge interest of 5% per annum on cost of vehicles the vehicles run 20 miles per hours on an average

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5379

[Total No. of Pages : 6

[6448]-49

T.Y. B.Com. (SODL)

305G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All question are Compulsory.*
- 2) *Figures to the Right Indicates Full Marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following : [10 × 1 = 10]

- i) In manufacturing and service sector _____ are called micro enterprises.
 - a) Investment and turnover above Rs. 1 crore to Rs. 5 crore.
 - b) Investment and turnover above Rs.5 crore to Rs. 50 crore.
 - c) Investment and turnover above Rs.50 crore to Rs. 250 crore.
 - d) Investment and turnover above Rs. 100 crores to Rs. 500 crore.
- ii) Industries such as bamboo, khadi and honey are encouraged under _____ scheme.
 - a) SFURTI
 - b) Cluster
 - c) Technology improvements
 - d) Database
- iii) An informal business established by a trader is _____.
 - a) Personal trading
 - b) Partnership Organization
 - c) Joint Stock Company
 - d) None of the above
- iv) Technical Consultancy Organisation was established in _____.
 - a) 1982
 - b) 1980
 - c) 1985
 - d) 1995
- v) It is _____ strategy to maintain current business and production levels.
 - a) stability
 - b) growth
 - c) existence
 - d) to live

P.T.O.

- 2

Q2) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) What are the benefits of MSME?
- b) Write a note on State Financial Corporation.
- c) What is Business Problem Solving?
- d) Write a note on Schemes for Micro, Small and Medium Enterprises (MSME) in India
- e) Write a note-Ratio Analysis
- f) Write a note on preparation Business Plan
- g) Write down the problems faced by business in the time of Covid-19.

Q3) Attempt any five out of seven from the following : **[5 × 5 = 25]**

- a) State the classification of MSMEs.
- b) Write the importance of Business Plan.
- c) Write the objectives of the Business Plan
- d) Write examples of Startups.
- e) State the benefits of Industry Registration
- f) Write a note on Khadi and Gramudyog Commission
- g) Write a note on Enterprise Risk Management

Q4) Attempt any one out of two from the following : **[1 × 10 = 10]**

- a) Explain all the common obstacles that arise while preparing a Business Plan.
- b) Explain in detail the registration process under Micro, Small and Medium Enterprises (MSME).

PD-5379

[6448]-49

T.Y. B.Com. (SODL)

305G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 1 गुण) :

[10 × 1 = 10]

i) उत्पादन व सेवा क्षेत्रात क्षेत्रांना सुक्ष्म उपक्रम म्हटले आहे.

अ) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 1 कोटीपेक्षा जास्त ते रुपये 5 कोटी

ब) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 5 कोटीपेक्षा जास्त ते रुपये 50 कोटी

क) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 50 कोटीपेक्षा जास्त ते रुपये 250 कोटी

ड) गुंतवणूक आणि उलाढाल रुपये 100 कोटीपेक्षा जास्त ते रुपये 500 कोटी

ii) बांबू, खादी आणि मध या उद्योगांना प्रोत्साहन या योजनेंतर्गत दिले जाते.

અ) SFURTI

ब) क्लस्टर

क) तंत्रज्ञान सुधार

ड) डेटाबेस

iii) एखाद्या व्यापाऱ्याने स्थापन केलेल्या एखाद्या अनौपचारिक व्यवसाय म्हणजे होय.

अ) व्यक्तिगत व्यापार

ब) भागीदारी संस्था

क) संयुक्त भांडवली संस्था

ड) वरीलपैकी एकही नाही

iv) तांत्रिक सल्लागार संस्थेची स्थापना मध्ये करण्यात आली.

अ) 1982

ब) 1980

क) 1985

ਡ) 1995

- 5

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 5 गुण) : [5 × 5 = 25]

- अ) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) चे मिळणारे लाभ कोणते आहेत.
- ब) राज्य वित्तीय महामंडळ यावर टीप लिहा.
- क) व्यवसायातील समस्या सोडवणे म्हणजे काय?
- ड) भारतातील सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) साठी असणाऱ्या योजना यावर टीप लिहा.
- इ) टीप लिहा – गुणोत्तर विश्लेषण
- फ) व्यावसायिक आराखड्याची तयारी यावर टीप लिहा.
- य) कोविड – 19 च्या काळातील व्यवसायावर आलेली संकटे लिहा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 5 गुण) : [5 × 5 = 25]

- अ) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) चे वर्गीकरण सांगा.
- ब) व्यवसाय योजनेचे महत्त्व लिहा.
- क) व्यवसाय योजनेचे उद्दिष्टे लिहा.
- ड) स्टार्टअप ची उदाहरणे लिहा.
- इ) उद्योग नोंदणीचे फायदे सांगा.
- फ) खादी आणि ग्रामोद्योग आयोग यावर टीप लिहा.
- य) एंटरप्राइज रिस्क मॅनेजमेंट यावर टीप लिहा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही 1 प्रश्न सोडवा (10 गुण) : [1 × 10 = 10]

- अ) व्यवसाय योजना/आराखडा तयार करताना निर्माण होणारे सर्व साधारण अडथळे स्पष्ट करा.
- ब) सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (MSME) अंतर्गत नोंदणी प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5380

[Total No. of Pages : 6

[6448]-50

T.Y. B.Com. (SODL)

305 H : MARKETING MANAGEMENT - II

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following :

[10]

- i) _____ concept revolves around the customers.
 - a) Production
 - b) Marketing
 - c) Exchange
 - d) Selling
- ii) _____ gives a distinctive and a separate identity to the product.
 - a) Selling
 - b) Pricing
 - c) Branding
 - d) Research
- iii) _____ marketing refers to marketing of products that are presumed to be environmentally safe
 - a) political
 - b) Social
 - c) Tradition
 - d) Green
- iv) Marketers build company's reputation by creating _____ of company in general public's eyes.
 - a) Sales
 - b) Image
 - c) Logo
 - d) None of above
- v) Newsletters, catalogs and invitations to organization-sponsored events are most closely associated with the marketing mix activity of : _____
 - a) Pricing
 - b) Distribution
 - c) Product development
 - d) Promotion
- vi) Agricultural products are _____
 - a) Perishable
 - b) Highly priced
 - c) Low quality products
 - d) Heterogeneous goods
- vii) The way in which the product is delivered to meet the customer's need refers to : -
 - a) New product concepts
 - b) Selling
 - c) Advertising
 - d) Place or distribution decisions

P.T.O.

- viii) _____ it is an important component of every business.
- a) Small business
 - b) Customer Relationship Management
 - c) High business
 - d) Market place
- ix) Non profit organization are known as _____
- a) Charitable organization b) Government organization
 - c) Business organization d) Personal organization
- x) _____ is not a type of Marketing Concept.
- a) The production concept
 - b) The selling concept
 - c) The societal marketing concept
 - d) The Supplier Concept
- xi) _____ is an important part of the digital economy.
- a) Market place b) Business
 - c) Email marketing d) Currency
- xii) The most common skills required for a career in social media marketing is/are _____
- a) Analytical skills b) Communication skills
 - c) Creativity d) All of the above

Q2) Attempt any five out of seven from the following : [25]

- a) What are the responsibilities of social media marketing analyst?
- b) What are the various techniques of marketing control?
- c) Briefly explain the importance of Brand strategy.
- d) What are the social networking sites?
- e) Explain the various effects of advertisement on consumer choice.
- f) Write Short Notes on Global Marketing strategy issues
- g) Advantages of Cyber Security Marketing

Q3) Attempt any five Out of seven from the following : [25]

- a) Explain the problems of Non-Profit organizations?
- b) Explain the types of marketing organization?
- c) What are the Features of social media marketing.
- d) Write notes - Trade Marks Act 1999.
- e) What are the features of Indian Patent Act 2005.
- f) Write a note on television advertising.
- g) State the objectives of Advertising.

Q4) Attempt any one out of two from the following : [10]

- a) Describe the differences between B2B & B2C Services.
- b) What are the Appeals in marketing? Explain the significance of appeals.

[6448]-50
T.Y. B.Com. (SODL)
305 H : MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) खालील प्रश्नातून बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा : [10]
- i) संकल्पना ग्राहकांभोवती फिरते.
अ) उत्पादन ब) विपणन
क) अदलाबदल ड) विक्री
- ii) उत्पादनाला एक विशिष्ट आणि वेगळी ओळख देते.
अ) विक्री ब) किंमत
क) ब्रँडिंग ड) संशोधन
- iii) विपणन म्हणजे पर्यावरणाच्या दृष्टीने सुरक्षित मानल्या जाणाऱ्या उत्पादनांचे विपणन होय.
अ) राजकीय ब) सामाजिक
क) परंपरा ड) हरित (green)
- iv) विपणक सामान्य लोकांच्या नजरेत कंपनीचे निर्माण करून कंपनीची प्रतिष्ठा निर्माण करतात.
अ) विक्री ब) प्रतिमा
क) लोगो ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- v) वृत्तपत्रे, कॅटलॉग आणि संस्था-प्रायोजित कार्यक्रमांची आमंत्रणे याच्या मार्केटिंग मिक्स क्रियाकलापाशी सर्वात जवळून संबंधित आहेत
अ) किंमत ब) वितरण
क) उत्पादन विकास ड) जाहिरात
- vi) 14 कृषी उत्पादने आहेत.
अ) नाशवंत ब) जास्त किंमत
क) कमी दर्जाची उत्पादने ड) विषम वस्तू

- vii) ग्राहकाच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी उत्पादन ज्या पद्धतीने वितरित केले जाते त्याचा संदर्भ आहे:-
- अ) नवीन उत्पादन संकल्पना ब) विक्री
क) जाहिरात ड) ठिकाण किंवा वितरण निर्णय
- viii) हा प्रत्येक व्यवसायाचा महत्वाचा घटक आहे.
- अ) लहान व्यवसाय ब) ग्राहक संबंध व्यवस्थापन
क) उच्च व्यवसाय ड) बाजारपेठ
- ix) विना नफा संस्था म्हणून ओळखल्या जातात.
- अ) धर्मादाय संस्था ब) सरकारी संस्था
क) व्यावसायिक संस्था ड) वैयक्तिक संस्था
- x) ही मार्केटिंग संकल्पनेचा प्रकार नाही.
- अ) उत्पादन संकल्पना ब) विक्री संकल्पना
क) सामाजिक विपणन संकल्पना ड) पुरवठादार संकल्पना
- xi) हा डिजिटल अर्थव्यवस्थेचा महत्वाचा भाग आहे.
- अ) बाजाराची जागा ब) व्यवसाय
क) ईमेल विपणन ड) चलन
- xii) सोशल मीडिया मार्केटिंगमध्ये करिअरसाठी आवश्यक असलेली सर्वात सामान्य कौशल्ये आहेत.
- अ) विश्लेषणात्मक कौशल्ये ब) संप्रेषण कौशल्ये
क) सर्जनशीलता ड) वरील सर्व

प्रश्न 2) खालीलपैकी सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) सोशल मीडिया मार्केटिंग विश्लेषकाच्या जबाबदाऱ्या काय आहेत?
- ब) विपणन नियंत्रणाची विविध तंत्रे कोणती आहेत?
- क) चिन्हांकन व्युहरचनेचे महत्व थोडक्यात सांगा?
- ड) सोशल नेटवर्किंग साईट्स कोणत्या आहेत.
- इ) ग्राहकांच्या निवडीवर जाहिरातीचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.
- फ) जागतिक विपणन धोरण समस्या टिप द्या.
- य) सायबर सुरक्षा विपणाचे फायदे सांगा.

- प्रश्न 3) खालीलपैकी सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [25]
- अ) विना नफा संस्थान भेडसावणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.
 - ब) विपणन संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - क) विपणाच्या सामाजिक माध्यमाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - ड) व्यापारी चिन्ह कायदा – 1999 टीप लिहा.
 - इ) भारतीय पेटंट अधिनियम 2005 ची वैशिष्ट्ये कोणती?
 - फ) टीव्ही जाहिरातीवर टीप लिहा.
 - य) जाहिरातीचे उद्देश सांगा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी दोन पैकी कोणतेही एक प्रश्न सोडवा. [10]
- अ) B2B आणि B2C सेवांमधील फरकांचे वर्णन करा.
 - ब) विपणातील आव्हाने कोणती? आव्हानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5381

[Total No. of Pages : 4

[6448]-51

T.Y. B.Com. (SODL)

(305K) Insurance, Transport and Tourism - II
(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following questions : [10]

- a) Define- Transport
- b) Define - Time value of money
- c) Define Assignment in insurance.
- d) What is Tourism?
- e) Define Risk
- f) What is Tourist Accommodation?
- g) What is Premium?
- h) Who is the tour operator?
- i) Define 'Hazards'
- j) Write full form of IATA.
- k) What is tour sector?
- l) What is meant by Risk transfer?

P.T.O.

Q2) Attempt any five out of Seven from the following:

[25]

- a) State the types of Tourist Accommodations.
- b) State the features of the Motor Vehicle Act 1888.
- c) What are the basic elements of a marine insurance policy?
- d) Write a short note on Days of Grace.
- e) State the features of the Insurance Laws (Amendment) Act 2015
- f) State the Functions of United Nations World Tourism Organization (UNWTO).
- g) Write a short note on Career in Tourism business in India

Q3) Attempt any five out of Seven from the following :

[25]

- a) State the Importance of Tour operators.
- b) Explain the Difference between central and state councils of consumer forum.
- c) State the purpose of the consumer Protection Act.
- d) Explain the concept of a single premium insurance plan.
- e) What are the benefits of Unit Linked Insurance Plan(ULIP)?
- f) Describe the various types of rating.
- g) Explain the advantages of risk retention.

Q4) Attempt any one out of two from the following:

[10]

- a) Explain the different classification of risk.
- b) What is tourism? State the factors influencing Tourist Transport Selection.

Total No. of Questions : 4]

PD-5381

[6448]-51

T.Y. B.Com. (SODL)

(305K) Insurance, Transport and Tourism - II

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नातून बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) वाहतूकीची व्याख्या लिहा.
- ब) पैशाचे वेळेचे मूल्य व्याख्या लिहा.
- क) विम्यामधील अभि हस्तांकन व्याख्या लिहा.
- ड) पर्यटन म्हणजे काय?
- इ) जोखीम - व्याख्या लिहा.
- फ) पर्यटन निवास म्हणजे काय?
- य) विमा हफ्ता म्हणजे काय?
- र) पर्यटन ऑपरेटर म्हणजे कोण?
- ल) 'धोका' या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
- व) IATA चे पूर्ण स्वरूप लिहा.
- श) पर्यटन क्षेत्र म्हणजे काय?
- ष) जोखीम हस्तांतर म्हणजे काय?

- प्रश्न 2) खालील सात पैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) पर्यटक निवासांचे प्रकार सांगा.
 - ब) मोटार वाहन कायदा 1888 ची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - क) सागरी विमा पॉलिसीचे मूलभूत घटक कोणते आहेत?
 - ड) डेज ऑफ ग्रेस वर-टीप लिहा.
 - इ) विमा कायदे (सुधारणा) कायदा (2015) ची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - फ) संयुक्त राष्ट्र जागतिक पर्यटन संघटना (UNWTO) ची कार्ये सांगा.
 - य) भारतातील पर्यटन व्यवसायातील करिअर-टीप लिहा.

- प्रश्न 3) खालीलपैकी सातपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [25]
- अ) टूर ऑपरेटर्सचे महत्त्व सांगा.
 - ब) ग्राहक मंचाच्या केंद्रीय आणि राज्य परिषदांमधील फरक स्पष्ट करा.
 - क) ग्राहक संरक्षण कायद्याचा उद्देश सांगा.
 - ड) एकल विमाहस्ता योजनेची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - इ) युनिट लिंकड इन्शुरन्स प्लॅन (ULIP) चे फायदे काय आहेत?
 - फ) विविध प्रकारच्या रेटिंगचे वर्णन करा.
 - य) जोखीम टिकवून ठेवण्याचे फायदे स्पष्ट करा.

- प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही एका प्रश्न लिहा. [10]
- अ) जोखमीचे वेगवेगळे वर्गीकरण स्पष्ट करा?
 - ब) पर्यटन म्हणजे काय? पर्यटक वाहतूक निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD-5382

[Total No. of Pages : 6

[6448]-52

T.Y. B.Com. (SODL)

306 A : BUSINESS ADMINISTRATION - III

(2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions :

[10]

- i) What is the primary goal of corporate finance?
 - a) Maximizing profits
 - b) Minimizing costs
 - c) Maximizing shareholder value
 - d) Ensuring employee satisfaction
- ii) What is a stock exchange?
 - a) A place where bonds are traded
 - b) A market place for buying and selling shares
 - c) A type of bank
 - d) A government financial institution
- iii) What does capitalization refer to in finance?
 - a) Total assets of a company
 - b) Total debts of a company
 - c) Total value of a company's outstanding shares
 - d) Total number of employees
- iv) Which is a common source of capital for businesses?
 - a) Employee savings
 - b) Customer deposits
 - c) Bank loans
 - d) Competitor investments

P.T.O.

- v) In finance, what is the relationship between risk and return?
 - a) No relationship
 - b) Inverse relationship
 - c) Direct relationship
 - d) Random relationship
- vi) What is the primary consideration for plant location?
 - a) Aesthetic value
 - b) Proximity to market
 - c) Climate
 - d) Employee preference
- vii) What is the main goal of quality management?
 - a) Reducing costs
 - b) Increasing sales
 - c) Ensuring customer satisfaction
 - d) Expanding market share
- viii) What does supply chain management focus on?
 - a) Manufacturing processes only
 - b) Employee benefits
 - c) Flow of goods and services
 - d) Financial auditing
- ix) Which financial statement shows a company's profitability?
 - a) Balance sheet
 - b) Income statement
 - c) Cash flow statement
 - d) Statement of retained earnings
- x) What does an IPO stand for?
 - a) Initial Product Offering
 - b) Initial Price Offering
 - c) Initial Public Offering
 - d) Initial Private Offering
- xi) What is equity financing?
 - a) Borrowing money from banks
 - b) Selling company assets
 - c) Raising capital through stock sales
 - d) Acquiring other companies
- xii) What is a venture capitalist?
 - a) A bank loan officer
 - b) An investor in start-ups
 - c) A financial auditor
 - d) A stock market analyst

Q2) Attempt any five questions :

[25]

- a) What are the advantages of Financial Planning?
- b) What is over capitalization?
- c) What are the powers of SEBI?
- d) Explain importance of Plant Layout.
- e) What is Just in Time (JIT)?
- f) Write a note on Six Sigma.
- g) Explain the functions of Logistics.

Q3) Attempt any five questions :

[25]

- a) Explain structure of Indian Financial Market.
- b) Explain ABC Analysis.
- c) Differentiate between Supply Chain Management and Logistics.
- d) Explain levels of Planning.
- e) What are the factors influencing on the pattern of capital structure?
- f) Explain types of Capital.
- g) Explain steps in Financial Planning.

Q4) Attempt any one question :

[10]

- a) Explain in detail about sources of capital with suitable examples.
- b) Explain in detail features of Bombay Stock Exchange and National Stock Exchange.

PD-5382

[6448]-52

T.Y. B.Com. (SODL)

306 A : व्यवसाय प्रशासन - III

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही 10 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 1 गुण) :

[10]

- i) कॉर्पोरेट फायनान्सचे प्राथमिक उद्दिष्ट काय आहे?
 - अ) नफा वाढवणे
 - ब) खर्च कमी करणे
 - क) भागधारक मूल्य वाढवणे
 - ड) कर्मचाऱ्यांचे समाधान सुनिश्चित करणे
- ii) स्टॉक एक्सचेंज म्हणजे काय?
 - अ) बॉर्डर्सची खरेदी विक्रीचे ठिकाण
 - ब) शेअर्स खरेदी आणि विक्रीसाठी बाजारपेठ
 - क) बँकेचा एक प्रकार
 - ड) सरकारी वित्तीय संस्था
- iii) कॅपिटलायझेशनचा अर्थ काय होतो?
 - अ) कंपनीची एकूण मालमत्ता
 - ब) कंपनीची एकूण कर्जे
 - क) कंपनीचे एकूण मूल्य थकबाकीदार शेअर्स
 - ड) एकूण कर्मचाऱ्यांची संख्या
- iv) व्यवसायांसाठी भांडवलाचा सामान्य स्रोत कोणता आहे.
 - अ) कर्मचारी बचत
 - ब) ग्राहकांच्या ठेवी
 - क) बँक कर्ज
 - ड) प्रतिस्पर्धी गुंतवणूक

- v) फायनान्समध्ये, जोखीम आणि परतावा यांचा काय संबंध आहे?
- अ) कोणताही संबंध नाही ब) व्यस्त संबंध
क) थेट संबंध ड) यादृच्छिक संबंध
- vi) वनस्पती स्थानासाठी प्राथमिक विचार काय आहे?
- अ) सौंदर्याचा मूल्य ब) बाजाराची समीपता
क) हवामान ड) कर्मचारी प्राधान्य
- vii) गुणवत्ता व्यवस्थापनाचे मुख्य उद्दिष्ट काय आहे?
- अ) खर्च कमी करणे
ब) विक्री वाढवणे
क) ग्राहकांचे समाधान सुनिश्चित करणे
ड) बाजारपेठेतील हिस्सा वाढवणे
- viii) पुरवठा साखळी व्यवस्थापन कशावर लक्ष केंद्रित करते?
- अ) केवळ उत्पादन प्रक्रिया
ब) कर्मचारी लाभ
क) वस्तू आणि सेवांचा प्रवाह
ड) आर्थिक लेखापरीक्षण
- ix) कोणते आर्थिक विवरण कंपनीची नफा दर्शवते?
- अ) ताळेबंद ब) उत्पन्न विवरण
क) रोख प्रवाह विवरण ड) राखून ठेवलेल्या कमाईचे विवरण
- x) IPO म्हणजे काय?
- अ) प्रारंभिक उत्पादन ऑफर ब) प्रारंभिक किंमत ऑफर
क) आरंभिक सार्वजनिक ऑफर ड) आरंभिक खाजगी ऑफर
- xi) इक्विटी फायनान्सिंग म्हणजे काय?
- अ) बँकांकडून पैसे उधार घेणे
ब) कंपनीची मालमत्ता विकणे
क) स्टॉक विक्रीद्वारे भांडवल उभारणे
ड) इतर कंपन्या घेणे
- xii) उद्यम भांडवलदार म्हणजे काय?
- अ) बँक कर्ज अधिकारी ब) स्टार्ट अप्समधील गुंतवणूकदार
क) आर्थिक लेखा परीक्षक ड) शेअर बाजार विश्लेषक

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 5 गुण) : [25]

- अ) आर्थिक नियोजनाचे फायदे काय आहेत?
- ब) ओव्हर कॅपिटलायझेशन म्हणजे काय?
- क) SEBI चे अधिकार काय आहेत?
- ड) प्लॉट लेआउटचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- इ) जस्ट इन टाइम (JIT) म्हणजे काय?
- फ) सिक्स सिग्मा वर एक टीप लिहा.
- य) लॉजिस्टिक्सची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 5 गुण) : [25]

- अ) भारतीय वित्तीय बाजाराची रचना स्पष्ट करा.
- ब) ABC विश्लेषण स्पष्ट करा.
- क) सप्लाय चेन मॅनेजमेंट आणि लॉजिस्टिक्स मधील फरक करा.
- ड) नियोजनाचे स्तर स्पष्ट करा.
- इ) भांडवली संरचनेच्या धर्तीवर कोणते घटक परिणाम करतात?
- फ) भांडवलाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- य) आर्थिक नियोजनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा : [10]

- अ) भांडवलाच्या स्रोतांबद्दल योग्य उदाहरणांसह तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.
- ब) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज आणि नॅशनल स्टॉक एक्सचेंजच्या वैशिष्ट्यांचे तपशीलवार वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5383

[Total No. of Pages : 4

[6448]-53

T.Y. B.Com. (SODL)

306B : BANKING AND FINANCE - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks. (any five) [5]

- i) Section 17 of the Banking Regulation Act, 1949 clarifies the provisions regarding _____.
 - a) Reserve Fund
 - b) Bank mergers
 - c) Co-operative Banks
 - d) Foreign banks
- ii) _____ is not a negotiable instrument.
 - a) Currency note
 - b) Promissory note
 - c) Exchange
 - d) Cheque
- iii) Bankruptcy can be declared by _____.
 - a) Creditors
 - b) Court
 - c) Both of the above
 - d) None of these
- iv) Banking Ombudsman is appointed by _____.
 - a) Reserve Bank of India
 - b) Prime Minister
 - c) Ministry of Finance of India
 - d) President
- v) People who do hacking are called _____.
 - a) Program
 - b) Hackers
 - c) Cybercriminal
 - d) Above (a) and (b)
- vi) Any person availing banking services is _____.
 - a) Banker
 - b) Brokers
 - c) Customers
 - d) Trustee
- vii) Secured loans include _____ loans.
 - a) Home loan
 - b) Car loan
 - c) Gold loan
 - d) All of the above

P.T.O.

- b) Match the pairs [5]
Group A	Group B
i) Negotiable Instrument Act	a) Promise to pay
ii) Banking Ombudsman scheme	b) 2006
iii) Promissory note	c) 1881
iv) Cyber-crime	d) Profit-oriented
v) Commercial bank	e) Spamming

Q2) Attempt any 5 questions out of 7. [5×5=25]

- a) Explain the objectives of Banking Regulation Act, 1949.
- b) Explain the characteristics of a Negotiable Instrument.
- c) Write a short note on insolvency and bankruptcy board of India.
- d) Explain the appointment and tenure of Banking Ombudsman.
- e) Explain the types of cyber-crime in banking business.
- f) Write a short note on bank overdraft.
- g) Explain types of Mortgages.

Q3) Attempt any 5 questions out of 7. [5×5=25]

- a) Explain the powers of Reserve Bank of India.
- b) Explain the difference between cheque and bill of exchange.
- c) Write a short note on hacking.
- d) What are the reasons for cyber-crimes in banking?
- e) Explain the features of a cheque.
- f) Explain duties of collecting bankers.
- g) Write in brief about bank-customer relationships.

Q4) Attempt any one out of two. [1×10=10]

- a) Explain the salient features of the Banking Regulation (Amendment) Bill 2020.
- b) What do you mean by an unsecured loan? Explain types of unsecured loan.

* * *

Total No. of Questions : 4]

PD5383

[6448]-53

T.Y. B.Com. (SODL)

306B : BANKING AND FINANCE - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्र.1) अ) योग्य पर्यायासह रिक्त जागा भरा. (कोणतेही 5) [5]**
- i) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 चे कलम 17 हे संबंधित तरतुदी स्पष्ट करते.
अ) राखीव निधी ब) बँक विलीनीकरण
क) सहकारी बँका ड) विदेशी बँका
- ii) हे परक्राम्य संलेख नाही.
अ) चलनी नोट ब) वचनपत्र
क) विनिमय ड) धनादेश
- iii) दिवाळखोरी द्वारे घोषित केली जाऊ शकते.
अ) कर्जदार ब) न्यायालय
क) वरील दोन्ही ड) यापैकी नाही
- iv) बँकिंग लोकपाल द्वारे नियुक्त केले जाते.
अ) भारतीय रिझर्व्ह बँक ब) पंतप्रधान
क) भारताचे वित्त मंत्रालय ड) राष्ट्रपती
- v) जे लोक हँकिंग करतात त्यांना म्हणतात.
अ) प्रोग्रॅमर ब) हॅकर्स
क) सायबर गुन्हेगार ड) वरीलपैकी (अ) आणि (ब)
- vi) बँकिंग सेवांचा लाभ घेणारी कोणतीही व्यक्ती आहे.
अ) बँकर ब) दलाल
क) ग्राहक ड) विश्वस्त
- vii) सुरक्षित कर्जामध्ये कर्जाचा समावेश होतो.
अ) गृहकर्ज ब) कार कर्ज
क) सुवर्ण कर्ज ड) वरील सर्व

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

गट-अ

गट-ब

- i) परक्राम्य संलेख कायदा
- ii) बँकिंग लोकपाल योजना
- iii) वचनपत्र
- iv) सायबर-गुन्हा
- v) व्यावसायिक बँक

- अ) पैसे देण्याचे वचन
- ब) 2006
- क) 1881
- ड) नफा-केंद्रित
- इ) स्पॅमिंग

प्र.2) खालील 7 प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) बँकिंग नियमन कायदा, 1949 ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
- ब) परक्राम्य संलेखाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- क) भारतीय नादारी आणि दिवाळखोरी मंडळ यावर टीप लिहा.
- ड) बँकिंग लोकपालची नियुक्ती आणि कार्यकाळ स्पष्ट करा.
- इ) बँकिंग व्यवसायातील सायबर गुन्हांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- फ) अधिकर्ष सवलत यावर टीप लिहा.
- य) गहाणखतांचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील 7 प्रश्नांपैकी कोणतेही 5 प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) भारतीय रिझर्व्ह बँकेचे अधिकार स्पष्ट करा.
- ब) धनादेश आणि विनिमय पत्र यामधील फरक स्पष्ट करा.
- क) हँकिंग यावर टीप लिहा.
- ड) बँकिंगमधील सायबर गुन्हांची कारणे लिहा.
- इ) धनादेशाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- फ) वसुली बँकेचे अधिकार स्पष्ट करा.
- य) बँक-ग्राहक संबंधांबद्दल थोडक्यात लिहा.

प्र.4) खालील 2 प्रश्नांपैकी कोणताही 1 प्रश्न सोडवा.

[1×10=10]

- अ) बँकिंग नियमन (सुधारणा) विधेयक 2020 ची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) असुरक्षित कर्ज म्हणजे काय? असुरक्षित कर्जाचे प्रकार स्पष्ट करा.

* * *

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5384

[Total No. of Pages : 4

[6448]-54

T.Y. B.Com. (SODL)

306C : BUSINESS LAW AND PRACTICES - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten questions out of twelve.

[10×1=10]

- a) What do you mean by “Anti-Dumping Duty”?
- b) Expand CBEC.
- c) Give two examples of exempted services under GST.
- d) Tax payers with an annual turnover of _____ would be exempt from GST.
- e) What do you mean by Interim Dividend?
- f) Define an Agent.
- g) What all activities are included in Business?
- h) Define the term ‘Audit’.
- i) A trader has sold goods in June 2024. What is the due date for filing GSTR-1?
- j) What is DIN?
- k) Give any one right of a company auditor.
- l) Where should a company keep its books of accounts and financial statements?

P.T.O.

Q2) Attempt any five questions out of seven. **[5×5=25]**

- a) Discuss the Duties of a Company auditor.
- b) What are the provisions of Section 128 and 129 of Companies Act 2013?
- c) Mention any five funds that are credited to Investor Education and Protection Fund.
- d) Write the list of dealers who do not have to file GSTR-2.
- e) Briefly explain the procedure for grant of registration to deduct or collect tax at source.
- f) Mention the importance of GST.
- g) When goods can be confiscated by custom officers?

Q3) Attempt any five questions out of seven. **[5×5=25]**

- a) What details have to be provided by an importer in the bill of entry?
- b) Write a short note on types of GST.
- c) Write a short note on the procedure for application of GST registration.
- d) What documents and records a GST registered person has to maintain?
- e) Discuss the provisions regarding declaration and distribution of dividend.
- f) Which all companies are required to appoint internal auditors?
- g) Write short note on Auditing Standards.

Q4) Attempt any one question out of two. **[1×10=10]**

- a) Explain the procedure for appointment of additional, alternate and nominee directors.
- b) Discuss the role and function of GST Council.

* * *

Total No. of Questions : 4]

PD5384

[6448]-54

T.Y. B.Com. (SODL)

306C : BUSINESS LAW AND PRACTICES - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे द्या.

[10×1=10]

- अ) “अँटी-डॉपिंग ड्युटी” म्हणजे काय?
- ब) CBEC चे संपूर्ण रूप लिहा.
- क) जीएसटी अंतर्गत सूट दिलेल्या कोणत्याही दोन सेवांची उदाहरणे लिहा.
- ड) वार्षिक उलाढाल पर्यंत असलेल्या करदात्यांना जीएसटीमधून सूट मिळते.
- इ) अंतरिम लाभांश म्हणजे काय?
- फ) एजंटची व्याख्या लिहा.
- य) व्यवसायामध्ये कोण-कोणत्या क्रिया व उपक्रम यांचा समावेश होतो?
- र) ‘लेखापरीक्षण’ या संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- ल) एका व्यापाऱ्याने जून 2024 मध्ये वस्तू विकल्या आहेत. जीएसटीआर-1 भरण्याची अंतिम तारीख काय असेल?
- व) DIN म्हणजे काय?
- त) कंपनीच्या लेखापरीक्षकाचा कोणताही एक अधिकार लिहा.
- थ) कंपनीने आपली लेखा पुस्तके आणि वित्तीय विवरणे कोठे ठेवावीत?

प्र.2) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) कंपनीच्या लेखापरीक्षकाच्या कर्तव्यांची चर्चा करा.
- ब) कंपनी अधिनियम 2013 च्या कलम 128 आणि 129 च्या तरतुदी काय आहेत?
- क) गुंतवणूकदार शिक्षण आणि संरक्षण निधीत जमा होणाऱ्या कोणत्याही पाच निधींचे उल्लेख करा.
- ड) जीएसटीआर -2 भरण्याची आवश्यकता नसलेल्या व्यापाऱ्यांची यादी लिहा.
- इ) स्रोतावर कर वजा किंवा गोळा करण्यासाठी नोंदणी मंजूर करण्याची प्रक्रिया लिहा.
- फ) जीएसटीचे महत्त्व सांगा.
- य) कस्टम अधिकारी वस्तू कधी जप्त करू शकतात?

प्र.3) खालील सात प्रश्नांपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×5=25]

- अ) आयातदाराने बिल ऑफ एन्ट्रीमध्ये कोणते तपशील देणे आवश्यक आहे?
- ब) जीएसटीच्या प्रकारांवर टीप लिहा.
- क) जीएसटी नोंदणीसाठी अर्ज करण्याची प्रक्रिया लिहा.
- ड) जीएसटी नोंदणीकृत व्यक्तीने कोणती कागदपत्रे आणि नोंदी ठेवणे आवश्यक आहे?
- इ) लाभांश घोषणा आणि वितरण करण्याच्या तरतुदींची चर्चा करा.
- फ) कोणत्या कंपन्यांना अंतर्गत लेखापरीक्षक नियुक्त करणे आवश्यक आहे?
- य) लेखापरीक्षण मानकांवर टीप लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

[1×10=10]

- अ) अतिरिक्त, पर्यायी आणि नामनिर्देशित संचालक नियुक्त करण्याची प्रक्रिया सविस्तर लिहा.
- ब) जीएसटी परिषदेची भूमिका आणि कार्याची चर्चा करा.

* * *

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PD5385

[Total No. of Pages : 3

[6448]-55

T.Y.B.Com. (SODL)

306-E : COST AND WORKS ACCOUNTING-III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any 10 of the following questions.

[10]

- a) What is Margin of Safety?
- b) What is BEP?
- c) What are the Direct Wages?
- d) What is Material?
- e) Define Cost Audit?
- f) Write full form of EOQ?
- g) What is the Working paper?
- h) Write full form XBRL.
- i) What is the Contract Costing?
- j) What is Audit Report?
- k) Define the term 'Budget'.
- l) What is Auditor?

P.T.O.

Q2) Attempt any Five of the following questions.

[25]

- a) Write Objectives of Marginal Costing?
- b) What are the characteristics of Budget?
- c) Explain the Advantages of Uniform Costing.
- d) Discuss the Limitations of Standard Costing.
- e) Write the Advantages of job costing.
- f) What are the Limitations of Cost Audit?
- g) Write the importants of Working paper.

Q3) Attempt any Five of the following questions.

[25]

- a) What are the Objectives of Budgetory Control?
- b) Write the Advantages of Zero Base Budget.
- c) Discuss the Evoluotion of the Concepts of Supply Chain Management.
- d) Write the short note on Revision of Standared.
- e) What are the Rights and Duties of Cost Auditor?
- f) What are the Advantages of Share holders?
- g) Calculate P/v Ratio of Following Information

Fixed Cost of ₹12,000, Actual Sale ₹48,000, Margin of safety ₹8,000.

Q4) Attempt any One of the following questions.

[10]

- a) The Expenses budgeted for Production of 10000 units in a factory are furnished below:

Material	₹70
Labour	₹25
Variable Overheads	₹20
Fixed Overheads (100,000)	₹10
Variable Expenses (direct)	₹5
Selling Expenses (10% fixed)	₹13
Distribution expenses (20% fixed)	₹7
Administrative expenses (50,000)	₹5

Total = 155

- b) From the Following Information Given Below Compute overhead Cost Variances:

Fixed Overheads:

Budgeted	₹3,000
Actual	₹3,000

Variable overheads:

Budgeted	₹1,500
Actual	₹3,000

Output:

Budgeted	3,000 units
Actual	2,500 units

❧ ❧ ❧

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5386

[Total No. of Pages : 6

[6448]-56

T.Y.B.Com. (SODL)

306-G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following questions. **[10×1=10]**

- i) M.B.O. stand for _____
 - a) Management by objectives
 - b) Management by work
 - c) Management by plan
 - d) Management by theory
- ii) Who should be involved in preparing a business plan?
 - a) Accountant
 - b) Engineer
 - c) Entrepreneur
 - d) None of the above
- iii) _____ proposed the Z theory of management.
 - a) Prof. Ouchi
 - b) Henri Fayol
 - c) Henry Mintzberg
 - d) Peter Drucker
- iv) _____ is the Chairman and Executive Director of Mahindra and Mahindra Group.
 - a) Adar Poonawala
 - b) Mr. Anand Mahindra
 - c) Baba Neelkanth Kalyani
 - d) Shiv Nadar
- v) How many levels are there in the hierarchy of motivational needs?
 - a) 6
 - b) 5
 - c) 4
 - d) 2
- vi) The process of creating something new is called Innovation.
 - a) Creative flexibility
 - b) Management
 - c) Business
 - d) Innovation

P.T.O.

Q3) Attempt any five out of seven from the following.

[5×5=25]

- a) Discuss the journey and career of the Managing Director of Bharat Forge, Mr. Baba Kalyani.
- b) Write a short note on organizational behavior for entrepreneurship.
- c) Explain the 4 P's of Digital Marketing.
- d) Explain employee involvement programmes in entrepreneurship.
- e) Explain distinguish between individual behavior and group behavior.
- f) Explain organizational behavior model.
- g) What are the major characteristics of a good entrepreneur?

Q4) Attempt any one out of two from the following.

[1×10=10]

- a) Define Motivation. Explain types of Motivation.
- b) Which factors influence Conflict Management in Entrepreneurship?

* * *

Total No. of Questions : 4]

PD5386

[6448]-56

T.Y.B.Com. (SODL)

306-G : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा प्रश्नांपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

10×1=10]

- i) M.B.O चे पूर्ण नाव लिहा.
 - अ) उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन
 - ब) कामानुसार व्यवस्थापन
 - क) योजनेनुसार व्यवस्थापन
 - ड) सिद्धांतानुसार व्यवस्थापन
- ii) फर्मचा व्यवसाय योजना तयार करण्यात कोणाचा सहभाग असावा?
 - अ) लेखापाल
 - ब) अभियंता
 - क) उद्योजक
 - ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- iii) ने व्यवस्थापनाचा Z सिद्धांत मांडला.
 - अ) प्रो.औची
 - ब) हेन्री फेयोल
 - क) हेन्री मिंट्झबर्ग
 - ड) पीटर ड्रुकर
- iv) हे महिंद्रा आणि महिंद्रा समूहाचे अध्यक्ष आणि कार्यकारी संचालक आहेत.
 - अ) आदर पूनावाला
 - ब) श्री आनंद महिंद्रा
 - क) बाबा नीलकंठ कल्याणी
 - ड) शिव नाडर
- v) प्रेरक गरजांच्या पदानुक्रमात किती स्तर आहेत?
 - अ) 6
 - ब) 5
 - क) 4
 - ड) 2
- vi) काहीतरी नवीन तयार करण्याच्या प्रक्रियेला म्हणतात.
 - अ) सर्जनशील लवचिकता
 - ब) व्यवस्थापन
 - क) व्यवसाय
 - ड) नावीन्य

प्र.3) खालील सातपैकी कोणतेही पाच प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

[25]

- अ) भारत फोर्जचे व्यवस्थापकीय संचालक श्री बाबा कल्याणी यांचा प्रवास आणि कारकीर्द याविषयी चर्चा करा.
- ब) उद्योजकतेसाठी संस्थात्मक वर्तन-टीप लिहा.
- क) डिजिटल विपणनाचे 4 पी समजावून सांगा.
- ड) उद्योजकतेमध्ये कर्मचाऱ्यांच्या सहभागाचे कार्यक्रम स्पष्ट करा.
- इ) वैयक्तिक वर्तन आणि समूह वर्तन यातील फरक स्पष्ट करा.
- फ) संस्थात्मक वर्तन मॉडेल स्पष्ट करा.
- य) चांगल्या उद्योजकाची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) प्रेरणा व्याख्या. प्रेरणेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) उद्योजकतेतील संघर्ष व्यवस्थापनावर कोणते घटक प्रभाव टाकतात?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5387

[Total No. of Pages : 4

[6448]-57

T.Y.B.Com. (SODL)

306 H : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern) (Annual System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any ten out of twelve from the following question [10]

- i) Which of the following is NOT an element of the marketing mix?
 - a) Distribution
 - b) Product
 - c) Target Market
 - d) Pricing
- ii) _____ includes two aspects of a brand - its associations and its personality.
 - a) Brand Attitude
 - b) Brand positioning
 - c) Brand Relationship
 - d) Brand Image
- iii) Tele- Marketing is a part of _____.
 - a) Viral Marketing
 - b) Social Marketing
 - c) Direct Marketing
 - d) Relationship Marketing
- iv) Which of the following is not included in seven Ps of the marketing mix given by Booms and Bitner?
 - a) Process
 - b) People
 - c) Politics
 - d) Physical evidence
- v) _____ defines what the brand thinks about the consumer, as per the consumer.
 - a) Brand Attitude
 - b) Brand Positioning
 - c) Brand Relationship
 - d) Brand Image
- vi) Political campaigns are generally examples of _____.
 - a) Cause Marketing
 - b) Organization Marketing
 - c) Event Marketing
 - d) Person Marketing

P.T.O.

- vii) Who suggested 4 P's of marketing mix?
 - a) Peter Drucker
 - b) Philip Kotler
 - c) Stephen Morse
 - d) F.W. Taylor
- viii) Marketing mix does not include_____.
 - a) Product
 - b) Price
 - c) Place
 - d) Sales
- ix) Advertising is affected by_____forces.
 - a) Economic
 - b) Social
 - c) Legal
 - d) All of the above
- x) Which social media platform is most useful for B2B Marketing?
 - a) Linked in
 - b) Facebook
 - c) Instagram
 - d) Twitter
- xi) The Advertising standards council of India was established in_____.
 - a) 1985
 - b) 1990
 - c) 2000
 - d) 2005
- xii) _____is an example of an Internet portal.
 - a) Google
 - b) Amazon
 - c) Facebook
 - d) All of the above

Q2) Attempt any five out of Seven from the following. [25]

- a) Explain the Objectives of marketing control?
- b) Write short note on- Radio Advertising.
- c) What are the main characteristics of a brand?
- d) Explain the significance of different appeals.
- e) Explain the effects of Advertising on consumer prices.
- f) Explain the challenges of service marketing.
- g) What are the social networking sites?

Q3) Attempt any five out of Seven from the following. [25]

- a) Explain the principal of design.
- b) Write a short note on advertising strategy.
- c) Explain the characteristics of Brand.
- d) Explain the effects of Advertising on consumer prices.
- e) Explain the 7 P's concept of service Marketing.
- f) Explain the importance of social media marketing.
- g) Write a note on marketing audit.

Q4) Attempt any one out of two from the following. [10]

- a) Explain the concept of B2 B services and B2 C services in detail.
- b) What is Advertising? Explain the Benefits and limitations of advertising.

Total No. of Questions : 4]

PD5387

[6448]-57

T.Y.B.Com. (SODL)

306 H : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील बारा पैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- i) खालीलपैकी कोणता विपणन मिश्रणाचा घटक नाही?
 - अ) वितरण
 - ब) उत्पादन
 - क) लक्ष्य बाजार
 - ड) किंमत
- ii) ब्रँडच्या दोन पैलूंचा समावेश होतो-त्याच्या संघटना आणि त्याचे व्यक्तिमत्व.
 - अ) ब्रँड वृत्ती
 - ब) ब्रँड पोजिशनिंग
 - क) ब्रँड संबंध
 - ड) ब्रँड प्रतिमा
- iii) टेली-मार्केटिंग हा चा एक भाग आहे.
 - अ) व्हायरल मार्केटिंग
 - ब) सोशल मार्केटिंग
 - क) थेट विपणन
 - ड) रिलेशनशिप मार्केटिंग
- iv) बूमस आणि बिटनर यांनी दिलेल्या विपणन मिश्रणाच्या 7P's मध्ये खालीलपैकी कोणते समाविष्ट नाही?
 - अ) प्रक्रिया
 - ब) लोक
 - क) राजकारण
 - ड) भौतिक पुरावा
- v) ग्राहकाबद्दल काय विचार करते ते परिभाषित करते.
 - अ) ब्रँड वृत्ती
 - ब) ब्रँड पोजिशनिंग
 - क) ब्रँड संबंध
 - ड) ब्रँड प्रतिमा
- vi) राजकीय मोहिमा ही साधारणपणे ची उदाहरणे आहेत.
 - अ) कारण विपणन
 - ब) संघटना विपणन
 - क) इव्हेंट मार्केटिंग
 - ड) व्यक्ति विपणन
- vii) विपणन मिश्रचे 4 P's कोणी सुचविले?
 - अ) पीटर ड्रकर
 - ब) फिलिप कोटलर
 - क) स्टीफन मोर्स
 - ड) एफ. डब्ल्यू. टेलर

- viii) विपणन मिश्रमध्ये चा समाविष्ट होत नाही.
 अ) उत्पादन ब) किंमत
 क) स्थान ड) विक्री
- ix) जाहिरात ही घटकांमुळे प्रभावित असते.
 अ) आर्थिक ब) सामाजिक
 क) कायदेशीर ड) वरील सर्व
- x) B2B विपणनासाठी कोणते सामाजिक माध्यम प्लॅटफॉर्म सर्वात उपयुक्त आहे?
 अ) लिंक इन ब) फेसबुक
 क) इन्स्टाग्राम ड) ट्वीटर
- xi) भारतीय जाहिरात मानक परिषदची स्थापना मध्ये झाली.
 अ) 1985 ब) 1990
 क) 2000 ड) 2005
- xii) हे इंटरनेट पोर्टलचे उदाहरण आहे.
 अ) गुगल ब) अमेझॉन
 क) फेसबुक ड) वरील सर्व

प्र.2) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विपणन नियंत्रणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 ब) टीप लिहा :- रेडिओ जाहिरात.
 क) ब्रँडची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?
 ड) वेगवेगळ्या आव्हानांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 इ) ग्राहकांच्या किमतींवर जाहिरातींचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
 फ) सेवा विपणनातील आव्हाने स्पष्ट करा.
 य) सामाजिक नेटवर्किंग साइट्स काय आहेत?

प्र.3) खालील सात पैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) आकृतीची (Design) तत्वे स्पष्ट करा.
 ब) टीप लिहा :- जाहिरातीची व्यूहरचना.
 क) चिन्हांकनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 ड) ग्राहकांच्या किमतींवर जाहिरातींचा होणारा परिणाम स्पष्ट करा.
 इ) 7 P's ची सेवा विपणनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 फ) सामाजिक माध्यमाच्या विपणनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 य) टीप लिहा :- विपणन अंकेक्षण.

प्र.4) खालील दोन पैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) B2B सेवा आणि B2C सेवांची संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा.
 ब) जाहिरात म्हणजे काय? जाहिरातीचे फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PD5388

[Total No. of Pages : 4

[6448]-58

T.Y. B.Com. (SODL)

**306-K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III
(2019 Pattern) (Annual System)**

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Ten out of Twelve from the following.

[10]

- a) Who is insurance customer?
- b) What is diversification of Risk?
- c) What is underwriting?
- d) State two objectives of underwriting.
- e) Who is the reinsurer?
- f) State the full form of IRDA.
- g) How much percentage of FDI in the insurance industry in India?
- h) Define the Tour package.
- i) Who is tour manager?
- j) For foreign tour which documents are most important?
- k) What is an Escorted Tour?
- l) What is post tour activities?

P.T.O.

Q2) Attempt any Five out of Seven from the following. **[25]**

- a) State the principles of underwriting of insurance.
- b) For which types of insurance medical examination is required?
- c) What is target market?
- d) State the tour manager briefing.
- e) How to handle different customers in Insurance sector?
- f) How to handle emergency situation in railway transport?
- g) How to conduct pre-departure meeting?

Q3) Attempt any Five out of Seven from the following. **[25]**

- a) Why tour agencies have maintain the quality of tour?
- b) Give underwriting practices in Non-medical insurance sector.
- c) State the functions of surveyors.
- d) Give the career in opportunities in tour marketing?
- e) Explain the role of IRDA.
- f) State the duties of tour manager.
- g) Why administration of tour is important?

Q4) Attempt any One out of Two from the following **[10]**

- a) Describe the tourist buying behavior and the role of tour operator in detail
- b) Describe in detail of regulatory systems in UK and USA for insurance.

* * *

Total No. of Questions : 4]

PD5388

[6448]-58

T.Y. B.Com. (SODL)

306-K : INSURANCE, TRANSPORT & TOURISM - III

(2019 Pattern) (Annual System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही दहा प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) विमा ग्राहक कोण आहे?
- ब) जोखमीचे विविधीकरण म्हणजे काय?
- क) हमी म्हणजे काय?
- ड) हमीची दोन उद्दिष्टे सांगा.
- इ) पुनर्विमाकर्ता कोण आहे?
- फ) IRDA चे पूर्ण स्वरूप सांगा.
- य) भारतातील विमा उद्योगात किती टक्के परकीय गुंतवणूक (FDI) आहे?
- र) टूर संकल्पनेची व्याख्या द्या.
- ल) टूर मॅनेजर कोण आहे?
- व) परदेश दौऱ्यासाठी कोणती कागदपत्रे सर्वात महत्वाची असतात?
- त) एस्कॉर्टेड टूर म्हणजे काय?
- थ) टूर नंतरची क्रियाकलाप काय आहे?

प्र.2) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) विम्याच्या हमीची तत्त्वे सांगा.
- ब) कोणत्या प्रकारच्या विम्यासाठी वैद्यकीय तपासणी आवश्यक आहे?
- क) लक्ष्य बाजार म्हणजे काय?
- ड) 'टूर मॅनेजर ब्रीफिंग' संकल्पना स्पष्ट करा.
- इ) विमा क्षेत्रातील विविध ग्राहकांना कसे हाताळायचे?
- फ) रेल्वे वाहतुकीत आपत्कालीन परिस्थिती कशी हाताळायची?
- य) निर्गमनपूर्व बैठक कशी आयोजित करावी?

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[25]

- अ) ट्रू एजन्सींनी दौऱ्याचा दर्जा का राखतात?
- ब) गैर-वैद्यकीय विमा क्षेत्रात हमी पद्धती सांगा.
- क) सर्वेक्षकांची कार्ये सांगा.
- ड) ट्रू मार्केटिंगमध्ये रोजगार संधी सांगा.
- इ) IRDA ची भूमिका स्पष्ट करा.
- फ) ट्रू मॅनेजरची कर्तव्ये सांगा.
- य) दौऱ्याचे प्रशासन महत्वाचे का आहे?

प्र.4) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा.

[10]

- अ) पर्यटकांच्या खरेदीच्या वर्तनाचे आणि ट्रू ऑपरेटरच्या भूमिकेचे तपशीलवार वर्णन करा.
- ब) विम्यासाठी ब्रिटन आणि अमेरिकेतील नियामक प्रणालींचे तपशीलवार वर्णन करा.

